

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών στην Διοίκηση Επιχειρήσεων – Ολική Ποιότητα με
Διεθνή Προσανατολισμό (MBA – Total Quality Management International)

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*Ολοκλήρωση Συστημάτων Διαχείρισης Ποιότητας και Ασφάλειας σε Μονάδα
Υγείας, σύμφωνα με τα πρότυπα ISO 9001:2015 και 45001:2018.*

Τσαβδαρίδη Φλωρεντία

Επιβλέπων Καθηγητής: Μποχώρης Γεώργιος

Αθήνα, Δεκέμβριος 2022

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι η διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων – Ολική Προϊότητα με Διεθνή Προσανατολισμό» με τίτλο:

«Ανακάλυψη στην Κοινωνία Διαθέσιμων Πόρων για Ασφάλεια»
σε Ελλάδα, Υβρίδα, σύμφωνα με τα περσιμα 150 9001:9015 Κ' 4500: 9018
έχει συγγραφεί από εμένα αποκλειστικά και στο σύνολό της. Δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού προγράμματος ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, ούτε είναι εργασία ή τμήμα εργασίας ακαδημαϊκού ή επαγγελματικού χαρακτήρα.

Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης εργασίας, αναφέρονται στο σύνολό τους, κάνοντας πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου»

Υπογραφή Μεταπτυχιακού Φοιτητή Ονοματεπώνυμο

..... Παναγιώτης Τσουκαλάς

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Μποχώρη Γεώργιο, για την πολύτιμη καθοδήγησή του και την βοήθεια που μου προσέφερε.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και τους φίλους μου, για την υποστήριξή τους.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία θα πραγματευθεί την ανάλυση και εφαρμογή των συστημάτων διαχείρισης ποιότητας ISO 9001:2015 και ISO 45001:2018, μελετώντας μέρος του περιεχόμενου των συστημάτων, αναδεικνύοντας τα οφέλη που απορρέουν μέσα από την ποιότητα και την εφαρμογή.

Η Μονάδα διαθέτει ένα πλαίσιο λειτουργίας, οργάνωσης και τεκμηριωμένες διαδικασίες βάσει των προτύπων. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην υγεία και ασφάλεια στην εργασία και στη διαχείριση κινδύνων.

Η εφαρμογή των προτύπων οδήγησε στον ανασχεδιασμό και στη δημιουργία νέων διαδικασιών, αποσκοπώντας σε μια συστηματική βελτίωση των διαδικασιών, στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, στη βελτίωση της επίδοσης με απώτερο σκοπό την αύξηση της ικανοποίησης και την ασφάλεια των ενδιαφερόμενων μερών.

Η εφαρμογή του ISO 9001:2015 και ISO 45001:2018, θα θέσει τις βάσεις στη Μονάδα για νέες πιστοποιήσεις και σε άλλα Πρότυπα καθώς και τον συνεχή ανασχεδιασμό των ήδη καταγεγραμμένων διαδικασιών, βασισόμενη στη νέα ενιαία Δομή Προτύπων (High Level Structure).

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	1
Περίληψη.....	3
Κατάλογος Εικόνων/Σχημάτων.....	6
Κατάλογος Πινάκων.....	6
Εισαγωγή.....	7
Κεφ. 1. Εννοιολογική Προσέγγιση Ποιότητας.....	8
1.1. Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας.....	11
1.2. Οφέλη Οργανισμών από Εφαρμογή Συστημάτων Ποιότητας.....	16
1.3. Στατιστικά Δεδομένα Πιστοποίησης.....	18
Βιβλιογραφία.....	20
Κεφ. 2. Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας.....	25
2.1. Εγχειρίδιο Ποιότητας.....	28
2.2. ISO 9001:2015.....	31
2.3. ISO 45001: 2018.....	34
2.4. Διαχείριση κινδύνων.....	38
Βιβλιογραφία.....	39
Κεφ. 3. Δελτία Ασφάλειας Δεδομένων.....	41
3.1. Κανονισμός REACH, επί των Δελτίων Ασφάλειας Δεδομένων.....	49
3.2. Σενάρια Έκθεσης επί των Δελτίων Ασφάλειας Δεδομένων.....	52
Βιβλιογραφία.....	54
Κεφ. 4. Εκτίμηση Επαγγελματικού Κινδύνου.....	55
4.1. Νομοθεσία Επαγγελματικού Κινδύνου.....	58
4.2. Εκτίμηση Κινδύνου από Covid-19.....	62
4.3. Διεθνείς κάρτες χημικής ασφάλειας.....	66
4.4. S.W.O.T Ανάλυση.....	68
Βιβλιογραφία.....	69

Κεφ.5. Συμπεράσματα & Προτάσεις.....	70
5.1. Συμπεράσματα.....	70
5.2. Προτάσεις.....	71
Παράρτημα.....	72
Παράρτημα I Κατάλογος Εγχειριδίων και Εντύπων.....	72
Παράρτημα II Διαδικασία διαχείρισης κινδύνων	75
Παράρτημα III Διαδικασία Μπλε Κωδικού	79
Παράρτημα IV Καταγραφή Κινδύνων ΚΑΑ	84
Παράρτημα V Οδηγίες διαχείρισης λοίμωξης από SARS-con-2	90
Παράρτημα VI Ανάλυση Επιχειρησιακού Περιβάλλοντος.....	120
Παράρτημα VII Δείκτες – Στόχοι	123

Κατάλογος Εικόνων/Σχημάτων

Σχήμα 1: Χρονοδιάγραμμα μετάβασης προτύπου ISO 45001:2018.

Σχήμα 2: Σχεδιασμός προτύπου ISO 45001:2018, ως προς τη διαχείριση απειλών.

Σχήμα 3: Σχεδιασμός προτύπου ISO 45001:2018 ως προς την αξιοποίηση ευκαιριών

Σχήμα 4: Πίνακας επικινδυνότητας

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Στατιστικά δεδομένα προτύπων, ανά χώρα για το 2020

Πίνακας 2: Στατιστικά δεδομένα προτύπων, ανά χώρα για το 2018

Πίνακας 3: Συγκριτικός πίνακας ανάμεσα στα συστήματα ποιότητας

Πίνακας 4: Δελτία δεδομένων ασφαλείας

Πίνακας 5: Προσδιορισμός βαθμού σοβαρότητας επιπτώσεων συμβάντος.

Πίνακας 6: Προσδιορισμός πιθανότητας εκδήλωσης κινδύνου – εμφάνισης γεγονότος ατυχήματος.

Πίνακας 7: Προσδιορισμός Νομοθετικών απαιτήσεων.

Πίνακας 8: Διαβάθμιση σοβαρότητας επιπτώσεων.

Πίνακας 9: Διαβάθμιση συχνότητας έκθεσης στην επικίνδυνη κατάσταση.

Πίνακας 10: Διαβάθμιση της πιθανότητας εκδήλωσης του συμβάντος.

Πίνακας 11: Διαβάθμιση της επικινδυνότητας.

Πίνακας 12: Αξιολόγηση Επαγγελματικού Κινδύνου.

Εισαγωγή

Στη σύγχρονη επιχειρηματική πραγματικότητα, όπου είναι ιδιαίτερα εμφανής ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις επιχειρήσεις προκύπτει η απαίτηση για εναρμόνιση των διάφορων εταιρειών και των οργανισμών σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα - Συστήματα Διαχείρισης. Τα πρότυπα συστήματα πιστοποιούν την ικανότητα παροχής προϊόντων και υπηρεσιών, απόλυτα συμμορφούμενων με τις απαιτήσεις παραγωγής και παροχής προς τους πελάτες αλλά και προς τους ενδιαφερόμενους αρμόδιους φορείς.

Μία επιχείρηση είναι σε θέση να κρίνεται αποδοτική και αποτελεσματική, εφόσον διαθέτει την ικανότητα να διαχειρίζεται τον τρόπο λειτουργία της διαμέσου της εφαρμογής των πρότυπων συστημάτων διαχείρισης ποιότητας και της ασφάλειας. Έτσι, θα εξασφαλίζεται η ικανοποίηση των απαιτήσεων των εταιρικών πελατών σε σημαντικό βαθμό. Συνεπώς, οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις θα πρέπει να δραστηριοποιούνται βάσει των οδηγιών που υπάρχουν από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία.

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην αναλυτική προσέγγιση των συστημάτων διαχείρισης ποιότητας ISO 9001 και ISO 45001. Θα μελετηθεί το περιεχόμενο των συστημάτων, στο είδος των επιχειρήσεων τις οποίες αφορά ξεχωριστά το κάθε σύστημα ποιότητας, οι υποχρεώσεις που οφείλουν να τηρούν οι οργανισμοί προκειμένου να εναρμονίζονται με τα πλαίσια που ορίζουν οι φορείς που χορηγούν τα πιστοποιητικά.

Τα συγκεκριμένα συστήματα εφαρμόζονται σε πληθώρα οργανισμών, συνεπώς κρίνεται θετικό για τον αναγνώστη να εμπλουτίσει τις γνώσεις του με τις απαιτήσεις που προβάλλονται μέσα από τα εγχειρίδια των συστημάτων ποιότητας ISO 9001 και ISO 45001. Έτσι, θα μπορέσει ν' αντιληφθεί τα οφέλη που απορρέουν μέσα από την ποιότητα και την εφαρμογή των συστημάτων της. Ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στα συστήματα ISO 9001 και ISO 45001, με αποτέλεσμα ο αναγνώστης να είναι σε θέση να ενημερωθεί σε μεγάλο βαθμό για τις απαιτήσεις που προβάλλουν οι φορείς για την πιστοποίηση των εταιρειών, σύμφωνα με τα συγκεκριμένα συστήματα, αλλά και τα οφέλη που αποκομίζουν οι οργανισμοί που εφαρμόζουν πιστά τις υποχρεώσεις τους και θεσπίζουν το πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας βάσει των προτύπων τους.

Κεφ. 1. Εννοιολογική Προσέγγιση Ποιότητας

Οι πρόσφατες οικονομικές κρίσεις σε συνδυασμό με την υγειονομική κρίση, σε παγκόσμια κλίμακα απέδειξαν εμφαντικά τη σπουδαιότητα κατάλληλης διαχείρισης κινδύνων. Η αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων αντιστοιχεί σε μια διεργασία που υποστηρίζεται από ένα σύνολο αρχών. Μια επιτυχημένη πρωτοβουλία διαχείρισης κινδύνου οφείλει ν' αντιστοιχεί εξίσου με το επίπεδο κινδύνου στην οικονομική οντότητα. Ουσιαστικά, το μέγεθος, η ποιότητα και η πολυπλοκότητα της επιχείρησης χαρακτηρίζονται ως σπουδαίοι παράγοντες.

Οι ορισμοί της ποιότητας είναι αρκετοί και διάφοροι. Ο επικρατέστερος εκ των ορισμών αποτελεί πως η ποιότητα αντιστοιχεί *''στη συμμόρφωση του προϊόντος (ή της υπηρεσίας) με τις προδιαγραφές που σχεδιάστηκε, οι οποίες βασίζονται στην ικανοποίηση των επιθυμιών του πελάτη''* (ASQ, 2013). Παράλληλα, υφίσταται μία άλλη εννοιολογική προσέγγιση όπου η ποιότητα προσδιορίζεται ως *''το σύνολο των χαρακτηριστικών και γνωρισμάτων ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, τα οποία δηλώνουν την ικανότητά του να ικανοποιεί καθορισμένη ανάγκη''*. (ISO 8402, 1994) Επιπλέον, σύμφωνα μ' έναν άλλο ορισμό η ποιότητα χαρακτηρίζεται ως *''ο βαθμός στον οποίο ένα προϊόν ή μια υπηρεσία ανταποκρίνεται ή υπερβαίνει στις προσδοκίες ενός πελάτη''* (Reeves & Bednar, 1994).

Επίσης, ένας άλλος ορισμός προσδιορίζει τρεις βάσεις για τον προσδιορισμό της ποιότητας οι οποίοι αποτελούν (Almaraz, 1994):

- Ορισμός βάσει χρηστών: Η ποιότητα καθορίζεται από το βαθμό ικανοποίησης των επιθυμιών και των αναγκών των πελατών. Είναι σαφές ότι η ικανοποίηση του πελάτη αποτελεί ένα κρίσιμο στοιχείο στην επιβίωση των επιχειρήσεων.
- Ορισμός βάσει των προϊόντων: Η ποιότητα αναφέρεται στην ποσότητα των επιθυμητών χαρακτηριστικών που περιέχονται στο προϊόν.
- Ορισμός σύμφωνα με τη βιομηχανική παραγωγή: Η ποιότητα μετρείται με το ποσοστό των απορριμμάτων ή των απαιτούμενων επαναχρησιμοποιήσεων κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας.

Αντίστοιχα, συμπληρώνονται με δύο πρόσθετες βάσεις για τον καθορισμό της ποιότητας (Sebastianelli & Tamimi, 2002):

- Ορισμός που βασίζεται σε υπερβατικό: Η ποιότητα είναι συνώνυμη με την έμφυτη αριστεία. Μάλιστα, έχει προταθεί πως η ποιότητα δύναται να οριστεί ως *“ο επιδιωκόμενος βαθμός αριστείας και ο έλεγχος της μεταβλητότητας στην επίτευξη αυτής της αριστείας, για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του πελάτη”* αποδίδοντας βαρύτητα σε βασικά στοιχεία, όπως η ποιότητα συμμόρφωσης ή η ελαχιστοποίηση της διακύμανσης από τον προβλεπόμενο σχεδιασμό και την καταλληλότητα του σχεδιασμού ή τον βαθμό στον οποίο το προϊόν ικανοποιεί τις απαιτήσεις του πελάτη.
- Ορισμός σύμφωνα με την αξία: Η ποιότητα είναι μια απόδοση με αποδεκτή τιμή ή συμμόρφωση με αποδεκτό κόστος. Μάλιστα, υπογραμμίζεται το ζήτημα της αντιστοίχισης της ποιότητας και του κόστους στις ανάγκες της αγοράς, υποδεικνύοντας ότι η ποιότητα χαρακτηρίζεται ως *“ένας προβλέψιμος βαθμός ομοιομορφίας και αξιοπιστίας χαμηλού κόστους και προσαρμοσμένης στην αγορά”*. Ενδέχεται να είναι πιο σημαντικό το κόστος να είναι αποδεκτό από τον πελάτη σε σύγκριση με το κόστος να είναι χαμηλό. Οι συγκεκριμένες διάφορες βάσεις καθορίζουν τα κύρια στοιχεία στην ποιότητα παράδοσης, ουσιαστικά τη διαδικασία της παραγωγής, το προϊόν και τον πελάτη. Το προϊόν πρέπει να παραδίδεται με σταθερή ποιότητα και σε κατάλληλη τιμή με απώτερο στόχο να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις και οι προσδοκίες πελατών.

Παράλληλα, μία άλλη εννοιολογική προσέγγιση για την ποιότητα αποτελεί πως είναι *“μία διαδικασία οργανωτικής προσπάθειας για τη συνεχή βελτίωση προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχονται στους πελάτες, αναπτύσσοντας υποστηρικτική οργανωτική νοοτροπία και εφαρμόζοντας στατιστικά και διαχειριστικά εργαλεία”* (Madu & Madu, 2003). Αντίστοιχα, η ποιότητα αναφέρεται *“ως ένας τρόπος διαχείρισης των επιχειρηματικών διαδικασιών για να εξασφαλιστεί η πλήρης ικανοποίηση των καταναλωτών σε κάθε στάδιο, εσωτερικά και εξωτερικά”* (Oakland, 2014).

Επομένως, υφίστανται κρίσιμα στοιχεία σε σχέση με την ποιότητα. Φυσικά, η ικανοποίηση των πελατών πρέπει ν' αποτελεί προτεραιότητα στην αξιολόγηση της ποιότητας, ενώ οι οργανισμοί οφείλουν να δείχνουν πλήρη συμμόρφωση ως προς τα χαρακτηριστικά του προϊόντος που πληρούν τις απαιτήσεις των πελατών σχετικά με τις προδιαγραφές του προϊόντος. Έτσι, πρέπει να υφίστανται οι διαδικασίες οι οποίες να εξασφαλίζουν τη διαρκή παροχή της ποιότητας, ενώ τα στάδια τους οφείλεται να καθορίζονται και να διαχειρίζονται ορθά. Ο σωστός σχεδιασμός του συστήματος και η εφαρμογή των απαιτήσεων από την πλευρά των οργανισμών, θ' αποφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα στις εταιρικές δραστηριότητες και θα εδραιώσει τη φήμη τους στην αγορά.

1.1. Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

Είναι ευρέως γνωστό ότι για την διαχείριση και την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του ανθρώπου οι διαθέσιμοι πόροι γίνονται ολοένα και πιο σημαντικοί λόγω της θέσης και του ρόλου τους σε όλες τις ανθρώπινες διαδικασίες, αλλά και στη διαχείριση που οι άνθρωποι τους κάνουν. Επίσης, είναι εξίσου γνωστό ότι ικανοποίηση των εργαζομένων μέσω της εργασίας τους έχει γίνει η βάση της ενασχόλησης της σύγχρονης διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού γιατί μόνο η δημιουργία ποιοτικών κριτηρίων της ανάπτυξης της εργασίας μπορεί να βοηθήσει τον οργανισμό να αυξήσει την ανταγωνιστική του ικανότητα και την εταιρική του αξία η οποία τον οδηγεί στην μελλοντική ανάπτυξή του και κατά συνέπεια στην κερδοφορία του (Santos et al, 2013a).

Στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη οικονομία, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν συνεχώς αυξανόμενες προκλήσεις στην αγορά που αναπτύσσονται (Ardito et al., 2015). Ως εκ τούτου, πρέπει να δημιουργούνται συνεχώς νέες ιδέες, να αναζητούνται νέοι τρόποι παραγωγής, να αναπτύσσονται νέα προϊόντα, νέες μέθοδοι μείωσης του κόστους και αύξηση της βελτίωσης, ειδικότερα της ποιότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών, πρέπει να υπάρχει μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αλλά και να δημιουργούνται όλες οι προϋποθέσεις που χρειάζονται για την προώθηση της υγείας και της ευημερίας των εργαζομένων της εκάστοτε εταιρείας (Santos et al., 2018b).

Για το σκοπό αυτό, αρκετοί οργανισμοί ενσωματώνουν στο δυναμικό τους κύρια συστήματα διαχείρισης, όπως το QMS (Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας), EMS (Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης), το OSHMS (Εργασιακή Υγιεινή και Σύστημα Διαχείρισης Ασφάλειας) και το TQM (Σύστημα διαχείρισης ολικής ποιότητας). Σύμφωνα όμως με τους Feldam and Flórida (1994), αφού τον δέκατο έκτο αιώνα, και ίσως νωρίτερα, οι ευημερίες των περιοχών αλλά και των εθνών εξαρτιόταν από νέες ιδέες και νέα προϊόντα που παρασκευάζονταν στα μέρη αυτά και οδηγούνταν στην οικονομική ανάπτυξη, τότε οι μελετητές υποστηρίζουν ότι και τον εικοστό πρώτο αιώνα θα πρέπει να ακολουθηθεί η ίδια πολιτική αναφορικά με την οικονομική ανάπτυξη των περιοχών. Εάν η καινοτομία, λόγω χάρη είναι ένα από τα κλειδιά για την ευημερία, τότε ακριβώς πώς αυτό σημαίνει πως μια περιοχή αποκτά σημασία και πως θα οδηγηθεί στην ανάπτυξη (Feldam and Flórida 1994).

Αυτή η ιδέα ενισχύεται από τους Acemoglu και Robinson (2013), οι οποίοι δηλώνουν ότι «η μεγάλη ανισότητα του παρόντος κόσμου, η οποία εμφανίστηκε τον δέκατο ένατο αιώνα, ήταν που προκαλείται από την άνιση διάχυση της τεχνολογίας και της βιομηχανικής παραγωγής». (Acemoglu και Robinson, 2013).

Ο Schwab (2016), από την άλλη πλευρά, αναφέρει ότι σήμερα, το μάθημα της πρώτης βιομηχανικής επανάστασης είναι ακόμα επίκαιρο: ο βαθμός στον οποίο η κοινωνία υιοθετεί την τεχνολογική καινοτομία είναι ο κύριος καθοριστικός παράγοντας της προόδου. (Schwab, 2016). Ως εκ τούτου, η καινοτομία θεωρείται ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που πολλές εταιρείες χρησιμοποιούν για να εξασφαλίσουν τη συνέχεια και την επιτυχία της επιχείρησής τους σε δυναμικές αγορές, λαμβάνοντας πάντα υπόψη την ποιότητα των προϊόντων, τον σεβασμό στους κανόνες του περιβάλλοντος, καθώς και την ευημερία όλων των υπαλλήλων του οργανισμού. Ως εκ τούτου, η καινοτομία θεωρείται ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που πολλές εταιρείες χρησιμοποιούν για να εξασφαλίσουν τη συνέχεια και την επιτυχία της επιχείρησής τους, σε δυναμικές αγορές. Αποτέλεσμα λοιπόν είναι ότι, ο σχεδιασμός νέων ιδεών είναι το σημείο εκκίνησης για την καινοτομία (Trott, 2005).

Μια νέα ιδέα από μόνη της, αν και ενδιαφέρουσα, δεν είναι μια εφεύρεση ή μια καινοτομία, είναι απλώς μία έννοια ή μία σκέψη ή μια συλλογή από σκέψεις. Αλλά οι νέες ιδέες είναι σημαντικές για την ποιότητα, το περιβάλλον, και την ασφάλεια. Σε αναπτυσσόμενες χώρες, η επιστήμη της μηχανικής και η καινοτομία είναι πιο εμφανείς στην παραγωγή διαδικασία και όχι τόσο στο σχεδιασμό του προϊόντος. (Santos et al., 2019b). Είναι βέβαιο ότι η παραγωγή δημιουργεί θέσεις εργασίας και αυτό είναι καλό για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Αλλά το μεγαλύτερο μερίδιο της αξίας που δημιουργείται για τις οικονομίες είναι η διαδικασία σχεδιασμού και ανάπτυξης νέων προϊόντων. (Rybski et al., 2017). Αυτός είναι ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους η οικονομίες φτωχών ή αναπτυσσόμενων χωρών βρίσκονται σχεδόν πάντα σε κρίση (Santos et al., 2019c).

Εκτιμώντας την ενσωμάτωση διαφορετικών συστήματα διαχείρισης, καταλαβαίνει κανείς ότι το καθένα έχει τη δική του στρατηγική και έχει τις συνιστώσες της δικής του τακτικής. Η στρατηγική συνιστώσα αναφέρεται στην απόφαση σχετικά με την ολοκλήρωση

του συστήματος διαχείρισης, αλλά και τον καθορισμό της συγκεκριμένης ολοκλήρωσης και των αντίστοιχων διαδικασιών, με υποχρεωτικούς καθορισμούς των στόχων και της αντίστοιχης στρατηγικής, ώστε να επιτευχθεί η ολοκλήρωση του συστήματος διαχείρισης (Rebelo et al., 2016b).

Το κύριο συστατικό της επιτυχίας αναφέρεται στην κατάρτιση σχεδίου και στην ενσωμάτωση προγραμμάτων, στην διαχείριση εφαρμογών, στην διαδικασία ολοκλήρωσης του επιλεγμένου συστήματος, στην κατασκευή και στις τελικές αποφάσεις και ιδιαίτερα στον έλεγχο των κύριων σημείων και στην υποβολή των τελικών εκθέσεων (Marques et al., 2018).

Όταν ένας οργανισμός αποφασίζει να ενσωματώσει τα συστήματα διαχείρισης στο δυναμικό του, χρειάζεται να βελτιώσει και την εξωτερική εικόνα του, αλλά και τη σχέση με τα όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που συνεργάζονται με τον οργανισμό. Το συγκεκριμένο κίνητρο ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα, την καινοτομία, αλλά και την επαγγελματική ανάπτυξη των εργαζομένων και είναι το κλειδί για υψηλά επιχειρηματικά πρότυπα (Khan & Farooquie, 2016).

Οι Fonseca et al., (2017) για την απάντηση του κατά πόσο τα συστήματα διαχείρισης της ποιότητας βοηθούν την βελτίωση και την ανάπτυξη του οργανισμού, διεξήγαγαν έρευνα χρησιμοποιώντας βάση δεδομένων για τον εντοπισμό των οφελών που προκύπτουν από την υλοποίηση και χρήση του QMS (Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας) (Fonseca et al., 2017). Χρησιμοποιώντας προηγούμενες μελέτες και έρευνες στο συγκεκριμένο κομμάτι, διεξήγαγαν συμπεράσματα που αναλύθηκαν με λεπτομέρεια τονίζοντας οι εταιρείες που ενσωματώνουν στη διοίκησή τους το συγκεκριμένο σύστημα έχουν αποκτήσει περισσότερα οφέλη από ότι στην περίοδο πριν την εφαρμογή του (Bernardo et al., 2015).

Παρόμοιες μελέτες με την προηγούμενη είναι και αυτή των Gianni & Gotzamani (2015), αλλά και των Su et al., (2015), που αναφέρουν ότι χρησιμοποιώντας ένας οργανισμός την υιοθέτηση του παραπάνω συστήματος διαχείρισης της ποιότητας, τότε πετυχαίνεται απλοποίηση στις παραγωγικές διαδικασίες, λιγότερη σύγχυση ανάμεσα στους

εργαζομένους και ελάττωση των χρονοβόρων διαδικασιών που φέρνει η αδυναμία άμεσης επίλυσης των καθημερινών προβλημάτων (Gianni & Gotzamani, 2015; Su et al., 2015).

Άλλοι μελετητές υποστηρίζουν ότι υπάρχει καλύτερη διαχείριση των ευθυνών των στελεχών της διοίκησης, αλλά και των προϊσταμένων των τμημάτων του οργανισμού, καθώς η εξουσία μοιράζεται στα διοικητικά στελέχη και ο κάθε υπεύθυνος γνωρίζει εκ των προτέρων τις αρμοδιότητες του και τις εκτελεί χωρίς σύγχυση και προβλήματα (Abad et al., 2013; Clougherty & Grajek, 2014).

Παρεμφερής μελέτες είναι και αυτές των Abad et al., (2013); Abad et al., (2014); Arimura et al., (2015); Barbosa et al., (2018) και Kafel , (2015) , που υποστηρίζουν ότι χρησιμοποιώντας τα αντίστοιχα συστήματα διαχείρισης της ποιότητας, η επιχείρηση καταφέρνει να πετύχει την συνεργασία ανάμεσα στον εξωτερικό και στον εσωτερικό έλεγχο και με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται καλύτερη χρήση των αποτελεσμάτων του ελέγχου, καθώς μειώνεται το κόστος που απορρέει τις ενέργειες των ξεχωριστών τμημάτων του ελέγχου αφού με την υιοθέτηση των συστημάτων αποφεύγονται διπλές προσπάθειες και τέλος τα αποτελέσματα που απορρέουν είναι αληθινά και αντικατοπτρίζουν την δυνατότητα της επιχείρησης (Abad et al., 2013; Arimura et al., 2015; Barbosa et al., 2018; Kafel, 2015).

Η εναρμόνιση της διοίκησης με τις αρχές των συστημάτων της διοίκησης ολικής ποιότητας από την άλλη μεριά, εξασφαλίζει την ορθότερη και αποδοτικότερη οργάνωση και του ελέγχου της επιχείρησης, καθώς η επιχείρηση αρχίζει να συλλαμβάνει ολοκληρωμένες διαδικασίες για την πραγματοποίηση της αποτελεσματικότερης παραγωγικής διαδικασίας. Παρά το γεγονός ότι θεωρείται μία χρονοβόρα διαδικασία, εντούτοις στην τελική της έκβαση προσφέρει πολλά και σημαντικά πλεονεκτήματα στην επιχείρηση (Arimura et al., 2015; Asif et al., 2013; Manders et al., 2016; Nunhes & Oliveira, 2018).

Εξίσου σημαντικά θεωρούνται τα συστήματα διαχείρισης των κινδύνων που ενδεχομένως να χρειαστεί να λάβει υπόψη της η διοίκηση της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα το ISO 31000 θεωρείται το ασφαλέστερο της κατηγορίας του, καθώς έχει δικλείδες ασφαλείας που μπορούν να εντοπίσουν και να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους όταν γίνονται αντιληπτοί, με αποτέλεσμα η όλη διαδικασία να εξετάζεται κάτω από νέα

βάση. Με την εξάλειψη τους αποφεύγονται αρνητικές συνέπειες που ενδεχομένως να έχει η επιχείρηση (Mohammadfam et al., 2016;).

Οι Nunhes & Oliveira, (2018) και Carvalho et al., (2019) τονίζουν ότι η ολοκληρωμένη προσέγγιση της διαχείρισης του κινδύνου και ο αντίστοιχος έλεγχος θα οδηγήσει στη βέλτιστη κατανομή των πόρων που διαθέτει η επιχείρηση για αυτό. Το ISO 31000 μπορεί να προσφέρει μια καλύτερη ευκαιρία για αποτελεσματικότερη επικοινωνία (Carvalho et al., 2015; Nunhes & Oliveira, 2018; Carvalho et al., 2019). Οι ίδιοι ερευνητές αναφέρουν ότι η επικοινωνία είναι βασικό στοιχείο για την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης (Carvalho et al., 2019; Carvalho et al., 2015; Nunhes & Oliveira, 2018).

Εν κατακλείδι η βελτίωση της διαχείριση και της διαφάνειας της διαδικασίας οδηγεί σε πιο αποδοτικές και αποτελεσματικές αναθεωρήσεις της κατεύθυνσης της διοίκησης. Όταν τα συστήματα διαχείρισης είναι ενωμένα, επιτυγχάνεται αυξημένη κερδοφορία μέσω μείωσης του κόστους, υπάρχει καλύτερος έλεγχος των ενδεχόμενων κινδύνων και τέλος υπάρχει ένα υγιές επιχειρηματικό περιβάλλον που μπορούν οι εργαζόμενοι να αναπτύξουν την δημιουργικότητά τους και τις ικανότητές τους (Gianni et al., 2017; Su et al., 2015; Nunhes & Oliveira, 2018).

Επίσης με την υιοθέτηση των συστημάτων της διαχείρισης προωθείται η επιτυχία των στόχων της διοίκησης, πετυχαίνετε καλύτερη οργάνωση στην παραγωγική διαδικασία και τέλος ικανοποιούνται όλες οι απαιτήσεις των ενδιαφερομένων μερών του συγκεκριμένου οργανισμού (Abad et al., 2013; Mohammadfam et al., 2016; Nunhes et al., 2018; Carvalho et al., 2018; Carvalho et al., 2019).

1.2. Οφέλη Οργανισμών από Εφαρμογή Συστημάτων Ποιότητας

Πολλές μελέτες έχουν αναγνωρίσει την ποιότητα και την εφαρμογή των συστημάτων ως ένα ζωτικό ζήτημα για τη λειτουργία των οργανισμών καθώς και για την οικονομική απόδοση. Προς την κατεύθυνση καθορισμού των πλεονεκτημάτων που υφίστανται για τις επιχειρήσεις, μέσω της εφαρμογής των συστημάτων ποιότητας, παρατίθενται ορισμένα παρακάτω (Karapetrovic & Willborn, 2001):

- Αυξημένη εμπιστοσύνη στις υπηρεσίες ποιότητας.
- Προστιθέμενη αξία, ελαχιστοποιημένο κόστος ποιότητας, μεγιστοποίηση των εσόδων.
- Μειωμένη γραφειοκρατία και ηλεκτρονικός τρόπος διεκπεραίωσης εργασιών.
- Ενίσχυση της εικόνας και της ανταγωνιστικότητας της εταιρείας.
- Βελτίωση της κατάρτισης του προσωπικού, υψηλότερο επίπεδο ηθικής και ασφάλειας της εργασίας.
- Αποτελεσματικότερη συνεργασία μεταξύ των πελατών και των επιχειρήσεων.
- Βελτιωμένος επιχειρησιακός έλεγχος διαμέσου των εσωτερικών αλλά και των εξωτερικών ελέγχων.
- Προσέλκυση νέων πελατών και αύξηση των εταιρικών δραστηριοτήτων.
- Διαρκής βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών.

Επιπρόσθετα, πρέπει να επισημανθεί πως η ποιότητα αποτελεί ένα κρίσιμο ζήτημα για τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης των πελατών, καθώς τη σχέση με άλλους ανταγωνιστές, υπό μεταβαλλόμενες και δύσκολες συνθήκες της αγοράς (King & Cichy, 2006). Αντίστοιχα, η εφαρμογή υψηλότερης ποιότητας διαθέτει πολλά και σημαντικά οφέλη, όπως λιγότερη ανακατασκευή, μείωση του κόστους, αύξηση παραγωγικότητας, χαμηλότερες τιμές και υψηλότερο μερίδιο της αγοράς. Ωστόσο, για την επίτευξη και τη διασφάλιση διατήρησης των οφελών, κρίνεται αναγκαίες οι διαρκείς βελτιώσεις στην ποιότητα, διότι είναι σημαντικές (Motwani, 2001).

Επομένως, στο σύγχρονο μεταβαλλόμενο επιχειρησιακό περιβάλλον, όπου η επιρροή των τεχνολογικών εξελίξεων κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική έως καταλυτική, κρίσιμο ρόλο διαδραματίζει η διασφάλιση της ποιότητας και της λειτουργικότητας μέσω

των συστημάτων ποιότητας. Το πλεονέκτημα της εφαρμογής και συμμόρφωσης των οργανισμών με τα πρότυπα ασφάλειας και ποιότητας χαρακτηρίζονται ως θετικοί παράγοντες στην ελάττωση του κόστους, στη βελτίωση της ασφάλειας, καθώς και στην ενδυνάμωση του ανταγωνισμού (Κρόκος, 2014).

Παράλληλα, η εφαρμογή των συστημάτων ποιότητας και της ασφάλειας δεν αφορά μόνο στις επιχειρήσεις, αλλά και στους διεθνείς οργανισμούς, όπως την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς πολλές χώρες συμμορφώνουν τις πολιτικές τους σύμφωνα με τα ποιοτικά πρότυπα και τα Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας. Μάλιστα, τα πρότυπα ποιότητας έχουν εισβάλλει σε μεγάλο βαθμό στις σύγχρονες κοινωνίες, ώστε η εφαρμογή τους να γίνεται αντιληπτή, σε διάφορους κλάδους, ένας εκ των οποίων αποτελεί ο τομέας της υγείας.

1.3. Στατιστικά Δεδομένα Πιστοποίησης

Αναφορικά με το πλήθος των πιστοποιημένων επιχειρήσεων στην ελληνική επικράτεια και από μελέτη των στοιχείων ανάμεσα στο 2018 και το 2020, απορρέουν δύο κύρια συμπεράσματα (ΣΒΕ, 2020):

- ✓ Η εγχώρια αγορά πιστοποίησης εμφανίζει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης εφόσον υλοποιηθεί σύγκριση με τις πιστοποιημένες εταιρείες, με το συνολικό δυνητικό πλήθος.
- ✓ Σε κάποια πρότυπα στην ελληνική αγορά, υφίσταται μία αρκετά μεγαλύτερη διείσδυση σε σύγκριση με άλλα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ σε άλλα αισθητά μικρότερη. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της πρώτης περίπτωσης είναι το πρότυπο της ασφάλειας των τροφίμων, με μία πολλαπλάσια διαφορά των πιστοποιημένων επιχειρήσεων από τα συγκρινόμενα κράτη-μέλη. Από την άλλη πλευρά υφίστανται 2,5 φορές περισσότερες πιστοποιημένες επιχειρήσεις, αναφορικά με το πρότυπο για την περιβαλλοντική διαχείριση, στη Σουηδία σε σχέση με την Ελλάδα.

Επιπρόσθετα, δεδομένου πως η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων είναι μικρού και μεσαίου τύπου, όπου διαπιστώνεται πως οι υπεύθυνοι δεν πιστοποιούν τις εταιρείες τους, κυρίως λόγω του κόστους της διαδικασίας απόκτησης πιστοποίησης. Ωστόσο, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό να υλοποιηθούν ενέργειες με απώτερο σκοπό να είναι αντιληπτή η αξία της πιστοποίησης και τα οφέλη που απορρέουν για έναν οργανισμό, μέσω της δυνατότητας της εφαρμογής του κατάλληλου προτύπου. Αντίστοιχα, πρέπει να είναι κατανοητό, πως περιορίζονται οι δυνατότητες μεγέθυσής τους, όπως πρόσβαση σε νέες αγορές, αλλά και σε χρηματοδότηση), δίχως την απόκτηση της πιστοποίησης.

Στους ακόλουθους πίνακες, αναπαρίστανται τα στατιστικά πιστοποίησης κατά ISO 9001: 2015, ISO 45001: 2018, για τα έτη 2018, 2020, αντίστοιχα. Διαπιστώνεται πως αρκετές επιχειρήσεις στην ελληνική επικράτεια συμμορφώθηκαν με τα πρότυπα πιστοποίησης, ενώ αναφέρεται και η θέση τους, σε σύγκριση με άλλα κράτη της Ε.Ε., όπου παρουσιάζουν παραπλήσιο αριθμό εταιρειών. (ISO Survey, 2020; ISO Survey, 2018)

Πίνακας 1: Στατιστικά δεδομένα προτύπων, ανά χώρα για το 2020

Χώρα (2020)	ISO 9001: 2015	ISO 45001: 2018
Ελλάδα	6822 / 7302	522 / 580
Φιλανδία	2861 / 7927	493 / 2078
Λευκορωσία	6890 / 7025	603 / 689
Βέλγιο	2887 / 4725	308 / 537
Βουλγαρία	6069 / 6854	1287 / 1538
Δανία	2181 / 7363	144 / 520
Σουηδία	3190 / 10761	446 / 1799
Πορτογαλία	6069 / 6854	339 / 543

Πίνακας 2: Στατιστικά δεδομένα προτύπων, ανά χώρα για το 2018

Χώρα (2018)	ISO 9001: 2015	ISO 45001: 2018
Ελλάδα	6165 / 6773	11 / 15
Φιλανδία	2524 / 7739	33 / 77
Λευκορωσία	4663 / 4949	3 / 4
Βέλγιο	3149 / 4783	46 / 50
Βουλγαρία	5943 / 6354	66 / 78
Δανία	2243 / 4975	26 / 56
Σουηδία	3993 / 9924	97 / 410
Πορτογαλία	6623 / 8804	127 / 201

Βιβλιογραφία

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Abad, J., Dalmau, I., & Vilajosana, J. (2014). Taxonomic proposal for integration levels of management systems based on empirical evidence and derived corporate benefits. *Journal of cleaner production*, 78(1), 164-173

Abad, J., Lafuente, E., & Vilajosana, J. (2013). An assessment of the OHSAS 18001 certification process: Objective drivers and consequences on safety performance and labour productivity. *Safety Science*, 60(1), 47-56.

Acemoglu, D., & Robinson, J. A. (2013). *Why Nations Fail* (Portuguese version). Lisbon, Portugal: Círculo de Leitores.

Almaraz, J. (1994). Quality Management and the Process of Change. *Journal of Organizational Change Management*, 7(2), 06–14.

American Society for Quality (2013). *Quality Glossary*, Available at: <http://www.asq.org>, access on 16-12-2021.

Ardito, L., Petruzzelli, A. M., & Albino, V. (2015). From technological inventions to new products: a systematic review and research agenda of the main enabling factors. *European Management Review*, 12, 113-147.

Arimura, T. H., Darnall, N., Ganguli, R., & Katayama, H. (2015). The effect of ISO 14001 on environmental performance: Resolving equivocal findings. *Journal of Environmental Management*, Forthcoming, 5(2), 126-138.

Asif, M., Searcy, C., Zutshi, A., & Fisscher, O. A. (2013). An integrated management systems approach to corporate social responsibility. *Journal of Cleaner Production*, 56(1), 7-17.

Barbosa, L. C. F., Oliveira, O. J., & Santos, G. (2018). Proposition for the alignment of the integrated management system (quality, environmental and safety) with the business strategy. *International Journal for Quality Research*, 12(4), 925–940.

- Bernardo, M., Simon, A., Tarí, J. J., & Molina-Azorín, J. F. (2015). Benefits of management systems integration: A literature review. *Journal of Cleaner Production*, 94(1), 260-267.
- Carvalho, F., Domingues, P., & Sampaio, P. (2019). Communication of commitment towards sustainable development of certified Portuguese organisations: Quality, environment and occupational health and safety. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 36(4), 458-484.
- Carvalho, F., Santos, G., & Gonçalves, J. (2018). The disclosure of information on Sustainable Development on the corporate website of the certified Portuguese organizations. *International Journal of Quality Research*, 12(1), 253-276.
- Carvalho, K. M., Picchi, F., Camarini, G., & Edna, M. (2015). Benefits in the implementation of safety, health, environmental and quality integrated system. *International Journal of Engineering and Technology*, 7(4), 333-338.
- Clougherty, J. A., & Grajek, M. (2014). International standards and international trade: Empirical evidence from ISO 9000 diffusion. *International Journal of Industrial Organization*, 36(2), 70-82.
- Feldam, M.P. & Flórida, R. (1994). The geographic source of innovation: technological infrastructure and product innovation in United States. *Annals of the Association of American Geographers*, 84(2), 210-229
- Fonseca, L. M. C. M., Domingues, J. P., Machado, P. B., & Calderón, M. (2017). Management System Certification Benefits: Where Do We Stand?. *Journal of Industrial Engineering and Management*, 10(3), 476-494.
- Gianni, M., & Gotzamani, K. (2015). Management systems integration: Lessons from an abandonment case. *Journal of Cleaner Production*, 86(1), 265-276.
- Gianni, M., Gotzamani, K., & Tsiotras, G. (2017). Multiple perspectives on integrated management systems and corporate sustainability performance. *Journal of Cleaner Production*, 168(1), 1297-1311.

ISO 8402 (1994). Quality Management and Quality Assurance-Vocabulary. International Standard Organisation, Geneva.

ISO Survey (2018). ISO Survey 2018 results - Number of certificates and sites per country and the number of sector overall. Available at: <https://isotc.iso.org/livelink/livelink?func=ll&objId=21911005&objAction=browse&viewType=1>, access on 09-02-2022.

ISO Survey (2020). ISO Survey 2020 results - Number of certificates and sites per country and the number of sector overall. Available at: <https://isotc.iso.org/livelink/livelink?func=ll&objId=18808772&objAction=browse&viewType=1>, access on 09-02-2022.

Kafel, P. (2016). Benefits of management systems integration. *Studia Oeconomica Posnaniensia*, 4(10), 122-133.

Karapetrovic, S. & Willborn, W. (2001). Audit system: Concepts and practices. *Total Quality Management and Business Excellence*, 12(1), 13–28.

Khan, A., & Farooque, J. A. (2016). Motives and benefits of ISO 9001 quality management system: An empirical study of Indian SMEs. *Brazilian Journal of Operations & Production Management*, 13(3), 320-329

King, J.H. & Cichy, R.F. (2006). *Managing for quality in the hospitality industry* (1st edition). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Madu, N.C. & Madu, A. A. (2003). E-quality in an integrated enterprise. *The TQM Magazine*, 15(3), 127-136.

Manders, B., Vries, H. J., & Blind, K. (2016). ISO 9001 and product innovation: A literature review and research framework. *Technovation*, 48(1), 41-55.

Marques, C., Lopes, N., Santos, G., Delgado, I., & Delgado, P. (2018). Improving operator evaluation skills for defect classification using training strategy supported by attribute agreement analysis. *Measurement*, 119, 129-141.

Mohammadfam, I., Kamalinia, M., Momeni, M., Golmohammadi, R., Hamidi, Y., & Soltanian, A. (2016). Developing an integrated decision making approach to assess and

promote the effectiveness of occupational health and safety management systems. *Journal of Cleaner Production*, 127, 119-133.

Motwani, J. (2001). Measuring critical factors of TQM. *Measuring Business Excellence*, 5(2), 27-30.

Nunhes, T. V., & Oliveira, O. J. (2018). Analysis of integrated management systems research: Identifying core themes and trends for future studies. *Total Quality Management & Business Excellence*, 29(3-4), 556-582

Oakland, J.S. (2014). *Total Quality Management and Operational Excellences*. Text with cases, 4th edition, Routledge, London and New York.

Rebelo, M., Silva, R., Santos, G., & Mendes, P. (2016b). Model based integration of management systems (MSs) - Case Study. *TQM Journal*, 28(6), 907-932.

Reeves, C.A. & Bednar, D.A. (1994). Defining quality: alternatives and implications. *Academy of Management Review*, 19(3), 419-441.

Rybski, C., Jochem, R., & Homma, L. (2017). Empirical study on status of preparation for ISO 9001:2015. *Total Quality Management & Business Excellence*, 28(9-10), 1076-1089.

Santos, G., Barros, S., Mendes, F., & Lopes, N. (2013). The main benefits associated with health and safety management systems certification in Portuguese small and medium enterprises post quality management system certification. *Safety Science*, 51(1), 29-36.

Santos, G., Afonseca, J., Murmura, F., Félix, M. J., & Lopes, N. (2018b). Critical success factors in the management of ideas as an essential component of innovation and business excellence. *International Journal of Quality and Service Sciences*, 3(3), 214-232. doi: 10.1108/IJQSS-05-2017-0051

Santos, G., Murmura, F., & Bravi, L. (2019a). Developing a model of vendor rating to manage quality in the supply chain. *International Journal of Quality and Service Sciences*, 11(1), 34-52.

Santos, G., Doiro, M., Mandado, E., & Silva, R. (2019b). Engineering learning objectives and computer assisted tools. *European Journal of Engineering Education*, 44(4), 616-628.

Schwab, K. (2016). The Fourth Industrial Revolution (Portuguese version). ISBN-978-989-682-709-0. Lisbon, Portugal: Levoir.

Sebastianelli, R. & Tamimi, N. (2002). How product quality dimensions relate to defining quality. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 19(4), 442-453.

Su, H. C., Dhanorkar, S., & Linderman, K. (2015). A competitive advantage from the implementation timing of ISO management standards. *Journal of Operations Management*, 37(1), 31-44.

Trott, P. (2005). *Innovation Management and New Product Development*. London: Prentice Hall.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Κρόκος, Φ. (2014) Έρευνα και καινοτομία – Ο ρόλος της Τυποποίησης και των προτύπων, παρουσίαση στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/13818/1/KROKOS.pdf>, πρόσβαση στις 17-12-2021.

Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών – ΣΕΒ (2020). Οφέλη της πιστοποίησης για τις επιχειρήσεις και την οικονομία. *Special Report*, 53, 1-22.

Κεφ. 2. Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας

Το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) είναι η συλλογή των διαδικασιών, εγγράφων, πόρων, και συστήματα παρακολούθησης που διευθύνουν τις εργασίες ενός οργανισμού όσον αφορά την ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών. Ο οργανισμός πρέπει να καθιερώνει, να τεκμηριώνει, να διενεργεί και να διατηρεί το σύστημα προκειμένου να ικανοποιεί τις απαιτήσεις του προτύπου ISO 9001 (Heras et al, 2002).

Η οργάνωση της διασφάλισης ποιότητας πρέπει να τεκμηριώνεται και να περιλαμβάνει την πολιτική ποιότητας, τους ποιοτικούς στόχους, και το εγχειρίδιο ποιότητας. Οι γραπτές διαδικασίες, τα σχέδια και οι εργασίες πρέπει να περιγράφουν τον τρόπο, την ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών που επιτυγχάνεται. Ορισμένα αρχεία, που παρέχουν αποδείξεις δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν (όπως εντολές αγοράς, συμβάσεις πώλησης, αρχεία επιθεώρησης, αξιολόγηση των σχεδιασμών), πρέπει να διατηρούνται (Poksinska et al, 2002).

Επιπρόσθετα, το πρότυπο αναγνωρίζει ότι ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα ποιότητας απαιτεί τη συμμετοχή και τη δέσμευση της διοίκησης του οργανισμού. Επομένως, το πρότυπο αναθέτει στην ανώτατη διοίκηση τις ακόλουθες αρμοδιότητες (Bamford & Deibler, 2003):

- Εποπτεία της δημιουργίας του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ).
- Τήρηση των προϋποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων των νομικών και των κανονιστικών απαιτήσεων των πελατών.
- Καθιέρωση της πολιτικής ποιότητας και των ποιοτικών στόχων.
- Επικοινωνία με τους υπόχρεους για την ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών.
- Παροχή επαρκών πόρων για τη λειτουργία του ΣΔΠ.
- Επανεξέταση της λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης της ποιότητας.
- Εστίαση στον πελάτη.
- Πολιτική για την ποιότητα.
- Ποιοτικοί στόχοι.
- Καθορισμός των μετρήσιμων στόχων ποιότητας οι οποίοι υποστηρίζουν την πολιτική ποιότητας και μεταβίβαση τους σε όλη την οργάνωση

Παράλληλα, ο σχεδιασμός ενός Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας πρέπει να πραγματοποιείται με τρόπο ώστε οι ποιοτικοί στόχοι να τηρούνται και το σύστημα να συνεχίζει να λειτουργεί, παρά το γεγονός ότι έχει αλλάξει για να ενσωματώσει τις βελτιώσεις. Η αποτελεσματική εργασία εξαρτάται από μια σαφή κατανόηση της κάθε ευθύνης από τους εργαζομένους. Αντίστοιχα, η ανώτατη διοίκηση πρέπει να διορίσει ένα διευθυντή για να έχει τη συνεχή επιχειρησιακή ευθύνη για το ΣΔΠ, όπου ν' αναφέρεται ως εκπρόσωπος διοίκησης. Τα καθήκοντα του Διοικητικού Εκπροσώπου περιλαμβάνουν (Beattie, 1999):

- Διασφάλιση ότι οι διαδικασίες που απαιτούνται για την ΣΔΠ καθιερώνονται, εφαρμόζονται και διατηρούνται.
- Υποβολή εκθέσεων σχετικά με την επίδοση του ΣΔΠ και ενδεχόμενων αναγκαίων βελτιώσεων.
- Προώθηση της ευαισθητοποίησης των απαιτήσεων του πελάτη σε όλη την οργάνωση.

Επιπλέον, η ανώτατη διοίκηση οφείλει να δημιουργήσει ένα αποτελεσματικό σύστημα επικοινωνίας για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία του ΣΔΠ. Η ανώτατη διοίκηση πρέπει να επανεξετάζει τακτικά ορισμένες πτυχές του ΣΔΠ για να βεβαιώνεται ότι οι στόχοι έχουν επιτευχθεί και να αναζητούν τρόπους για τη βελτίωση του. Η επανεξέταση πρέπει να καλύπτει την καταλληλότητα, την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα του ΣΔΠ. Η επανεξέταση εμπεριέχει περαιτέρω την αξιολόγηση ευκαιριών βελτίωσης και τις αναγκαίες αλλαγές στο σύστημα διαχείρισης ποιότητας, πολιτική ποιότητας, και τους ποιοτικούς στόχους. Αρχεία των ανωτέρω ελέγχων πρέπει να τηρούνται (Heras et al, 2002).

Παράλληλα, οι εργαζόμενοι που εκτελούν εργασίες οι οποίες αφορούν στην ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών πρέπει να είναι άρτια καταρτισμένοι να το πράξουν, καθώς η ικανότητα επιτυγχάνεται μέσω ενός συνδυασμού εκπαίδευσης, κατάρτισης, δεξιοτήτων και εμπειρίας (Poksinsks et al, 2002). Επομένως, ο οργανισμός πρέπει να είναι σε θέση να:

- Προσδιορίζει τα ταλέντα, τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τις ικανότητες κάθε στελέχους πριν από την ανάθεση των αρμοδιοτήτων τους.

- Εκπαιδεύει τα άτομα ώστε να βοηθήσει τους ανθρώπους ν' αποκτάνε τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες.
- Αξιολογεί την ικανότητα του κάθε ατόμου για την εκτέλεση των καθηκόντων του.
- Βεβαιώνεται ότι κάθε άτομο κατανοεί πως η εργασία τους συμβάλλει στην ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών και στην επίτευξη των ποιοτικών στόχων.
- Τηρεί αρχεία της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, των δεξιοτήτων του κάθε στελέχους.

Επιπρόσθετα, η υποδομή για ένα ΣΔΠ περιλαμβάνει την κατασκευή, τον χώρο εργασίας, τον εξοπλισμό και τις υπηρεσίες υποστήριξης, οι οποίες εμπλέκονται στη δημιουργία των προϊόντων και υπηρεσιών του οργανισμού. Ο οργανισμός οφείλει να καθορίσει, να παρέχει και να διατηρεί τις απαραίτητες υποδομές για να επιτευχθούν τα προβλεπόμενα αποτελέσματα (Naveh & Marcus, 2004).

Αντίστοιχα, το περιβάλλον εργασίας του οργανισμού δεν πρέπει να εμποδίζει την ικανότητα των εργαζομένων να εκτελούν αποτελεσματικά τις εργασίες τους, ώστε ν' ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της ποιότητας. Ένα αποτελεσματικό Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) περιλαμβάνει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση από τη σύλληψη του προϊόντος μέχρι το τελικό προϊόν (Chim et al, 2002).

Ο σχεδιασμός ενός Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας τεκμηριώνεται με τα έγγραφα του συστήματος: εγχειρίδιο, διαδικασίες, οδηγίες, σχέδια ή προγράμματα ποιότητας, διαγράμματα ροής, προδιαγραφές προϊόντων και παραγωγής, έντυπα ελέγχου και αρχεία. Η τεκμηρίωση του ΣΔΠ ενδέχεται να εντοπίζεται σε οποιοδήποτε μέσο (έντυπο ή ψηφιακό) και πρέπει να περιλαμβάνει:

- Τη δήλωση της πολιτικής ποιότητας και των αντικειμενικών σκοπών για την ποιότητα.
- Το εγχειρίδιο ποιότητας.
- Τις τεκμηριωμένες διαδικασίες, όπου απαιτούνται από το πρότυπο.
- Την τεκμηρίωση, που απαιτείται από τον οργανισμό για ν' εξασφαλίζει τον αποτελεσματικό σχεδιασμό, λειτουργία και έλεγχο των διεργασιών του.
- Τ' αρχεία ποιότητας, που απαιτούνται από το πρότυπο.

2.1. Εγχειρίδιο Ποιότητας

Το εγχειρίδιο ποιότητας αποτελεί το ανώτατο έγγραφο που περιγράφει και καθορίζει το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) μιας εταιρείας. Το εγχειρίδιο ποιότητας αποδίδει τη συνολική περιγραφή του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας. Δεν υπάρχει κάποια προτεινόμενη τυποποιημένη δομή του εγχειριδίου κατάλληλη για το σύνολο των περιπτώσεων. Η έκταση του εγχειριδίου εξαρτάται κάθε φορά από τη συγκεκριμένη περίπτωση, δηλαδή από την οργάνωση, τις δραστηριότητες, το μέγεθος και την πολιτική της ποιότητας της επιχείρησης. Το εγχειρίδιο ποιότητας πρέπει να περιλαμβάνει σαφείς περιγραφές σχετικά με τον τρόπο όπου το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας της εταιρείας ικανοποιεί το σύνολο των απαιτήσεων του προτύπου ISO, όπου εφαρμόζει στο εσωτερικό της.

Το εγχειρίδιο ποιότητας είναι ένα ελεγχόμενο έγγραφο και υπογράφεται σ' όλες τις σελίδες του πρωτότυπα, από τον Διευθυντή Ποιότητας, ο οποίος είναι ο συντάκτης του εγχειριδίου και από τον Διευθύνων Σύμβουλο ο οποίος εγκρίνει το περιεχόμενό του. Το πρωτότυπο υπογεγραμμένο αντίτυπο φυλάσσεται και για να πραγματοποιηθεί αλλαγή του περιεχομένου του εγχειριδίου της ποιότητας πρέπει να περατωθούν οι προβλεπόμενες διαδικασίες, οι οποίες καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο γίνονται οι αναθεωρήσεις του ΣΔΠ.

Στο σύνολο των σελίδων του εγχειριδίου ποιότητας αναγράφεται ο αριθμός και η ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσης έκδοσης, ο αριθμός αναθεώρησης και ο αριθμός της προηγούμενης έκδοσης, η οποία αντικαταστάθηκε από την παρούσα του εγχειριδίου. Μετά την επιλογή του φορέα πιστοποίησης, συμφωνείται η ημερομηνία της επιθεώρησης. Ο επιθεωρητής θα ορισθεί από τον φορέα πιστοποίησης και μπορεί να ζητήσει να του αποσταλεί μέρος της τεκμηρίωσης του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας, λίγες μέρες πριν την επιθεώρηση, ώστε να έχει την ευκαιρία να μελετήσει το σύστημα έγκαιρα. Συνήθως, ζητείται η αποστολή του εγχειριδίου ποιότητας και το αντίστοιχο των διαδικασιών.

Επιπρόσθετα, η επιθεώρηση αποτελεί μια συστηματική, ανεξάρτητη, καθώς και τεκμηριωμένη διαδικασία με απώτερο στόχο ν' αποκτηθούν τα πειστήρια και ν' αξιολογηθούν αντικειμενικά, για να προσδιορισθεί ο βαθμός στον οποίο τα σχετικά με την ποιότητα κριτήρια εκπληρώνονται. Ουσιαστικά, εφόσον το Σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας της εταιρείας καλύπτει τις απαιτήσεις του προτύπου ISO που υποχρεούται ν' εφαρμόζει στο καθεστώς λειτουργίας της.

Παράλληλα, τα στάδια της ανάπτυξης και της εφαρμογής ενός Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας περιλαμβάνουν την τεκμηρίωση ενός συστήματος ποιότητας, όπου εμπεριέχει το εγχειρίδιο ποιότητας, τ' οποίο είναι το ανώτερο έγγραφο του συστήματος και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την πολιτική ποιότητας, την περιγραφή του συστήματος και την αποτύπωση των διεργασιών. Αντίστοιχα, η πολιτική ποιότητας είναι η συνολική κατεύθυνση και οι προθέσεις της εταιρείας σχετικά με την ποιότητα, όπως έχουν επίσημα εκφρασθεί από την ανώτατη διοίκηση. Η πολιτική ποιότητας, η οποία συμπεριλαμβάνεται στο εγχειρίδιο ποιότητας, είναι το ανώτατο και επίσημο τμήμα της τεκμηρίωσης του Συστήματος Διοίκησης Ποιότητας, γιατί διαμέσου της πολιτικής, απορρέει όλο το ΣΔΠ της επιχείρησης (Γκίγκα, χχ).

Γενικότερα, ένα σύστημα ISO που εφαρμόζει κάποια εταιρεία εγγυάται ότι ένας οργανισμός ακολουθεί διαδικασίες που έχουν καταγραφεί στο εγχειρίδιο ποιότητας. Το σύστημα διασφαλίζει ότι οι μέθοδοι παροχής των υπηρεσιών είναι καθορισμένες και εφαρμόζονται σωστά, όπως έχουν προδιαγραφεί. Το εγχειρίδιο ποιότητας είναι ένα αναγκαίο εργαλείο για τη διαχείριση της ποιότητας, καθώς και για τη διευκόλυνση τόσο της εφαρμογής του Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας (ΣΔΠ) στην πράξη, όσο και της επικοινωνίας του ΣΔΠ με τους ενδιαφερομένους φορείς (ΣΥΕΠ) καθώς και τα στελέχη τους (Τελιοπούλου, κ.α., χχ).

Επιπρόσθετα, ο οργανισμός οφείλει να διατηρεί το εγχειρίδιο ποιότητας, το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει (ΕΛΟΤ, 2008):

- Το πεδίο εφαρμογής του ΣΔΠ, συμπεριλαμβανομένων της ανάλυσης και της αιτιολόγησης ενδεχόμενων εξαιρέσεων.
- Τις τεκμηριωμένες διαδικασίες που καθιερώνονται για το σύστημα διαχείρισης της ποιότητας ή αναφορά στις συγκεκριμένες διαδικασίες.
- Την περιγραφή της αλληλεπίδρασης των διεργασιών του ΣΔΠ του οργανισμού.

2.2. ISO 9001:2015

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων εφαρμόζει το σύστημα διαχείρισης ISO 9001. Έτσι, πρέπει ν' αναφέρονται τα μέτρα που λαμβάνονται και οι σχετικοί μηχανισμοί του συστήματος, προκειμένου να καλυφθούν όλες οι απαιτήσεις του προτύπου. Για το σύστημα ISO 9001, οι απαιτήσεις του προτύπου είναι ομαδοποιημένες στις εξής κατηγορίες (Γκίγκα, χχ):

- Ύπαρξη Συστήματος Διοίκησης Ποιότητας.
- Τεκμηρίωση Συστήματος Διοίκησης Ποιότητας.
- Ευθύνη της Διοίκησης.
- Διαχείριση Πόρων.
- Υλοποίηση του Προϊόντος (ή της Υπηρεσίας).
- Μέτρηση, Ανάλυση και Βελτίωση.

Επιπρόσθετα, συνοπτικά τα βήματα για την ανάπτυξη συστήματος διασφάλισης ποιότητας κατά τη σειρά προτύπων ISO 9000, αποτελούν:

- Κατανόηση των απαιτήσεων του αναγκαίου προτύπου (ISO 9001).
- Εκτίμηση του σημερινού επιπέδου, με βάση τις απαιτήσεις του προτύπου.
- Καθιέρωση μιας συνάντησης της διοίκησης για τον έλεγχο της ποιότητας.
- Καθιέρωση μιας ομάδας εργασίας για την εξέταση των διαδικασιών, συγγραφή εγχειριδίου ποιότητας και των άλλων διαδικασιών.
- Καθιέρωση και εφαρμογή ενός προγράμματος ποιότητας.
- Εκπαίδευση του προσωπικού για συνειδητοποίηση της σπουδαιότητας της ποιότητας.
- Εφαρμογή των διαδικασιών.
- Καθιέρωση προγράμματος ελέγχων και έναρξη ελέγχων.
- Διενέργεια ενός προκαταρκτικού ελέγχου.
- Επιλογή του οργανισμού πιστοποίησης και αίτηση για πιστοποίηση.

Παράλληλα, επισημαίνεται πως οι απαιτήσεις των προτύπων δεν αφορούν τα διάφορα προϊόντα, αλλά τις διαδικασίες με σκοπό τη διασφάλιση συνεχώς σταθερής

ποιότητας των προϊόντων, ενώ μπορούν να εφαρμοστούν σε οποιοδήποτε βιομηχανικό κλάδο. Η επιχείρηση θα πρέπει ακόμη να καθιερώσει διαδικασίες με τις οποίες θα στοχεύει στη συνεχή και συστηματική βελτίωση της ποιότητας. Τονίζεται ιδιαίτερα ότι τα πρότυπα της διασφάλισης ποιότητας βρίσκονται σε διαδικασία διαρκούς βελτίωσης, ακολουθώντας τις σύγχρονες τάσεις της τεχνολογίας και αναμένεται αναθεώρησή τους. Έτσι, μια εταιρεία εφαρμόζοντας το εγχειρίδιο διαδικασιών ποιότητας διασφαλίζει την ακεραιότητα και την καλή ποιότητα των προϊόντων της ή των παρεχόμενων υπηρεσιών της και αποκτά αρεστή φήμη στην ελληνική, αλλά και στη διεθνή αγορά.

Αντίστοιχα, τα πρότυπα ISO επανεξετάζονται και αναθεωρούνται σε συχνά χρονικά διαστήματα, συνήθως κάθε 5 έως 10 χρόνια. Το ημερολογιακό έτος του 2015 αναθεωρήθηκε το ISO 9001: 2008, οπότε και καταρτίστηκε, έπειτα από εκτεταμένη αναθεώρηση, ένα τελικό σχέδιο διεθνών προτύπων, το οποίο δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του συγκεκριμένου έτους. Το πρότυπο ISO 9001:2015 δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015 (TUV Hellas, 2016).

Η σπουδαιότερη νέα εισήγηση του ISO 9001:2015, αναφέρεται στην εδραίωση της επονομαζόμενης “Νέας Δομής Προτύπων” (High Level Structure) Ο κύριος άξονας αποτελεί πως το σύνολο των συστημάτων διαχείρισης στηρίζονται σε ορισμένα κύρια κοινά στοιχεία, όπως για παράδειγμα το ISO 9001 αναφορικά με την ποιότητα, το ISO 14001 σχετικά με την περιβαλλοντική διαχείριση, αλλά και το ISO 27001, σχετικά την ασφάλεια των πληροφοριών. Παρ’ όλο που τα πρότυπα συνδέονται στενά μεταξύ τους, δε διαθέτουν την ίδια δομή. Με σκοπό να καταστεί δυνατή η εναρμόνιση της δομής και της λεκτικής παρουσίασης του συνόλου των σχετικών προτύπων έχει αναπτυχθεί και εφαρμόζεται μία δομή με πανομοιότυπη διάρθρωση κεφαλαίων, κειμένων, όρων και ορισμών, για το σύνολο των προτύπων διαχείρισης.

Παράλληλα, βάσει του προτύπου ISO 9001:2015, η αξιολόγηση του κινδύνου κρίνεται ιδιαιτέρως σημαντική για κάθε είδους οργανισμό, συνεπώς για πρώτη φορά εισάγεται η προσέγγιση, η οποία στηρίζεται στον κίνδυνο. Παρ’ όλο που δεν απαιτείται η καθ’ αυτή διαχείριση κινδύνου, οι οργανισμοί οφείλουν ν’ ανιχνεύουν ενδεχόμενες απειλές, καθώς ευκαιρίες και να τις λαμβάνουν υπόψη τους, κατά τη διαδικασία σχεδιασμού του

Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ). Ωστόσο, δεν προβλέπεται η συγκεκριμένη απαίτηση για τις προληπτικές ενέργειες.

Αντίστοιχα, με τη νέα έκδοση έχουν καταργηθεί τουλάχιστον έξι απαιτούμενες διαδικασίες τεκμηρίωσης. Έτσι, απαιτούνται οι τεκμηριωμένες πληροφορίες και όχι έγγραφα και αποδεικτικά αρχεία, γεγονός το οποίο μετατρέπει τη διαχείριση των εγγράφων και των αρχείων πιο ευέλικτη. Οι αποφάσεις από τη διοίκηση εξαρτώνται από τη δομή κάθε οργανισμού και από τις επιθυμητές παραμέτρους προς τεκμηρίωση, καθώς και σε ποιο βαθμό. Η απόφαση πρέπει ν' αιτιολογηθεί στον επιθεωρητή, κατά τη διαδικασία της πιστοποίησης (TUV Hellas, 2016).

Επιπρόσθετα, έχει αναθεωρηθεί η ανάθεση των ρόλων και των αρμοδιοτήτων Έτσι, απαιτείται σαφέστερα η αναγνώριση της ευθύνης και της δέσμευσης, από την πλευρά της διοίκησης. Επομένως, αντί ενός συγκεκριμένου εκπροσώπου διοίκησης για θέματα ποιότητας, ένα μέλος του οργανισμού αναλαμβάνει το ρόλο. Η ευθύνη της διοίκησης επεκτείνεται προκειμένου να περιλαμβάνει τις διαστάσεις του ηγετικού ρόλου, της σημασίας των εμπλεκόμενων μερών και του στρατηγικού σχεδιασμού.

Τέλος, η νέα έκδοση του προτύπου προβάλλει ως απαίτηση τον προσδιορισμό και τη μέτρηση των απαραίτητων εισερχόμενων και εξερχόμενων δεδομένων, για κάθε επιμέρους διεργασία Παλαιότερα, οι κύριοι δείκτες των διεργασιών δεν κρίνονταν τόσο αναγκαίοι. Πλέον μέσω της εφαρμογής του συστήματος ISO 9001:2015, προάγεται η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η μέτρηση των διεργασιών (TUV Hellas, 2016).

2.3. ISO 45001: 2018

Το πρότυπο ISO 45001 αποτελεί το πρώτο παγκόσμιο διεθνές πρότυπο που ασχολείται με την επαγγελματική υγεία και ασφάλεια, ενώ έχει οδηγήσει :

- Στη μείωση των κινδύνων στους χώρους εργασίας.
- Στη βελτίωση της υγείας και της ευημερίας στην εργασία.
- Στην ανάπτυξη διεθνών κανονισμών που εναρμονίζονται με τη νομοθεσία όλων των χωρών.
- Στην ύπαρξη ενός κοινού πλαισίου κανόνων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.

Το πρότυπο ISO 45001: 2018, Συστήματα διαχείρισης της Υγείας και της Ασφάλειας στην Εργασία – Απαιτήσεις με καθοδήγηση για τη χρήση, προσφέρει ένα δυνατό και αποτελεσματικό σύνολο διεργασιών, με σκοπό τη βελτίωση της ασφάλειας της εργασίας. Μάλιστα, το συγκεκριμένο πρότυπο έχει αναθεωρηθεί (παλαιότερη έκδοση OHSAS 18001), ενώ στο ακόλουθο σχήμα διαπιστώνεται το χρονοδιάγραμμα μετάβασης του: (Τσουντας, χ.χ.)

Σχήμα 1: Χρονοδιάγραμμα μετάβασης προτύπου ISO 45001:2018.

Ο σκοπός εφαρμογής του από τις επιχειρήσεις αποτελεί να ελαττώσει τους τραυματισμούς και τις ασθένειες, των εργαζομένων, κατά τη διάρκεια εξάσκησης των επαγγελματικών καθηκόντων τους. Οι εργαζόμενοι αποτελούν τους σημαντικότερους πόρους ενός οργανισμού και θεωρούνται ως τα πιο πολύτιμα περιουσιακά στοιχεία. Η φύση και το ύψος της εργασίας όπου ασκούν τα καθήκοντα τους, διαθέτουν άμεσο αντίκτυπο στην παραγωγικότητα ενός οργανισμού. Έτσι, η διατήρηση υγιών σχέσεων των εργαζομένων σε έναν οργανισμό αποτελεί προϋπόθεση για κάθε επιχείρηση ή οργανισμό, ο οποίος τους παρέχει άριστες συνθήκες εργασίας, με προσανατολισμό την επίτευξη της ανάπτυξης (Sequeira και Dhriti, 2015)

Παράλληλα, το νέο πρότυπο ISO 45001: 2018, στηρίζεται στα κοινά στοιχεία που υφίστανται στο σύνολο των προτύπων συστημάτων διαχείρισης ISO, ενώ αξιοποιεί ένα μοντέλο, μέσω του οποίου παρέχεται η ικανότητα στους οργανισμούς να σχεδιάζουν, καθώς και να προγραμματίζουν τις ενέργειες τους, οι οποίες πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή, με στόχο τη διασφάλιση της υγείας των εργαζομένων. Τα μέτρα οφείλουν να ανταποκρίνονται στους σκοπούς, οι οποίοι δύναται να επιφέρουν τα μακροπρόθεσμα θέματα της υγείας και της απουσίας από την εργασία, αλλά και στα αντίστοιχα που προκαλούν ατυχήματα.

Αντίστοιχα, οι λόγοι που οδήγησαν στην αναθεώρηση και στη δημιουργία του προτύπου αποτελούν οι εξής: (Τσουντας, χ.χ.)

- Περισσότεροι οργανισμοί και επιχειρήσεις ξεκινούν να συνάπτουν εμπορικές σχέσεις ανάμεσα τους, ενώ ταυτόχρονα συνεργάζονται έξω από τα στενά όρια των κρατών τους.
- Ενδυνάμωση της ικανότητας των οργανισμών να ανταποκρίνονται ως προς τις απαιτήσεις των εργαζομένων.
- Διασφάλιση πως το νέο πρότυπο αντανάκλα τις απαιτήσεις του συνόλου των εμπλεκόμενων μερών και των εργαζομένων.
- Διασύνδεση με τα υπόλοιπα συστήματα διαχείρισης, όπως το πρότυπο ISO 9001).

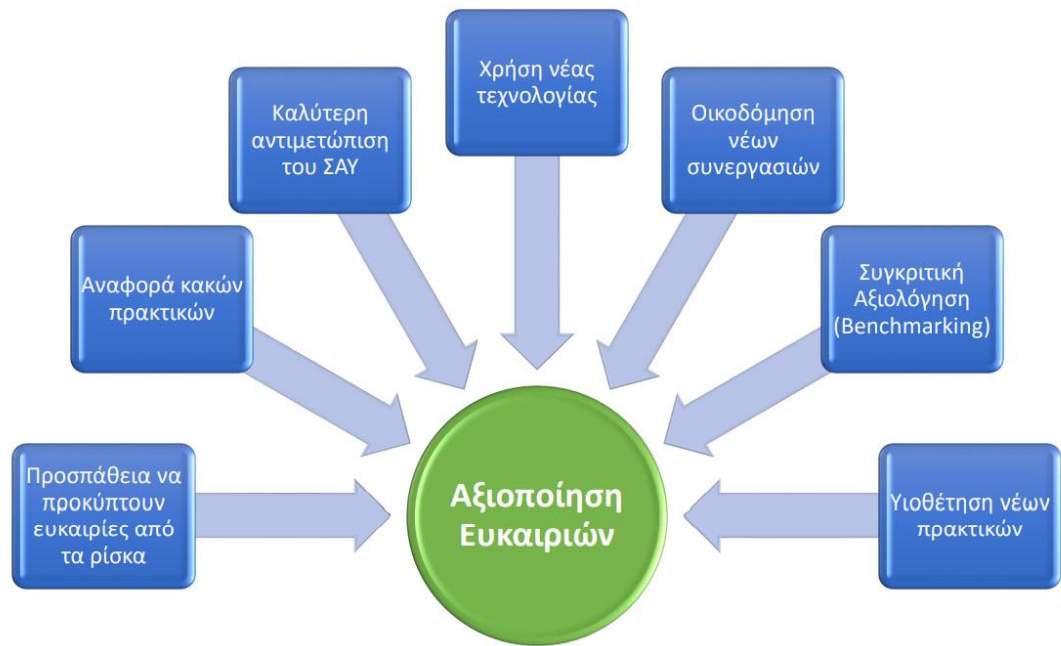
Το πρότυπο ISO 45001:2018, αποδίδει μεγαλύτερη βαρύτητα στη δέσμευση της ανώτατης διοίκησης με σκοπό την ενεργή εμπλοκή της και την ανάληψη ευθυνών, ώστε να επιτευχθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης. Στα παρακάτω σχήματα, αναπαρίστανται τα διάγραμμα σχεδιασμού του προτύπου ISO 45001:2018, ως προς της διαχείριση των απειλών και των ευκαιριών, αντίστοιχα (Τσουντας, χ.χ.).

Σχήμα 2: Σχεδιασμός προτύπου ISO 45001:2018, ως προς τη διαχείριση των απειλών.

Κατά την εφαρμογή του προτύπου ISO 45001:2018, ένας οργανισμός οφείλει να καθιερώνει, να εφαρμόζει και να διατηρεί την / τις διεργασία / σίες, με στόχο να:

- Να αξιολογείται η διακινδύνευση της Υγείας και της Ασφάλειας στην Εργασία (ΥΑΕ), από τους αναγνωρισμένους κινδύνους, προσμετρώντας επιπλέον την αποτελεσματικότητα των υπαρκτών ελέγχων.
- Να προσδιορίζεται και ταυτόχρονα να αξιολογείται η άλλη διακινδύνευση, η οποία αναφέρεται στην καθιέρωση, στην εφαρμογή, στη λειτουργία και την διατήρηση του συστήματος διαχείρισης της ΥΑΕ.

Σχήμα 3: Σχεδιασμός προτύπου ISO 45001:2018 ως προς την αξιοποίηση ευκαιριών.

Κατά την εφαρμογή του προτύπου ISO 45001:2018, ένας οργανισμός οφείλει να καθιερώνει, να εφαρμόζει και να διατηρεί την / τις διεργασία / σίες, με στόχο να πραγματοποιείται η αξιολόγηση (Τσουντας, χ.χ.):

- Των ευκαιριών της ΥΑΕ με σκοπό τη βελτίωση των επιδόσεων της, ενώ ταυτόχρονα προσμετρώνται οι προγραμματισμένες μεταβολές στον οργανισμό, οι πολιτικές, οι διεργασίες ή / και οι δραστηριότητές του (ευκαιρίες με σκοπό την προσαρμογή της εργασίας, την οργάνωση της εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος προς τους εργαζομένους, καθώς και ευκαιρίες για την εξάλειψη των κινδύνων και την ελάττωση του βαθμού επικινδυνότητας της ΥΑΕ).
- Περαιτέρω ευκαιριών με προσανατολισμό τη βελτίωση του συστήματος της διαχείρισης της Υγείας και της Ασφάλειας στην Εργασία (ΥΑΕ).

Εν κατακλείδι , ακολουθεί ένας συγκριτικός πίνακας ανάμεσα στα δύο εξεταζόμενα συστήματα ποιότητας.

Πίνακας 3: Συγκριτικός πίνακας ανάμεσα στα συστήματα ποιότητας

Σύγκριση	ISO 9001:2015	ISO 45001:2018
Εστίαση	Αρχές Διοίκησης	Ασφάλεια στην Εργασία
Έμφαση	Συμμετοχή Ηγεσίας	Ελαχιστοποίηση Κινδύνων Προς Εργαζομένους
Οφέλη	Αύξηση Απόδοσης – Βελτίωση Ικανοποίησης Πελάτη	Αύξηση Απόδοσης – Ευημερίας Εργαζομένων

2.4. Διαχείριση κινδύνων

Οι οργανισμοί βρίσκονται αντιμέτωποι με κινδύνους – απειλές που δύναται να επηρεάσουν τη πορεία τους και να επιφέρουν αρνητικές συνέπειες. Η προσέγγιση της διαχείρισης κινδύνων αποτελεί ζωτικό παράγοντα σε ένα οργανισμό -για αυτό άλλωστε και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα πρότυπα 9001:2015 και 45001:2018-, και συμβάλλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη μιας στρατηγικής και κουλτούρας διαχείρισης κινδύνων για τον εντοπισμό και την αποτελεσματική αντιμετώπιση τους και των συνεπειών τους. Στα κεφάλαια που ακολουθούν γίνεται μια καταγραφή και κατηγοριοποίηση των κινδύνων – απειλών του οργανισμού και των διορθωτικών , προληπτικών ενεργειών και πρωτοκόλλων που εφαρμόζονται.

Βιβλιογραφία

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Bamford, R. & William, J.D. (2003). ISO 9001: 2000 for Software and Systems Providers: *An Engineering Approach* (1st edition), CRC-Press.

Beattie, K.R. (1999). Implementing ISO 9000: A study of its benefits among Australian organizations. *Total Quality Management*, 10, 95.

Heras, I., Gavin P.M.D. & Martí, C. (2002). ISO 9000 registration's impact on sales and profitability: A longitudinal analysis of performance before and after accreditation. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 19(6), 774.

Naveh, E.& Marcus, A. (2004). When Does the ISO 9000 Quality Assurance Standard Lead to Performance Improvement? Assimilation and Going Beyond. *IEEE Transactions on Engineering Management*, 51 (3), 352.

Poksinska, B., Dahlgaard, J.J. & Antoni, M. (2002). The state of ISO 9000 certification: A study of Swedish organizations. *The TQM Magazine*, 14(5), 297.

Sequeira A.H. & Dhriti A. (2015). E-employee relations and it' s impact on employee performance: A Case study. s.l.:s.n.

Tsim, Y.C., Yeung, V.W.S. & Leung, E.T.C. (2002). An adaptation to ISO 9001:2000 for certified organizations. *Managerial Auditing Journal*, 17(5), 245.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

TUV Hellas (2016). Οδηγός για το Πρότυπο ISO 9001:2015. Ερμηνεία των Απαιτήσεων του Προτύπου ISO 9001:2015.

Γκίγκα, Γ. (χχ). Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας, Γενικές Αρχές. Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας.

Ελληνικό Πρότυπο (2008). ΕΛΟΤ EN ISO 9001, Εγχειρίδιο Προτύπου ISO 9001:2008, Νοέμβριος 2008, Αθήνα.

Τελιοπούλου, κ.α. (χχ). Διεθνή συστήματα διασφάλισης και διαχείρισης ποιότητας των υπηρεσιών Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού – ΙΕΚΕΠ.

Τσουντας, Γ. (χ.χ.) Η Έκδοση του Διεθνούς Προτύπου ISO 45001:2018, Συστήματα Διαχείρισης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία – Απαιτήσεις με Καθοδήγηση για Χρήση.

Κεφ. 3. Δελτία Ασφάλειας Δεδομένων

Τα δελτία δεδομένων ασφαλείας παρέχουν πληροφορίες για χημικά προϊόντα, ενώ βοηθούν τους χρήστες των χημικών ουσιών να προβούν σε μια εκτίμηση κινδύνου. Περιγράφουν τους κινδύνους που απορρέουν από τη χρήση μίας χημικής ουσίας και παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το χειρισμό, την αποθήκευση και τα μέτρα έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση συμβάντος ατυχήματος.

Ουσιαστικά, παρέχουν στους χρήστες των χημικών προϊόντων τις πληροφορίες που απαιτούνται προκειμένου να συμβάλλουν στην προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος. Οι πληροφορίες του δελτίου δεδομένων ασφαλείας κρίνονται απαραίτητες για την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της εργασίας. Το βασικό εργαλείο που αξιοποιείται (COSHH) βοηθάει στην παροχή συμβουλών προς τους εργοδότες σχετικά με την ορθή πρακτική ελέγχου (HSE, x.x.).

Το δελτίο δεδομένων ασφαλείας αποτελεί ένα έγγραφο το οποίο εμπεριέχει (European Chemicals Agency, 2018):

- Στοιχεία του προμηθευτή.
- Στοιχεία για τον προσδιορισμό αλλά και τη σύνθεση του χημικού προϊόντος, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού της καταχώρισης REACH (εφόσον έχει καταχωριστεί), καθώς και των βασικών τεχνικών λειτουργιών και χρήσεων του.
- Πληροφορίες αναφορικά με την ταξινόμηση, αλλά και την επισήμανση της επικινδυνότητας και τις οριακές τιμές έκθεσης για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον.
- Συστάσεις για την ασφαλή διαχείριση και την αποθήκευση, σε συνδυασμό με τους ελέγχους έκθεσης.
- Μέτρα πρώτων βοηθειών, καθώς και μέτρα τόσο για την αντιμετώπιση της πυρκαγιάς, όσο για την ασφαλή μεταφορά. Αντίστοιχα, μέτρα για την απόρριψη της χημικής ουσίας και περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

- Τις κύριες φυσικές και χημικές ιδιότητες της χημικής ουσίας ή του μείγματος (όπως χαρακτηριστικά υδατοδιαλυτότητα, πίεση ατμών, βιοαποδομησιμότητα), συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών αναφορικά με τη σταθερότητα και την ικανότητα αντίδρασης τους.
- Τοξικολογικές και οικολογικές πληροφορίες.
- Πληροφορίες αναφορικά με κανονιστικές διατάξεις, όπως για την υφιστάμενη διενέργεια αξιολόγησης επί της χημικής ασφάλειας, στο πλαίσιο καταχώρισης σύμφωνα με τον κανονισμό REACH. Επίσης, εφόσον η χημική ουσία είναι σε κατάσταση αδειοδότησης ή γενικότερα υπόκειται περιορισμούς, στο πλαίσιο του κανονισμού REACH.

Πρέπει να επισημανθεί πως Δελτίο Δεδομένων Ασφαλείας (ΔΑΔ), αναμένεται ν' αποσταλεί στα ενδιαφερόμενα μέρη, στις εξής περιπτώσεις (European Chemicals Agency, 2018):

- Ουσία ή μείγμα που έχει ταξινομηθεί ως επικίνδυνο σύμφωνα με τον κανονισμό CLP.
- Ανθεκτική, βιοσυσσωρεύσιμη και τοξική (ABT) ή άκρως ανθεκτική και άκρως βιοσυσσωρεύσιμη ουσία (αΑαΒ).
- Ουσία η οποία εμπεριέχεται στον κατάλογο των υποψήφιων ουσιών, οι οποίες προκαλούν αρκετά μεγάλη ανησυχία (SVHC) .

Παράλληλα, εφόσον η χημική ουσία ή το μείγμα πληροί τα παραπάνω κριτήρια, ωστόσο διατίθεται προς πώληση στο ευρύ κοινό, δε χρειάζεται η παροχή του ΔΑΔ, εκτός εφόσον ο μεταγενέστερος χρήστης, επιθυμεί την παραλαβή του. Επιπρόσθετα, για τα μείγματα τα οποία δεν ταξινομούνται ως επικίνδυνα, ωστόσο περιλαμβάνουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες, σε ποσότητες άνω των καθορισμένων ορίων, οφείλεται να παρέχεται δελτίο δεδομένων ασφαλείας, σε περίπτωση που το επιθυμεί ο χρήστης.

Στον ακόλουθο πίνακα, αναπαρίσταται ένας συνοπτικός πίνακας επί των δελτίων δεδομένων ασφαλείας, μαζί με τους κινδύνους και το αντίστοιχο εκπαιδευτικό υλικό.

Πίνακας 4: Δελτία ασφαλείας δεδομένων

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΦΥΛΑΞΕΙΣ
ADVION COCKROACH GEL	H301 Τοξικό σε περίπτωση κατάποσης. H317 Μπορεί να προκαλέσει αλλεργική δερματική αντίδραση. H332 H372 Επιβλαβές σε περίπτωση εισπνοής. Μπορεί να προκαλέσει βλάβη στα όργανα μέσω παρατεταμένης ή επαναλαμβανόμενης έκθεσης. H400 Πολύ τοξικό για τους υδρόβιους οργανισμούς. H410 Πολύ τοξικό για τους υδρόβιους οργανισμούς, με μακροχρόνιες επιπτώσεις.	Να έχετε διαθέσιμη την συσκευασία, την ετικέτα ή το MSDS του προϊόντος σε περίπτωση που απευθυνθείτε για βοήθεια στο γιατρό ή το Κέντρο Δηλητηριάσεων ή το 24ωρο τηλέφωνο επείγουσας ανάγκης της Syngenta. Εισπνοή : Μετακινείστε τον παθόντα σε καθαρό αέρα. Εάν δεν αναπνέει κανονικά ή καθόλου εφαρμόστε τεχνητή αναπνοή. Διατηρήστε τον ζεστό και ξαπλωμένο. Καλέστε γιατρό ή το Κέντρο δηλητηριάσεων. Επαφή με το δέρμα : Αφαιρέστε τα μολυσμένα ρούχα και ξεπλύνετε καλά τα προσβεβλημένα μέρη του σώματος με πολύ νερό. Αν ο ερεθισμός επιμένει καλέστε γιατρό. Πλύνετε τα μολυσμένα ρούχα πριν τα ξαναχρησιμοποιήσετε. Επαφή με τα μάτια : Ξεπλύνετε αμέσως τα προσβεβλημένα μάτια για τουλάχιστον 15 λεπτά με άφθονο νερό και κάτω από τα βλέφαρα. Αφαιρέστε φακούς επαφής. Απαιτείται άμεση ιατρική βοήθεια. Κατάποση : Σε περίπτωση κατάποσης, αναζητήστε αμέσως ιατρική συμβουλή και δείξτε αυτή τη συσκευασία ή την ετικέτα. ΜΗΝ προκαλέσετε εμετό.
APESIN SDR SAN	Ερεθιστικό. (R38) Ερεθιστικό για το δέρμα. (R41) Κίνδυνος σοβαρής βλάβης για τα μάτια. (S2)	Κρατήστε το μακριά από τα παιδιά. (S24/25) Αποφύγετε την επαφή με το δέρμα και τα μάτια. (S26) Σε περίπτωση επαφής με τα μάτια, πλύνετε τα αμέσως με άφθονο νερό και ζητήστε ιατρική συμβουλή. (S35) Αυτό το υλικό και το δοχείο του πρέπει να απορρίπτονται με ασφαλή τρόπο σε ειδικούς κάδους απόρριψης. (S37/39) Φοράτε κατάλληλη προστατευτική ενδυμασία, γάντια και συσκευή προστασίας ματιών/προσώπου. (S46) Σε περίπτωση κατάποσης ζητήστε αμέσως ιατρική συμβουλή και δείξτε την ετικέτα ή το δοχείο.
BAKTIWASH LIQUID PREMIUM	Σοβαρή οφθαλμική βλάβη, Ερεθισμός του δέρματος	Αφαιρέστε τα μολυσμένα ρούχα. Σ' επαφή με το δέρμα καλό πλύσιμο με νερό. Πλύνετε το στόμα με καθαρό νερό. Πιείτε αρκετό νερό. Μην προκαλείται εμετό.
PROFIGLASS	Οι ουσίες στο μίγμα δεν πληρούν τα κριτήρια ABT/αΑαB βάσει REACH, Παράρτημα XIII. Η εισπνοή σκόνης/νεφελώματος ή αεροζόλ δημιουργεί ερεθισμούς του αναπνευστικού.	Εισπνοή: Εξασφαλίστε καθαρό αέρα. Σε περίπτωση επαφής με το δέρμα, πλυθείτε αμέσως με άφθονο νερό και σαπούνι. Βγάλτε τα μολυσμένα ρούχα και πλύντε τα πριν τα ξαναχρησιμοποιήσετε. Επαφή δέρματος: Ξεπλύνετε αμέσως προσεκτικά με νερό ή με το ντούζ ματιών. Επαφή στα μάτια: Ξεπλύνετε αμέσως το στόμα και πιείτε άφθονο νερό. ΜΗΝ προκαλέσετε εμετό.

CONTROL BLOC	H360D - Μπορεί να βλάψει το έμβρυο. H372 - Προκαλεί βλάβες στα όργανα (αίμα) ύστερα από παρατεταμένη ή επανειλημμένη έκθεση.	Δηλώσεις προφυλάξεων (CLP) : P201 - Εφοδιαστείτε με τις ειδικές οδηγίες πριν από τη χρήση. P202 - Μην το χρησιμοποιήσετε πριν διαβάσετε και κατανοήσετε τις οδηγίες προφύλαξης. P264 - Πλύνετε τα χέρια σχολαστικά μετά το χειρισμό. P270 - Μην τρώτε, πίνετε ή καπνίζετε, όταν χρησιμοποιείτε αυτό το προϊόν. P280 - Να φοράτε προστατευτικά γάντια. P308+P313: ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ έκθεσης ή πιθανής έκθεσης: Συμβουλευθείτε γιατρό. P314 - Συμβουλευθείτε γιατρό εάν αισθανθείτε αδιαθεσία. P405- Φυλάσσεται κλειδωμένο. P501 - Διάθεση του περιεχομένου σύμφωνα με τους εθνικούς κανονισμούς.
DALCO-100	H315 Προκαλεί ερεθισμό του δέρματος. H319 Προκαλεί σοβαρό οφθαλμικό ερεθισμό.	P102 Μακριά από παιδιά. P280 Να φοράτε προστατευτικά γάντια / μέσα ατομικής προστασίας για τα μάτια / πρόσωπο. P302+P352 ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΠΑΦΗΣ ΜΕ ΤΟ ΔΕΡΜΑ: Πλύντε με άφθονο νερό και σαπούνι. P305+P351+P338 ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΠΑΦΗΣ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ: Ξεπλύνετε προσεκτικά με νερό για αρκετά λεπτά. Αν υπάρχουν φακοί επαφής, αφαιρέστε τους, αν είναι εύκολο. Συνεχίστε να ξεπλένετε. P332+P313 Εάν παρατηρηθεί ερεθισμός του δέρματος: Συμβουλευθείτε/Επισκεφθείτε γιατρό. P337+P313 Εάν δεν υποχωρεί ο οφθαλμικός ερεθισμός: Συμβουλευθείτε/Επισκεφθείτε γιατρό.
ECOLABEL	Περιβαλλοντικοί, Τοξικοί	-----
BACILLOL AF	H226 Υγρό και ατμοί εύφλεκτα. H318 Προκαλεί σοβαρή οφθαλμική βλάβη. H336 Μπορεί να προκαλέσει υπνηλία ή ζάλη	Μακριά από παιδιά. P210 Να φυλάσσεται μακριά από θερμότητα, θερμές επιφάνειες, σπινθήρες, φλόγες και άλλες πηγές ανάφλεξης. Μην καπνίζετε. P261 Να αποφεύγεται η εισπνοή των ατμών. P280 Φοράτε προστατευτικά γάντια/προστατευτικά ματιών/προστασία προσώπου. ΜΑΤΙΑ: Ξεπλύνετε προσεκτικά με νερό για μερικά λεπτά. Εάν υπάρχουν φακοί επαφής, αφαιρέστε τους, εφόσον είναι εύκολο. Συνεχίστε να ξεπλένετε. Καλέστε αμέσως το ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΩΝ/γιατρό. P501 Απόρριψη του περιεχομένου/ περιέκτη σε εγκεκριμένες εγκαταστάσεις απόρριψης αποβλήτων.
INASTRO® PRO	H400 Πολύ τοξικό για τους υδρόβιους οργανισμούς. H410 Πολύ τοξικό για τους υδρόβιους οργανισμούς, με τις μακροχρόνιες επιπτώσεις.	P273 Να αποφεύγεται η έκλυση στο περιβάλλον. P391 Μαζέψτε την ουσία ή το προϊόν που χύθηκε. P501 Απορρίψτε το περιεχόμενο / περιέκτη σύμφωνα με τους τοπικούς / περιφερειακούς / εθνικούς κανόνες διαχείρισης αποβλήτων σε εγκεκριμένη μονάδα διάθεσης αποβλήτων.

LIMPIO COCKROACH GEL	H410 - Πολύ τοξικό για τους υδρόβιους οργανισμούς, με τις μακροχρόνιες επιπτώσεις.	P273 - Να αποφεύγεται η ελευθέρωση στο περιβάλλον. P391 - Μαζέψτε τη χυμένη ποσότητα. P501 - Διάθεση του περιεχόμενα και περιέκτης σε κέντρο συλλογής επικίνδυνων ή ειδικών απορριμμάτων, σύμφωνα με τις τοπικές, περιφερειακές, εθνικές ή υπερεθνικές νομοθεσίες. Φράσεις EUH : EUH208 - Περιέχει 1,2-βενζιςοθειαζολ-3(2H)-όνη (2634-33-5). Μπορεί να προκαλέσει αλλεργική αντίδραση.
DRIZZLE® RED SP 10	H319 Προκαλεί σοβαρό οφθαλμικό ερεθισμό.	-----
NATURA ANTISEPTIC HAND GEL	H225 Υγρό και ατμοί πολύ εύφλεκτα.	P101 Εάν ζητήσετε ιατρική συμβουλή, να έχετε μαζί σας τον περιέκτη του προϊόντος ή την ετικέτα. P102 Μακριά από παιδιά. P103 Διαβάστε την ετικέτα πριν από τη χρήση. P210 Μακριά από θερμότητα, θερμές επιφάνειες, σπινθήρες, γυμνή φλόγα και άλλες πηγές ανάφλεξης. Μην καπνίζετε. P233 Να διατηρείται ο περιέκτης ερμητικά κλειστός. P280 Να φοράτε μέσα ατομικής προστασίας για τα μάτια/πρόσωπο.
NOTRAC BLOX	H360D: Μπορεί να βλάψει το έμβρυο. H372: Προκαλεί βλάβες στα όργανα (αίμα) ύστερα από παρατεταμένη ή επανειλημμένη έκθεση.	P201: Εφοδιαστείτε με τις ειδικές οδηγίες πριν από τη χρήση. P202: Μην το χρησιμοποιήσετε πριν διαβάσετε και κατανοήσετε τις οδηγίες προφύλαξης. P264: Πλύνετε τα χέρια σχολαστικά μετά το χειρισμό P270: Μην τρώτε, πίνετε ή καπνίζετε, όταν χρησιμοποιείτε αυτό το προϊόν. P281: Χρησιμοποιείτε μέσα ατομικής προστασίας όταν απαιτείται. P308+P313: ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ έκθεσης ή πιθανής έκθεσης: Συμβουλευθείτε/ Επισκεφθείτε γιατρό P405: Φυλάσσεται κλειδωμένο.
TASONIL	Ερεθιστικό.	Αποφύγετε την επαφή με τα μάτια και δέρμα. Συνιστάται η χρήση γαντιών όταν το προϊόν χρησιμοποιείται συμπυκνωμένο, διότι ερεθίζει το δέρμα. Μακριά από παιδιά. Σε περίπτωση επαφής με τα μάτια, ζητήστε ιατρική συμβουλή . Το προϊόν προορίζεται προορίζεται για βιομηχανική χρήση. Το υλικό και το δοχείο του πρέπει να απορρίπτονται με ασφαλή τρόπο σε ειδικούς κάδους απόρριψης. Σε περίπτωση κατάποσης ζητήστε ιατρική συμβουλή.

TRAPPER RAT / MOUSE / LTD / MC / MAX PRO / GLUE PRO PACK	Ερεθιστικό.	ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ: Ξεπλύνετε τα μάτια με άφθονο νερό για 15 λεπτά τουλάχιστον ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟ ΔΕΡΜΑ: Απομακρύνετε τη κόλλα με διαλύτη. Πλύνετε τα χέρια με σαπούνι και νερό. ΑΝΑΠΝΟΗ: Απομακρυνθείτε από την έκθεση. ΚΑΤΑΠΟΣΗ: Μη προκαλέσετε εμετό. Ζητείστε ιατρική συμβουλή εάν είναι απαραίτητο.
SURF KLEAN	Προκαλεί σοβαρά δερματικά εγκαύματα και οφθαλμικές βλάβες	P260: Μην αναπνέετε σκόνη/ αναθυμιάσεις/ αέρια/ σταγονίδια/ατμούς/εκνεφώματα. P264: Πλύνετε σχολαστικά μετά το χειρισμό. P280: Να φοράτε προστατευτικά γάντια/προστατευτικά ενδύματα/μέσα ατομικής προστασίας για τα μάτια/ πρόσωπο. P301+P330+P331: ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΚΑΤΑΠΟΣΗΣ: Ξεπλύνετε το στόμα. ΜΗΝ προκαλέσετε εμετό. P303+P361+P353: ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΠΑΦΗΣ ΜΕ ΤΟ ΔΕΡΜΑ (ή με τα μαλλιά): Αφαιρέστε αμέσως όλα τα μολυσμένα ενδύματα. Ξεπλύνετε το δέρμα με νερό/στο ντους. P304+P340: ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΙΣΠΝΟΗΣ: Μεταφέρετε τον παθόντα στον καθαρό αέρα και αφήστε τον να ξεκουραστεί σε στάση που διευκολύνει την αναπνοή. P305+P351+P338: ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΠΑΦΗΣ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ: Ξεπλύνετε προσεκτικά με νερό για αρκετά λεπτά. Εάν υπάρχουν φακοί επαφής, αφαιρέστε τους, εφόσον είναι εύκολο. Συνεχίστε να ξεπλένετε. P310: Καλέστε αμέσως το ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΩΝ ή ένα γιατρό.
MG FOAM SOAP LIQUID	Άγνωστοι	Μετά από επαφή με το δέρμα: Ξεπλύνετε αμέσως με άφθονο νερό. Σε περίπτωση ερεθισμού, αναζητήστε ιατρική βοήθεια. Μετά από επαφή με τα μάτια: Ξεπλύνετε καλά με άφθονο νερό για 15 λεπτά και ζητήστε ιατρική συμβουλή. Μετά την κατάποση: Πίνετε άφθονο νερό. Ζητήστε αμέσως ιατρική βοήθεια και δείξτε στον γιατρό τη συσκευασία ή την ετικέτα.
ANTIBAKT UNIVERSAL	H314: Προκαλεί σοβαρά δερματικά εγκαύματα και οφθαλμικές βλάβες. H315: Προκαλεί ερεθισμό του δέρματος. H319: Προκαλεί σοβαρό ερεθισμό των ματιών. H400: Πολύ τοξικό για τους υδρόβιους οργανισμούς.	ΜΑΚΡΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ. Μη αναπνέετε σκόνη / αναθυμιάσεις / αέρια / σταγονίδια / ατμούς / εκνεφώματα. Να αποφεύγεται η ελευθέρωση στο περιβάλλον. Να φοράτε προστατευτικά γάντια / προστατευτικά ενδύματα / μέσα ατομικής προστασίας για τα μάτια / πρόσωπο. Καλέστε αμέσως το Κέντρο Δηλητηριάσεων η έναν γιατρό. Βγάλτε τα μολυσμένα ρούχα και πλύνετε πριν τα ξαναχρησιμοποιήσετε Συλλέξτε το χυμένο υγρό. Σε περίπτωση κατάποσης: Ξεπλύνετε το στόμα. Μην προκαλέσετε εμετό. Σε περίπτωση επαφής με το δέρμα (η με τα μαλλιά):

		<p>Αφαιρέστε αμέσως όλα τα μολυσμένα ενδύματα. Πλύνετε με άφθονο νερό και σαπούνι.</p> <p>Σε περίπτωση επαφής με τα μάτια, πλύνετε τα αμέσως με άφθονο νερό και ζητείστε ιατρική συμβουλή.</p> <p>Φυλάσσεται κλειδωμένο.</p>
ANTIBAKT UNIVERSAL ME APΩMA RELAXING	<p>H314: Προκαλεί σοβαρά δερματικά εγκαύματα και οφθαλμικές βλάβες.</p> <p>H315: Προκαλεί ερεθισμό του δέρματος. H319: Προκαλεί σοβαρό ερεθισμό των ματιών.</p> <p>H400: Πολύ τοξικό για τους υδρόβιους οργανισμούς.</p>	<p>ΜΑΚΡΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.</p> <p>Μη αναπνέετε σκόνη / αναθυμιάσεις / αέρια / σταγονίδια / ατμούς / εκνεφώματα.</p> <p>Να αποφεύγεται η ελευθέρωση στο περιβάλλον .</p> <p>Να φοράτε προστατευτικά γάντια / προστατευτικά ενδύματα / μέσα ατομικής προστασίας για τα μάτια / πρόσωπο.</p> <p>Καλέστε αμέσως το Κέντρο Δηλητηριάσεων η έναν γιατρό.</p> <p>Βγάλτε τα μολυσμένα ρούχα και πλύνετε πριν τα ξαναχρησιμοποιήσετε. Συλλέξτε το χυμένο υγρό.</p> <p>Σε περίπτωση κατάποσης: Ξεπλύνετε το στόμα.</p> <p>Μην προκαλέστε εμετό.</p> <p>Σε περίπτωση επαφής με το δέρμα (η με τα μαλλιά):</p> <p>Αφαιρέστε αμέσως όλα τα μολυσμένα ενδύματα. Πλύνετε με άφθονο νερό και σαπούνι.</p> <p>Σε περίπτωση επαφής με τα μάτια , πλύνετε τα αμέσως με άφθονο νερό και ζητείστε ιατρική συμβουλή.</p> <p>Φυλάσσεται κλειδωμένο. Διάθεση του περιεχομένου / περιέκτη σύμφωνα με τους τοπικούς / περιφερειακούς/ εθνικούς / διεθνείς κανονισμούς.</p>
MASTERCID MICRO	<p>H317: Μπορεί να προκαλέσει αλλεργική δερματική αντίδραση.</p> <p>H351: Ύποπτο για πρόκληση καρκίνου.</p> <p>H410: Πολύ τοξικό για τους υδρόβιους οργανισμούς με τις μακροχρόνιες επιπτώσεις.</p>	<p>P102: Μακριά από παιδιά.</p> <p>P103: Διαβάστε την ετικέτα πριν από τη χρήση.</p> <p>P201: Εφοδιαστείτε με τις ειδικές οδηγίες πριν από τη χρήση.</p> <p>P202: Μην το χρησιμοποιήσετε πριν διαβάσετε και κατανοήσετε τις οδηγίες προφύλαξης.</p> <p>P261: Αποφεύγετε να αναπνέετε σκόνη / αναθυμιάσεις αέρια/σταγονίδια/ατμούς/εκνεφώματα.</p> <p>P272: Τα μολυσμένα ενδύματα εργασίας δεν πρέπει να βγαίνουν από το χώρο εργασίας.</p> <p>P273: Να αποφεύγεται η ελευθέρωση στο περιβάλλον.</p> <p>P280: Να φοράτε προστατευτικά γάντια/προστατευτικά ενδύματα/μέσα ατομικής προστασίας για τα μάτια/ πρόσωπο.</p> <p>P281: Χρησιμοποιήστε εξοπλισμό ατομικής προστασίας όπως απαιτείται.</p> <p>P302+P352: ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΠΑΦΗΣ ΜΕ ΤΟ ΔΕΡΜΑ: Πλύνετε με άφθονο νερό και σαπούνι. P308+P313: ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ έκθεσης ή πιθανότητας έκθεσης: Συμβουλευθείτε/Επισκεφθείτε γιατρό. P333+P313: Εάν παρατηρηθεί ερεθισμός του δέρματος ή εμφανιστεί εξάνθημα: Συμβουλευθείτε/ Επισκεφθείτε γιατρό.</p> <p>P363: Πλύνετε τα μολυσμένα ενδύματα πριν τα ξαναχρησιμοποιήσετε.</p> <p>P391: Μαζέψτε τη χυμένη ποσότητα.</p>

		<p>P405: Φυλάσσεται κλειδωμένο.</p> <p>P501: Διάθεση του περιεχομένου/περιέκτη σύμφωνα με τους εθνικούς κανονισμούς.</p>
<p>MANUSEPT GEL</p>	<p>H225: Υγρό και ατμοί πολύ εύφλεκτα. Ερεθισμός των οφθαλμών. H319: Προκαλεί σοβαρό οφθαλμικό ερεθισμό. H319 Προκαλεί σοβαρό οφθαλμικό ερεθισμό.</p>	<p>P102 Μακριά από παιδιά.</p> <p>P210 Μακριά από θερμότητα, θερμές επιφάνειες, σπινθήρες, γυμνή φλόγα και άλλες πηγές ανάφλεξης. Μην καπνίζετε.</p> <p>P233 Να διατηρείται ο περιέκτης ερμητικά κλειστός.</p> <p>Επέμβαση:</p> <p>P305 + P351 + P338 ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΠΑΦΗΣ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ: Ξεπλύνετε προσεκτικά με νερό για αρκετά λεπτά. Αν υπάρχουν φακοί επαφής, αφαιρέστε τους, αν είναι εύκολο. Συνεχίστε να ξεπλένετε.</p> <p>P337 + P313 Εάν δεν υποχωρεί ο οφθαλμικός ερεθισμός: Συμβουλευθείτε/ Επισκεφθείτε γιατρό.</p> <p>P301 + P310 ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΚΑΤΑΠΟΣΗΣ: Καλέστε αμέσως το ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΩΝ/ γιατρό.</p> <p>P501 Διάθεση του περιεχομένου/ περιέκτη σε εγκεκριμένη μονάδα διάθεσης αποβλήτων.</p>

3.1. Κανονισμός REACH, επί των Δελτίων Ασφάλειας Δεδομένων

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα Δελτία Δεδομένων Ασφαλείας (ΔΔΑ), όπως ορίζονται στο άρθρο 31, του κανονισμού REACH, ορίζονται ως απαραίτητα βάσει θέσπισης νομοθεσίας για τα χημικά προϊόντα (Regulation (EC) No 1907/2006).

Ο κανονισμός REACH θεσπίστηκε την 1η Ιουνίου του 2007 από την Ευρωπαϊκή Ένωση με σκοπό την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από τους κινδύνους που μπορεί να ενέχουν τα χημικά προϊόντα, ενώ παράλληλα, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των βιομηχανιών παραγωγής χημικών προϊόντων εντός της Ε.Ε. Ο κανονισμός προάγει εναλλακτικές μεθόδους αξιολόγησης κινδύνων των ουσιών με σκοπό να μειωθούν οι δοκιμές που διενεργούνται στα ζώα.

Αρχικά, ο κανονισμός ισχύει για όλες τις χημικές ουσίες, δηλαδή όχι μόνο για τις υπό χρήση στη βιομηχανία, αλλά και για εκείνες που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή ζωή όπως, για παράδειγμα, σε προϊόντα καθαρισμού και σε βαφές, καθώς και σε αντικείμενα όπως ενδύματα, έπιπλα και ηλεκτρικές συσκευές. Κατά συνέπεια, ο κανονισμός έχει επιπτώσεις στην πλειονότητα των επιχειρήσεων της Ε.Ε. Αντίστοιχα, ο κανονισμός REACH αναθέτει το βάρος της ευθύνης στις επιχειρήσεις.

Με απώτερο σκοπό τη συμμόρφωσή τους προς τον κανονισμό, οι επιχειρήσεις πρέπει να προσδιορίζουν και να διαχειρίζονται τους κινδύνους που σχετίζονται με τις ουσίες, τις παρασκευάζουν και διαθέτουν στην αγορά των κρατών – μελών της Ένωσης. Πρέπει να καταδεικνύουν στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Χημικών Προϊόντων, ECHA (European Chemicals Agency) τρόπους ασφαλούς χρήσης της ουσίας και να γνωστοποιούν στους χρήστες τα μέτρα διαχείρισης των κινδύνων. Στην περίπτωση όπου δεν είναι δυνατή η διαχείριση των κινδύνων, οι αρχές μπορούν με διάφορους τρόπους να περιορίζουν τις χρήσεις των ουσιών. Μακροπρόθεσμα, οι πλέον επικίνδυνες ουσίες πρέπει να υποκατασταθούν από άλλες, λιγότερο επικίνδυνες.

Τα αρχικά REACH προέρχονται από τις λέξεις Registration (Καταχώριση), Evaluation (Αξιολόγηση), Authorisation (Αδειοδότηση) και Restriction of Chemicals (Περιορισμοί χημικών προϊόντων):

- Καταχώριση: Οι επιχειρήσεις οφείλουν να συλλέγουν πληροφορίες για τις ιδιότητες και τις χρήσεις των ουσιών που παρασκευάζουν ή εισάγουν σε ποσότητες άνω του ενός τόνου, σ' ετήσια βάση. Πρέπει επίσης να προβούν σε αξιολόγηση της επικινδυνότητας και των πιθανών κινδύνων τους οποίους εμφανίζει η ουσία.
- Αξιολόγηση: Οι διάφοροι φορείς αξιολογούν τις πληροφορίες οι οποίες υποβλήθηκαν από τις εταιρείες για να εξετάσουν την ποιότητα των φακέλων της καταχώρισης και προτάσεων δοκιμής και να διευκρινίσουν εφόσον μια συγκεκριμένη ουσία συνιστά κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή το περιβάλλον.
- Αδειοδότηση: Η διαδικασία της αδειοδότησης έχει στόχο να διασφαλίσει τον ορθό έλεγχο των κινδύνων τους οποίους ενέχουν οι ουσίες που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία και τη σταδιακή υποκατάσταση των εν λόγω ουσιών από κατάλληλες εναλλακτικές, διασφαλίζοντας παράλληλα την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ.
- Περιορισμοί: Οι περιορισμοί αποτελούν ένα εργαλείο για τη διαφύλαξη της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από τους ανεπίτρεπτους κινδύνους που συνεπάγονται τα χημικά προϊόντα. Οι περιορισμοί ενδέχεται να περιορίζουν ή να απαγορεύουν την παραγωγή, τη διάθεση στην αγορά ή τη χρήση μιας ουσίας. Ένας περιορισμός εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε χημική ουσία σε καθαρή μορφή, σε μείγμα ή σε αντικείμενο, περιλαμβανομένων των ουσιών για τις οποίες δεν απαιτείται καταχώριση. Μπορεί να εφαρμοστεί και σε εισαγόμενα προϊόντα.

Σύμφωνα με το προοίμιο του κανονισμού REACH, *''θα πρέπει να εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος καθώς και την ελεύθερη κυκλοφορία των ουσιών, υπό καθαρή μορφή, σε παρασκευάσματα και σε προϊόντα, ενώ ταυτοχρόνως θα εξασφαλίζονται η ανταγωνιστικότητα και η καινοτομία''*. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να προάγει επίσης την ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων για την αξιολόγηση των κινδύνων των ουσιών. Η αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ουσιών μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν οι απαιτήσεις για τις ουσίες δε διαφέρουν σημαντικά μεταξύ κρατών μελών.

Θα πρέπει να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος με την προσέγγιση των νομοθεσιών για τις ουσίες με στόχο την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης. Η νομοθεσία θα πρέπει να εφαρμόζεται με αμερόληπτο τρόπο, είτε το εμπόριο των ουσιών πραγματοποιείται στην εσωτερική αγορά, είτε διεθνώς σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις της Κοινότητας.

Ο κανονισμός βασίζεται σε τέσσερις θεμελιώδεις αρχές:

- Την αρχή της προφύλαξης.
- Την υποκατάσταση των επικίνδυνων χημικών με βάση την αρχή κόστους και οφέλους.
- Τη μετάθεση στη βιομηχανία, της ευθύνης για τη διάθεση στην αγορά ασφαλών προϊόντων, σε όλους τους κρίκους της εφοδιαστικής αλυσίδας.
- Τη διαφάνεια στις πληροφορίες για τα χημικά προϊόντα.

Συνοπτικά ο κανονισμός αποβλέπει στον έλεγχο της χημικής βιομηχανίας για την παραγωγή χημικών ουσιών στο σύνολο της εφοδιαστικής αλυσίδας και στην ορθή διαχείριση των χημικών ουσιών και προϊόντων. Έχει ως βασικό στόχο τη βελτίωση της προστασίας της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος από τους κινδύνους που μπορούν να εγκυμονεί η χρήση των χημικών προϊόντων. Συντελεί στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χημικής βιομηχανίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην προώθηση εναλλακτικών μεθόδων για την αξιολόγηση των κινδύνων που εγκυμονούν οι ουσίες. Διευκολύνει την ελεύθερη κυκλοφορία των ουσιών στην αγορά και την πρόσβαση στην πληροφορία, αναφορικά με τις ιδιότητες και την επικινδυνότητα των χημικών ουσιών. Τέλος, εξασφαλίζει την απλούστευση, καθώς και τη βελτίωση του πολύπλοκου και γραφειοκρατικού προηγούμενου νομοθετικού πλαισίου για τις χημικές ουσίες.

3.2. Σενάρια Έκθεσης επί των Δελτίων Ασφάλειας Δεδομένων

Στο πλαίσιο της διαδικασίας καταχώρισης των χημικών ουσιών οι οποίες χρησιμοποιούνται σε ποσότητες άνω των 10 τόνων ετησίως, βάσει του κανονισμού REACH, οι καταχωρίζοντες οφείλουν να πραγματοποιούν αξιολόγηση επί της χημικής ασφάλειας η οποία περιλαμβάνει αξιολόγηση της έκθεσης σε ουσίες με ορισμένες επικίνδυνες ιδιότητες (European Chemicals Agency, 2018).

Υπό το πρίσμα της συγκεκριμένης αξιολόγησης, οι αρμόδιοι φορείς σχεδιάζουν τα σενάρια έκθεσης για τις προσδιοριζόμενες χρήσεις της ουσίας. Σε περίπτωση που πρόκειται για τους προμηθευτές της ουσίας, παρέχουν στους μεταγενέστερους χρήστες, σχετικά σενάρια έκθεσης. Τα σενάρια έκθεσης περιγράφουν τις συνθήκες χειρισμού και τα μέτρα διαχείρισης του κινδύνου, όπου συντελούν στον ολοκληρωμένο έλεγχο τους, τόσο για την υγεία του ανθρώπου, όσο για το περιβάλλον.

Τα σενάρια έκθεσης καλύπτουν το σύνολο επί του κύκλου ζωής της ουσίας, συμπεριλαμβανομένης της τυποποίησης, της βιομηχανικής και της επαγγελματικής τελικής χρήσης, της διάθεσης τους στους καταναλωτές και της χρήσης σε αντικείμενα. Παρ' όλο που η μορφή και το περιεχόμενο των σεναρίων έκθεσης δεν προσδιορίζονται στον κανονισμό REACH, οι εμπλεκόμενοι φορείς, έχουν καταλήξει σε συμφωνία επί της ενιαίας μορφής και περιεχομένου. Ειδικότερα, εμπεριέχει τις παρακάτω ενότητες:

- Ενότητα τίτλου.
- Συνθήκες χρήσης, οι οποίες ασκούν επιρροή στην έκθεση.
- Εκτίμηση της έκθεσης, συμπεριλαμβανομένου της αναλογίας χαρακτηρισμού του κινδύνου.
- Καθοδήγηση προς τους μεταγενέστερους χρήστες, προκειμένου ν' αξιολογούν εφόσον η χρήση τους εμπίπτει εντός των ορίων, τα οποία καθορίζονται από το σενάριο έκθεσης.

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού REACH, εφόσον μία εταιρεία, στην αλυσίδα εφοδιασμού έχει υλοποιήσει αξιολόγηση επί της χημικής ασφάλειας, όπου να εμπεριέχει την αξιολόγηση της έκθεσης σε ουσία, οφείλεται να συμπεριληφθεί το σχετικό σενάριο έκθεσης, ως παράρτημα στο ΔΑΔ.

Επιπρόσθετα οι προμηθευτές επικίνδυνων μειγμάτων οφείλουν να δημοσιεύουν στο ΔΑΔ, τις σχετικές πληροφορίες για το μείγμα, οι οποίες απορρέουν από τα σενάρια έκθεσης, για τις ουσίες που είναι τα συστατικά του μείγματος. Οι συγκεκριμένες πληροφορίες είναι δυνατό ν' αποδοθούν με ορισμένους τρόπους (European Chemicals Agency, 2018):

- Διαμέσου της συμπερίληψης συγκεντρωτικών πληροφοριών για την ασφαλή χρήση του μείγματος, σε παράρτημα του ΔΑΔ.
- Διαμέσου της ένταξης επιπρόσθετων πληροφοριών με στόχο την ασφαλή χρήση του μείγματος, στο κυρίως κείμενο του ΔΑΔ.
- Μέσω της συμπερίληψης των συναφών σεναρίων έκθεσης για τις ουσίες, οι οποίες είναι τα συστατικά του μείγματος, σε παράρτημα του ΔΑΔ.

Παράλληλα, οι τυποποιητές έχουν στη διάθεσή τους μια τεχνική, μέσω της οποίας είναι εφικτός προσδιορισμός των μέτρων της διαχείρισης του κινδύνου, όπου πρέπει να δημοσιεύσουν. Μάλιστα, ορισμένες οργανώσεις του κλάδου σχεδιάζουν βάσει ενός κοινού υποδείγματος, πληροφορίες αναφορικά με την ασφαλή χρήση των μειγμάτων, τις αποκαλούμενες "SUMI", οι οποίες αφορούν τους πιο διαδεδομένους τύπους προϊόντων. Επίσης, οι τυποποιητές είναι σε θέση να επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες "SUMI", όσον αφορά τα προϊόντα και τις χρήσεις τους και να τις προσθέτουν, σε παράρτημα του Δελτίου Δεδομένων Ασφαλείας (ΔΑΔ).

Βιβλιογραφία

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

European Chemicals Agency - ECHA (2018). Guide on Safety data sheets and Exposure scenarios. Helsinki, Finland.

Health and Safety Executive – HSE (x.x.). Chemical safety data sheets. Available at: <https://www.hse.gov.uk/coshh/basics/datasheets.htm>, access on 28-05-2022.

Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency, amending Directive 1999/45/EC and repealing Council Regulation (EEC) No 793/93 and Commission Regulation (EC) No 1488/94 as well as Council Directive 76/769/EEC and Commission Directives 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC and 2000/21/EC, 05.05.2011.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2006). Προοίμιο, στο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Κεφ. 4. Εκτίμηση Επαγγελματικού Κινδύνου

Η Εκτίμηση Επαγγελματικού Κινδύνου αποτελεί μια συστηματική εξέταση όλων των εμπλεκόμενων σ' ένα εργασιακό περιβάλλον, με σκοπό (Καλλιγέρης, 2021):

- Να εντοπισθούν οι πηγές του επαγγελματικού κινδύνου.
- Να διαπιστωθεί ο βαθμός εξάλειψης ή περιορισμού των κινδύνων μέσα από την εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων.
- Να καταγράφουν τα υπό εφαρμογή μέτρα πρόληψης, ενώ ταυτόχρονα να εισαχθούν συμπληρωματικά με στόχο τον έλεγχο των κινδύνων και τη διασφάλιση της ακεραιότητας των εργαζόμενων.

Συμφώνα με το σύστημα ISO 9001:2015, η αξιολόγηση του κινδύνου (risk assessment), θεωρείται πολύ σημαντική για τις επιχειρήσεις, άρα καθίσταται αναγκαία η εισαγωγή της προσέγγισης, η οποία βασίζεται στον κίνδυνο (Risk - Based Thinking). Αν και δεν απαιτείται η καθ' αυτή διαχείριση του κινδύνου, οι εταιρείες οφείλουν να παρατηρούν πιθανές απειλές αλλά και ευκαιρίες, με σκοπό να τις υπολογίζουν κατά τη δημιουργία του συστήματος διαχείρισης ποιότητας (TUV Hellas, 2016).

Με απώτερο σκοπό την εκτίμηση της επικινδυνότητας στον επαγγελματικό τομέα, ακολουθείται η εξής μεθοδολογία, ανά στάδια (Καλλιγέρης, 2021):

1. Προσδιορισμός των πηγών κινδύνου (φυσικοί, χημικοί, βιολογικοί παράγοντες, επικίνδυνες ενέργειες των ατόμων που βρίσκονται στον εργασιακό χώρο, οργανωτικές ελλείψεις)
2. Εκτίμηση του βαθμού της επικινδυνότητας.
3. Αξιολόγηση των μέτρων και προτάσεις.
4. Έλεγχος, επανεξέταση και αναθεώρηση.

Η ποιοτική εκτίμηση της επικινδυνότητας στηρίζεται στην αξιολόγηση της πιθανότητας να πραγματοποιηθεί ένα ατύχημα και να προκληθεί ζημία στην υγεία των εργαζόμενων, καθώς στην αξιολόγηση του βαθμού σοβαρότητας των επιπτώσεων ενός ατυχήματος (πίνακας 5), το οποίο θα προκληθεί από τον κίνδυνο που εξετάζεται, σε κάθε θέση επαγγέλματος.

Πίνακας 5: Προσδιορισμός βαθμού σοβαρότητας επιπτώσεων συμβάντος.

Αξιοσημείωτες	Μικροί τραυματισμοί που απαιτείται η παροχή πρώτων βοηθειών και ελάχιστα προβλήματα στην παραγωγική διαδικασία.
Σημαντικές	Περιορισμένες συνέπειες, δεν αναμένονται σοβαροί τραυματισμοί.
Κρίσιμες	Προβλήματα στην παραγωγική διαδικασία, υψηλό δυναμικό ζημίας, πολύ σοβαρός τραυματισμός.
Μοιραίες	Μοιραίο συμβάν, πολλά προβλήματα στην παραγωγική διαδικασία, ζημιές, καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Πίνακας 6: Προσδιορισμός πιθανότητας εκδήλωσης κινδύνου – εμφάνισης γεγονότος ατυχήματος.

Απίθανο	Πρακτικά αδύνατο.
Λίγο Πιθανό	Συνέβη κάποτε.
Πιθανό	Θα μπορούσε να μη συμβαίνει συνήθως.
Πολύ Πιθανό	Θα μπορούσε να είναι αναμενόμενο.

Τ' αποτελέσματα αξιολόγησης των δυο παραγόντων, δηλαδή της πιθανότητας εκδήλωσης του κινδύνου και των επιπτώσεων του, παρουσιάζονται στο ακόλουθο σχήμα. Όσο υψηλότερο το επίπεδο της επικινδυνότητας, τόσο πιο αναγκαία κρίνεται η λήψη των μέτρων προφύλαξης.

Ο χαρακτηρισμός επικινδυνότητας αξιολογείται βάσει των παρακάτω επιπέδων, όπως διαφαίνεται από τον παραπάνω πίνακα (Καλλιγέρης, 2021).

- A1 Επίπεδο: Απαράδεκτα μεγάλη επικινδυνότητα.
- A2 Επίπεδο: Πολύ μεγάλη επικινδυνότητα.
- B1 Επίπεδο: Μεγάλη επικινδυνότητα.
- B2 Επίπεδο: Σχετικά μικρή επικινδυνότητα.
- Γ1 Επίπεδο: Ανεκτή επικινδυνότητα.
- Γ2 Επίπεδο: Χαμηλή επικινδυνότητα.

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ	4	B2	B1	A2	A1
	3	Γ1	B2	B1	A2
	2	Γ2	Γ1	B2	A2
	1	Γ2	Γ2	Γ1	B2
		i	ii	iii	iv
		ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑ			

Σχήμα 4: Πίνακας επικινδυνότητας.

4.1. Νομοθεσία Επαγγελματικού Κινδύνου

Η ισχύουσα νομοθεσία στο ελληνικό κράτος, για την ασφάλεια και υγεία στον επαγγελματικό τομέα, αποτελείται από νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες άπτονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, καθώς και από νομοθετήματα και διατάξεις, υπό την αρμοδιότητα άλλων υπουργείων, τα οποία άμεσα ή έμμεσα σχετίζονται με το κρίσιμο ζήτημα της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζομένων και την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων.

Στον πίνακα 7, παρατίθενται κάποιες εκ των σπουδαιότερων νομοθετικές ρυθμίσεις, σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (Καλλιγέρης, 2021).

Πίνακας 7: Προσδιορισμός Νομοθετικών απαιτήσεων.

Αριθμός Νομοθετήματος	Τίτλος Νομοθετήματος
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	
N. 3850/2010	Κύρωση του κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.
N. 4225/2014	Αναβάθμιση και βελτίωση των μηχανισμών είσπραξης των ασφαλιστικών φορέων, πρόστιμα για την ανασφάλιστη και αδήλωτη εργασία και λοιπές Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.
N. 4144/2013	Αντιμετώπιση της παραβατικότητας στην Κοινωνική Ασφάλιση και στην αγορά εργασίας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.
N. 3896/2010	Εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης – Εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2006/54/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006 και άλλες συναφείς διατάξεις.
N. 4808/2021	Πολιτική για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Παρενόχλησης και του Εκφοβισμού» (στο εξής «η Πολιτική»), όπου κύριος σκοπός της οποίας είναι η δημιουργία και εδραίωση ενός περιβάλλοντος εργασίας το οποίο σέβεται, προωθεί, διασφαλίζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και το δικαίωμα κάθε προσώπου σε έναν κόσμο εργασίας, χωρίς βία και παρενόχληση.

N. 3846/2010	Εγγυήσεις για την εργασιακή ασφάλεια και άλλες διατάξεις.
N. 3762/2009	Αναδιοργάνωση Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας, ρύθμιση θεμάτων Οργανισμών εποπτευόμενων από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.
Π.Δ. 40/2007	Ρυθμίσεις για την προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη σε συμμόρφωση προς την οδηγία 2002/74/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
N. 2874/2000	Προώθηση της απασχόλησης και άλλες διατάξεις.
ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ	
Π.Δ. 41/2012	Εθνικός κατάλογος επαγγελματικών ασθενειών, σε συμμόρφωση με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/670/ΕΚ της 19.9.2003, «Σχετικά με τον ευρωπαϊκό κατάλογο των επαγγελματικών ασθενειών» (ΕΕ L 238/25.9.2003).
Εγκ. 45/2010	Εργατικό Ατύχημα, (άρθρα 8 παρ. 4 & 34 παρ. 1 του Α.Ν. 1846/51).
ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΔΟΜΕΣ – ΧΩΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	
Υ.Α. οικ. Φ.Α/9.2/ΟΙΚ 28425/2008	Συμπλήρωση διατάξεων σχετικά με την εγκατάσταση, λειτουργία, συντήρηση και ασφάλεια των ανελκυστήρων.
Υ.Α. οικ. Φ9.2/29362/1957/2005	Αντικατάσταση της υπ αριθ οικ. 3899/253/Φ9.2 (291/Β/02) κοινής υπουργικής απόφασης με την οποία συμπληρώθηκαν οι διατάξεις της υπ αριθ Φ9.2/οικ. 32803/1308 (815/Β/97) κοινής υπουργικής απόφασης σχετικά με την εγκατάσταση, λειτουργία και ασφάλεια ανελκυστήρων.
Π.Δ. 12/2004	Εγκαταστάσεις με συρματόσχοινα για τη μεταφορά προσώπων: Εναρμόνιση της οδηγίας 2000/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 2ης Μαρτίου 2000 (L 106/3-5-2000 της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων).
Υ.Α. 31856/2003	Τεχνικός κανονισμός εγκαταστάσεων υγραερίου στα κτίρια (πλην βιομηχανιών - βιοτεχνιών).
Αποφ. 7181 Φ.700 .1, Πυρ/κή Δ/ξη 6/1996	Λήψη μέτρων πυροπροστασίας σε αποθήκες.
Π.Δ. 16/1996	Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/654/ΕΟΚ.
ΧΗΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	
Π.Δ. 12/2012	Τροποποίηση του π.δ. 307/86 «Προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους» (ΦΕΚ 135/Α) σε

	συμμόρφωση με την οδηγία 2009/161/ΕΕ της Επιτροπής (ΕΕ L 338/19.12..2009).
Π.Δ. 162/2007	Προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά την διάρκεια της εργασίας τους, κατά τροποποίηση του π.δ. 307/86 όπως ισχύει, σε συμμόρφωση προς την οδηγία 2006/15/ΕΚ.
Π.Δ. 339/2001	Τροποποίηση του π.δ 307/86 «προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους.
Π.Δ. 338/2001	Προστασίας της υγείας και ασφαλείας των εργαζομένων κατά την εργασία από κινδύνους οφειλόμενους σε χημικούς παράγοντες.
Π.Δ. 90/1999	Καθορισμός οριακών τιμών έκθεσης και ανώτατων οριακών τιμών έκθεσης των εργαζομένων σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 91/322/ΕΟΚ και 96/94/ΕΚ της Επιτροπής και τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ 307/86 «προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους (135/Α)» όπως τροποποιήθηκε με το π.δ 77/93 (34/Α).
Υ.Α. 378/94/1994	Επικίνδυνες ουσίες, ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση αυτών σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 67/548/ΕΟΚ όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.
Π.Δ. 77/1993	Για την Προστασία των εργαζομένων από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες και τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ/τος 307/86, (135/Α) σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου 88/642/ΕΟΚ.
Π.Δ. 307/1986	Προστασία της Υγείας των Εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά τη διάρκεια της εργασίας τους.
ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	
Αρ. Πρωτ. 30354/2011	Ενημέρωση εργοδοτών και εργαζομένων σχετικά με τη λειτουργία επιχειρήσεων και θεμάτων εργασίας κατά τη διάρκεια ακραίων καιρικών φαινομένων (χιονοπτώσεων).
Π.Δ. 82/2010	Ελάχιστες προδιαγραφές υγείας και ασφάλειας όσον αφορά στην έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από τους φυσικούς παράγοντες (τεχνητή οπτική ακτινοβολία), σε συμμόρφωση με την οδηγία 2006/25/ΕΚ.
Εγκ. οικ. 10326/2010	Αντιμετώπιση της θερμικής καταπόνησης των εργαζομένων κατά το θέρος.

Π.Δ. 149/2006	Ελάχιστες προδιαγραφές υγείας και ασφάλειας όσον αφορά την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (θόρυβος) σε εναρμόνιση με την οδηγία 2003/10/ΕΚ.
ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	
Π.Δ. 15/1999	Τροποποίηση του π.δ 186/95 «προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσης τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 90/679/ΕΟΚ και 93/88/ΕΟΚ» (97/Α) όπως τροποποιήθηκε με το π.δ 174/97 (150/Α), σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 97/59/ΕΚ και 97/65/ΕΚ της Επιτροπής.
Π.Δ. 174/1997	Τροποποίηση του π.δ 186/95 «προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσης τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 90/679/ΕΟΚ και 93/88/ΕΟΚ» (97/Α) σε συμμόρφωση με την οδηγία 95/30/ΕΚ.
Π.Δ. 186/1995	Προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους στους βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες του Συμβουλίου 90/679/ΕΟΚ και 93/88/ΕΟΚ.
Π.Δ. 77/1993	Για την Προστασία των εργαζομένων από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες και τροποποίηση και συμπλήρωση του π.δ/τος 307/86, (135/Α) σε συμμόρφωση προς την οδηγία του Συμβουλίου 88/642/ΕΟΚ.
ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ	
Υ.Α. οικ. 32205/Δ10.96/2013	Ελάχιστα απαιτούμενα υλικά πρώτων βοηθειών στους χώρους εργασίας.

4.2. Εκτίμηση Κινδύνου από Covid-19

Οι κορωνοϊοί αποτελούν οικογένεια ιών τύπου RNA με περίβλημα. Οι συγκεκριμένοι ιοί προκαλούν αναπνευστικά, εντερικά, ηπατικά και νευρολογικά νοσήματα, ενώ μεταδίδονται κυρίως με τα σταγονίδια και τα μολυσμένα χέρια. Τα συμπτώματα των κορωνοϊών είναι ο πυρετός, καθώς και προβλήματα στο αναπνευστικό σύστημα. Οι επίσημα αναγνωρισμένοι τύποι των συγκεκριμένων ιών απαριθμούν μέχρι επτά στελέχη ανθρώπων κορωνοϊών.

Ο νέος κορωνοϊός SARS-CoV-2 (COVID-19) εμφανίστηκε στην πόλη Wuhan της επαρχίας Hubei, μία αρκετά μεγάλη πληθυσμιακά περιοχή, το Δεκέμβριο του 2019. Φημίζεται πως προήλθε από μία αγορά στην πόλη, όπου δεν τηρούνταν οι κατάλληλες συνθήκες υγιεινής. Στις αρχές του προηγούμενου έτους, οι Κινέζοι επιστήμονες απομόνωσαν το νέο στέλεχος του ιού, από την ομάδα των ασθενών στην πόλη προέλευσης. Ο κορωνοϊός ο οποίος απομονώθηκε είναι γνωστός από την επιστημονική κοινότητα ως "Severe acute respiratory syndrome (SARS) coronavirus 2 (SARS-CoV-2)" και είναι υπεύθυνος για τη νόσο COVID-19 (Καφετζής, 2020).

Μεταδίδεται μέσω σταγονιδίων που βγαίνουν από το στόμα των μολυσμένων ανθρώπων κατά την ομιλία, το βήχα και το φτέρνισμα. Ο ιός είναι σε θέση να επιβιώσει στο περιβάλλον από μερικές ώρες μέχρι και μερικές ημέρες (ανάλογα με την επιφάνεια και τις περιβαλλοντολογικές συνθήκες), ενώ ως πιθανός τρόπος μετάδοσης θεωρείται το άγγιγμα μιας μολυσμένης επιφάνειας και ακολούθως το άγγιγμα των ματιών ή του στόματος. Τ' άτομα που μολύνονται από τον κορονοϊό SARS-CoV-2, είναι δυνατό να παρουσιάσουν πυρετό, βήχα, δύσπνοια, κόπωση, μυϊκούς πόνους, καθώς διαταραχές στην όσφρηση και στη γεύση.

Η εκτίμηση της επικινδυνότητας από Covid-19, στον επαγγελματικό τομέα, στηρίζεται στην αξιολόγηση της πιθανότητας να πραγματοποιηθεί ένα ατύχημα και να προκληθεί ζημία στην υγεία των εργαζόμενων, από τη λοίμωξη. Στους παρακάτω πίνακες αναλύονται οι τιμές που μπορεί να πάρει κάθε διαβάθμιση της σοβαρότητας, της έκθεσης και της πιθανότητας (Καλλιγέρης, 2021).

Πίνακας 8: Διαβάθμιση σοβαρότητας επιπτώσεων.

0,1 - 1	Αμελητέα	Μικροτραυματισμός χωρίς απουσία από την εργασία. Διαταραχή της υγείας πλήρως αναστρέψιμη.
1,1 - 4	Μέτρια	Τραυματισμός ή ασθένεια που συνεπάγεται σε έως τρεις μέρες απουσίας από την εργασία. Διαταραχή της υγείας πλήρως αναστρέψιμη.
4,1 - 8	Κρίσιμη	Σοβαρός τραυματισμός ή σοβαρή ασθένεια με πιθανότητα μόνιμης βλάβης. Διαταραχή της υγείας δύσκολα αναστρέψιμη ή μη αναστρέψιμη.
8,1 - 16	Καταστροφική	Θάνατος ή πολλαπλοί θάνατοι.

Πίνακας 9: Διαβάθμιση συχνότητας έκθεσης στην επικίνδυνη κατάσταση).

0,1 - 1	Μηδενική	Ο εργαζόμενος εκτίθεται στην επικίνδυνη κατάσταση μια φορά το χρόνο ή σπανιότερα.
1,1 - 2	Περιορισμένη	Ο εργαζόμενος εκτίθεται στην επικίνδυνη κατάσταση έως και μια φορά την εβδομάδα.
2,1 - 3	Συχνή	Ο εργαζόμενος εκτίθεται στην επικίνδυνη κατάσταση καθημερινά.
3,1 - 4	Διαρκής	Ο εργαζόμενος εκτίθεται στην επικίνδυνη κατάσταση σε όλη τη διάρκεια της εργασίας του.

Πίνακας 10: Διαβάθμιση της πιθανότητας εκδήλωσης του συμβάντος).

0,1 - 1	Μηδενική	Μάλλον απίθανο να συμβεί.
1,1 - 2	Χαμηλή	Δυνατό να συμβεί.
2,1 - 3	Μέτρια	Πιθανό να συμβεί.
3,1 - 4	Υψηλή	Επικείμε να συμβεί.

Η επικινδυνότητα υπολογίζεται ως το γινόμενο της σοβαρότητας επί την έκθεση επί την πιθανότητα, οπότε ισχύει η εξίσωση (Καλλιγέρης, 2021):

$$R = S \times T \times P \quad (1)$$

Πίνακας 11: Διαβάθμιση της επικινδυνότητας.

R (Επικινδυνότητα)	Περιγραφή	Ενέργειες
$R \leq 16$	ΑΜΕΛΗΤΕΑ: Η επικινδυνότητα είναι ασήμαντη και δεν ενδέχεται να αυξηθεί στο εγγύς μέλλον.	Δεν είναι απαραίτητη η λήψη των μέτρων.
$16 < R \leq 32$	ΧΑΜΗΛΗ: Η επικινδυνότητα είναι ελεγχόμενη, χωρίς να αποκλείεται η εκδήλωση ανεπιθύμητου συμβάντος.	Δεν είναι απαραίτητη η άμεση λήψη μέτρων, απαιτείται παρακολούθηση και ενέργειες για μείωση κινδύνου.
$32 < R \leq 64$	ΜΕΤΡΙΑ: Η επικινδυνότητα δεν ελέγχεται αποτελεσματικά ή δεν αποκλείεται η εκδήλωση σοβαρού ανεπιθύμητου συμβάντος.	Είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων για τη μείωση του κινδύνου.
$64 < R \leq 128$	ΥΨΗΛΗ: Η επικινδυνότητα δεν ελέγχεται αποτελεσματικά και υπάρχει πιθανότητα εκδήλωσης σοβαρού ανεπιθύμητου συμβάντος.	Απαιτείται άμεση λήψη μέτρων για την μείωση/εξάλειψη του κινδύνου.
$128 < R$	ΚΡΙΣΙΜΗ: Υπάρχει πιθανότητα απώλειας ζωής ή επίκειται άμεσα η εκδήλωση σοβαρού ανεπιθύμητου συμβάντος.	Διακοπή της δραστηριότητας και άμεσες ενέργειες για την εξάλειψη του κινδύνου.

Πίνακας 12: Αξιολόγηση Επαγγελματικού Κινδύνου.

Α.	Παράγοντες Κινδύνου	Πιθανός Κίνδυνος	Αξιολόγηση			
			S	T	R	P
2.1	Ελαχιστοποίηση επαφών	Εξάπλωση Ιού	1	3	3	10
			2			8
2.2	Μέτρα ατομικής υγιεινής		1	3	3	10
			2			8
2.3	Μέτρα χώρου εργασίας		1	3	3	10
			2			8

4.3. Διεθνείς κάρτες χημικής ασφάλειας

Οι Διεθνείς Κάρτες Χημικής Ασφάλειας (International Chemical Safety Cards - ICSC) είναι φύλλα δεδομένων που παρέχουν βασικές πληροφορίες για την ασφάλεια και την υγεία σχετικά με τις χημικές ενώσεις, με σαφή και με συνοπτικό τρόπο. Πρωταρχικός στόχος των καρτών είναι η προώθηση της ασφαλούς χρήσης χημικών ουσιών στο χώρο της εργασίας. Οι κύριοι χρήστες-στόχοι είναι οι εργαζόμενοι και οι υπεύθυνοι για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία. Το έργο ICSCs είναι ένα κοινό εγχείρημα μεταξύ της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) και του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ), με τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Τα ICSC προετοιμάζονται, αξιολογούνται από μια κοινοπραξία επιστημόνων από εξειδικευμένα επιστημονικά ιδρύματα που ασχολούνται με την επαγγελματική ασφάλεια, καθώς και την υγεία σε διάφορες χώρες. Ακολούθως, τα εθνικά ιδρύματα μεταφράζουν τις κάρτες από τη διεθνή γλώσσα, σε διαφορετικές γλώσσες.

Η διαδικασία της αξιολόγησης από ομοτίμους διασφαλίζει τον έγκυρο χαρακτήρα των πληροφοριών οι οποίες παρέχονται στις Διεθνείς Κάρτες Χημικής Ασφάλειας. Τα υφιστάμενα ICSC ενημερώνονται περιοδικά για να ληφθούν υπόψη οι πιο πρόσφατες επιστημονικές εξελίξεις. Σε γενικότερο πλαίσιο, οι πληροφορίες που παρέχονται στα ICSC αποτελούν (International Labour Organization, x.x.):

- Ταυτότητα της χημικής ουσίας.
- Κίνδυνοι πυρκαγιάς και έκρηξης.
- Πυροσβεστική σήμανση.
- Οξείες περιπτώσεις κινδύνου για την υγεία και την πρόληψη.
- Προληπτικά μέτρα.
- Πρώτες βοήθειες.
- Οδηγίες απόρριψης, αποθήκευσης, συσκευασίας και διαρροών.
- Ταξινόμηση και επισήμανση.

- Φυσικές και χημικές ιδιότητες, καθώς και κίνδυνοι από τη χρήση των ουσιών.
- Βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην υγεία.
- Κανονιστικές πληροφορίες και όρια επαγγελματικής έκθεσης.
- Περιβαλλοντικά δεδομένα.

4.4. S.W.O.T Ανάλυση

Με την ανάλυση SWOT γίνεται καταγραφή τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού περιβάλλοντος αναγνωρίζονται τα δυνατά και αδύνατα σημεία καθώς και οι ευκαιρίες και απειλές:

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Η φήμη της που η Εταιρεία έχει αποκτήσει μετά από 6 έτη λειτουργίας.
2. Γεωγραφική θέση, εγκαταστάσεις και τεχνολογικός εξοπλισμός.
3. Επιστημονική κατάρτιση των απασχολούμενων θεραπευτών στην Εταιρεία με εμπειρία και εξειδίκευση σε όλες τις ειδικότητες των παθήσεων που απαιτούν αποκατάσταση
4. “Εγγυημένη” πελατεία λόγω συνεργασίας με ΕΟΠΥΥ.
5. Καθετοποιημένες Υπηρεσίες. Ιατρικές – Νοσηλευτικές – Θεραπευτικές Υπηρεσίες.
6. Πιστοποιήσεις Λειτουργίας κατά ISO9000 & EN15224
7. Μετοχική σύνθεση που απαρτίζεται κυρίως από Ιατρούς, οι οποίοι ενεργά υποστηρίζουν την λειτουργία του Κέντρου προσφέροντας επιστημονική υποστήριξη και τεχνογνωσία.

ΑΔΥΝΑΜΑ ΣΗΜΕΙΑ

1. Δανεισμός και λουπές υποχρεώσεις λόγω των συνθηκών που η Πανδημία & η ενεργειακή κρίση έχουν δημιουργήσει επιβάλλουν την άμεση ενίσχυση των ταμειακών ροών της Εταιρείας με τα απαραίτητα κεφάλαια.
2. Η έλλειψη ενημέρωσης του ευρύτερου κοινού στην Αττική, στον τομέα των υπηρεσιών αποκατάστασης, ο περιορισμένος ρομποτικός εξοπλισμός και η αναβάθμιση των υποδομών Η.Ν, επιβάλλουν περιορισμούς στην ανάπτυξη.
3. Το υφιστάμενο μηχανογραφικό σύστημα διαχείρισης ασθενών.
4. Η κατακόρυφη κατανομή των νοσηλευτικών μονάδων που επιβάλει την άνω του μέσου όρου απασχόληση νοσηλευτικού προσωπικού ανά κλίνη νοσηλείας
5. Η ανελαστικότητα των δαπανών που η Εταιρεία εμφανίζει, ο οικονομικός προγραμματισμός και παρακολούθηση των δαπανών.
6. Η διαχείριση, εκπαίδευση και συνοχή του ανθρώπινου δυναμικού.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

1. Ανάπτυξη υπηρεσιών ΗΝ. (Εργαστήριο βελονισμού, εργομετρικό κέντρο, διατροφολογικό κέντρο, θεραπευτική άσκηση, νευροαποκατάσταση κ.α).
2. Ανάπτυξη συμπληρωματικών υπηρεσιών (Εξειδικευμένων υπηρεσιών με ρομποτικά μηχανήματα, παροχή κατ' οίκον υπηρεσιών, εκπαιδευτικά προγράμματα, τουρισμός υγείας)
3. Επέκταση καλύψεων των ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιρειών και συνεργασία με λοιπά ασφαλιστικά ταμεία & ιδιωτικούς οργανισμούς με πολυάριθμο προσωπικό.
4. Επέκταση των υπηρεσιών του Κέντρου, μέσα από εμπορικές συνεργασίες με επαγγελματίες υγείας και εταιρείες ιατρικών υπηρεσιών και υπηρεσιών φροντίδας ατόμων (Affiliation programs) αλλά και προγράμματα ιδιωτικών παροχών υπηρεσιών αποκατάστασης. (Rehab Care Card).
5. Εκμετάλλευση της ζήτησης υπηρεσιών ΑμεΑ & ενοίκιαση χώρων προς εκμετάλλευση.

ΑΠΕΙΛΕΣ

1. Η παρατεταμένη οικονομική ύφεση λόγω του COVID19 και ενεργειακή κρίση που συνθέτει ένα περιβάλλον αβεβαιότητας.
2. Η παρουσία μελλοντικών κρουσμάτων COVID19 εντός της δομής, που θα έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή ή τον περιορισμό της λειτουργίας των υπηρεσιών ΗΝ & ΚΝ
3. Η αβεβαιότητα που προέρχεται από το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας ΕΟΠΥΥ & των αυξομειώσεων στα ποσοστά Clawback & Rebate
4. Η επιθετική τιμολογιακή πολιτική των Κέντρων Αποκατάστασης, Κέντρων Ημερήσιας Νοσηλείας και Φυσικοθεραπευτηρίων.
5. Η ύπαρξη πολλών μονάδων περίθαλψης ηλικιωμένων (ΜΦΗ) εντός Αττικής που υποστηρίζουν ότι «προσφέρουν» υπηρεσίες αποκατάστασης, καθώς και οι προσφερόμενες κατ' οίκον υπηρεσίες θεραπείας και νοσηλείας.

Βιβλιογραφία

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

European Chemicals Agency - ECHA (2018). Guide on Safety data sheets and Exposure scenarios. Helsinki, Finland.

Health and Safety Executive – HSE (x.x.). Chemical safety data sheets. Available at: <https://www.hse.gov.uk/coshh/basics/datasheets.htm>, access on 28-05-2022.

International Labour Organization (x.x.). International Chemical Safety Cards (ICSCs). Available at: https://www.ilo.org/safework/info/publications/WCMS_113134/lang--en/index.htm, access on 25-08-2022.

Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency, amending Directive 1999/45/EC and repealing Council Regulation (EEC) No 793/93 and Commission Regulation (EC) No 1488/94 as well as Council Directive 76/769/EEC and Commission Directives 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC and 2000/21/EC, 05.05.2011.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2006). Προοίμιο, στο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Καλλιγέρης, Ι. (2021). Γραπτή Εκτίμηση Επαγγελματικού Κινδύνου. Κέντρο Αποκατάστασης & Αποθεραπείας, Θησέας Κ.Α.Α.

Καφετζής, Δ. (2020). COVID-19: Ιστορική αναδρομή, τύποι, προφύλαξη, συμπτώματα, εμβολιασμοί & παρακολούθηση. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό ιστότοπο: <https://www.insurancedaily.gr/covid-19-istoriki-anadromi-typoi-profylaxi/>, πρόσβαση στις 13-08-2022.

Κεφ.5. Συμπεράσματα & Προτάσεις

5.1. Συμπεράσματα

Η επίδραση τα οφέλη και οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν από την εφαρμογή των προτύπων ISO 9001 & 45001 είναι τα ακόλουθα:

- Έγινε καταγραφή των απαιτήσεων των ενδιαφερόμενων μερών και η ανάλυση επιχειρησιακού περιβάλλοντος συσχετίζοντάς με το ΣΔΠ (Παράρτημα VI). Το παραπάνω εντάχθηκε στη διαδικασία που αφορά το Εγχειρίδιο Συνεχούς Βελτίωσης (Εγχ1). Τα δεδομένα τα οποία ήταν γνωστά, αλλά η επίδρασή τους στη λειτουργία της Δομής δεν παρακολουθούταν σε συστηματική βάση, πλέον, θα παρακολουθούνται τουλάχιστον ετησίως στα πλαίσια της ανασκόπησης του συστήματος.
- Από την ανάλυση SWOT και τον ανασχεδιασμό της διαχείρισης κινδύνων (Παράρτημα II & IV) εμπλουτίστηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν δεδομένα τα οποία θα παρακολουθούνται σε ετήσια βάση, συμβάλλοντας ώστε η Διοίκηση να βρίσκεται σε επαγρύπνηση για την αξιοποίηση ευκαιριών και αντιμετώπιση επερχόμενων απειλών. Στην έως σήμερα λειτουργία υπήρχε μια γενική καταγραφή των κινδύνων.
- Συγκεντρώθηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν οι κίνδυνοι που ανακύπτουν από τα Δελτία Ασφάλειας Δεδομένων των χημικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται στη Δομή συμβάλλοντας έτσι στην μείωση των ατυχημάτων και την δημιουργία κουλτούρας ασφάλειας.
- Η εκπαίδευση του προσωπικού σε ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας, θα αποτελεί πλέον προτεραιότητα και θα ελέγχεται στα πλαίσια πρωτοκόλλων (Παράρτημα V) και διαδικασιών (Παράρτημα III) που έχουν θεσπιστεί.
- Θέσπιση στόχων και δεικτών (Παράρτημα VII), και η σχετική κατηγοριοποίηση θα συμβάλει στην καλύτερη και αποτελεσματικότερη παρακολούθησή τους. Στην έως σήμερα λειτουργία υπάρχει καταγραφή, χωρίς όμως ξεκάθαρη κατηγοριοποίηση, έλεγχο των αποτελεσμάτων και στατιστική αξιολόγησή τους κυρίως των κλινικών δεικτών και στόχων ασφαλείας, ώστε να αποτελέσουν εργαλείο πρόληψης.

Η εφαρμογή των προτύπων θα προσφέρει πολυάριθμα οφέλη στη συνολική βελτίωση των διαδικασιών της Δομής, αποσκοπώντας στη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών, στη βελτίωση της επίδοσης, με απώτερο σκοπό την αύξηση της ικανοποίησης και την ασφάλεια των ενδιαφερομένων μερών.

5.2. Προτάσεις

Από την παρατήρηση της εφαρμογής των προτύπων αναδείχθηκαν προτάσεις που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη περαιτέρω εξέλιξη του οργανισμού.

Μέσω της δυνατότητας του High Level Structure προτείνεται μεγαλύτερη ευθυγράμμιση των απαιτήσεων βοηθώντας τη συνέργεια των προτύπων κατά την εφαρμογή τους και τη δημιουργία νέων μοντέλων σχεδιασμού ενοποιημένων Συστημάτων Διαχείρισης, διευκολύνοντας την ένταξη νέων προτύπων σ' αυτά τα Συστήματα.

Επιπρόσθετα, ωφέλιμο θα ήταν η ψηφιοποίηση των Συστημάτων Διαχείρισης, αποσκοπώντας στην αυτοματοποίηση και απλούστευση της διαδικασίας εσωτερικού ελέγχου, την παρακολούθηση όλων των απαιτήσεων συμμόρφωσης του οργανισμού και την αξιολόγηση και διαχείριση κινδύνων σε πολλαπλές περιοχές ενδιαφέροντος.

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι Κατάλογος Εγχειριδίων και Εντύπων

Εγχειρίδια	Έντυπα	Κωδικοποίηση
		E
ΕγγχΠ Εγχειρίδιο Ποιότητας		
Εγγχ1 Εγχειρίδιο Συνεχούς βελτίωσης	Ανάλυση Επιχειρησιακού Περιβάλλοντος.	E 1.1
	Διαχείριση κινδύνων.	E 1.2
	Πρακτικά Συμβουλίου Ποιότητας.	E 1.3
	Αναφορά Επιθεώρησης.	E 1.4
	Ερωτηματολόγιο Ικανοποίησης πελατών.	E 1.5
	Έντυπο Υποβολής Παραπόνων	-
Εγγχ2 Εγχειρίδιο Υποστηρικτικών Διαδικασιών		
Εγγχ 3 Εγχειρίδιο Γραφείου Κίνησης	Φόρμα επικοινωνίας.	E 3-1
	Παράδοση παραλαβή βιβλιαρίων	E 3-2
	Ενημερωτικό Έντυπο Εισαγωγής	E03-3
	Έντυπο Οικονομικής Προσφοράς	-
	Δελτίο Εισαγωγής - Εξιτήριο	-
	Εξιτήριο από Νοσοκομείο	-
	Υπεύθυνη Δήλωση αποδοχής χρέους	-
	Απόδειξη Παροχής Υπηρεσιών	-
Εγγχ 4 Εγχειρίδιο Ιατρικού Προσωπικού	Φυσιατρική εκτίμηση	E4-1
	Ατομικό Πλάνο Αποκατάστασης	E4-2
	Ιατρικές βεβαιώσεις-γνωματεύσεις	-
	Πιστοποιητικό Θανάτου	-
	Παραπεμπτικά Εξετάσεων	-
	Ατομικό Συνταγολόγιο	-
Εγγχ 5 Εγχειρίδιο Τμημάτων Νοσηλείας	Νοσηλευτικό ιστορικό	E5-1
	Ιστορικό ασθενούς με έλκος	E5-2
Εγγχ6 Εγχειρίδιο Νοσηλευτικών Πρωτοκόλλων	Ιατρικές Οδηγίες	E5-4
	Φαρμακευτική αγωγή	E5-5

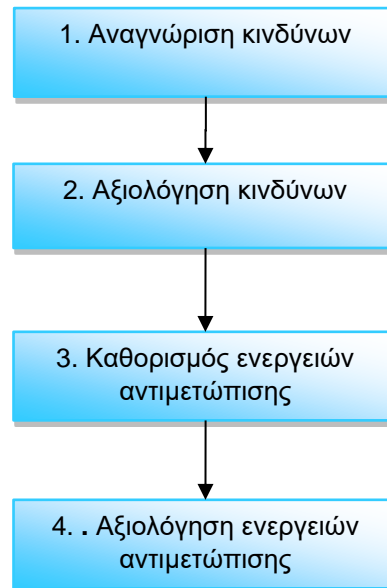
	Εντυπο παραλαβής φαρμάκων ασθενών	E5-3
	Ασκήσεις κύστεως	E5-6
	Αλλαγής Θέσεων – Πρόληψης Κατακλίσεων	E 5-7
	Γνωμάτευση από εξωτερικό συνεργάτη	E5-8
	Παρακολούθηση Θερμοκρασίας ψυγείου	E5-9
	Χρήση Φαρμακείου Θησέα - Αποθήκη	E5-10
	Έλεγχος σάκου επειγόντων	E5-11
	Πρωτόκολλο παράδοσης παραλαβής προσωπικών αντικειμένων	E5-12
	Ημερολόγιο Ούρησης	E5-13
	Εβδομαδιαία Παρακολούθηση Ασθενούς	E5-14
Εγγ 7 Εγχειρίδιο Φυσικοθεραπείας	Αρχική αξιολόγηση φυσικοθεραπείας	E7-1
	Αξιολόγηση φυσικοθεραπείας για εξωτερικούς	E7-2
	Διαχείριση πιρίνας	OE07-1
	Εντυπο καταγραφής Ομάδας Αποκατάστασης	-
Εγγ 8 Εγχειρίδιο Εργοθεραπείας	Πρότυπο Barthel Intex	E8-1
	Αξιολόγηση Εργοθεραπείας ημερήσια	E8-2
Εγγ 9 Εγχειρίδιο Λογοθεραπείας	Στοματοπροσωπικός Έλεγχος-Κατάποση	E 09-1
	Αξιολόγηση Επικοινωνίας	E 09-2
	Δίαιτες Δυσφαγίας	OE 09- 2
	Οδηγίες Ομιλούσας Τραχειοστομίας	OE 09- 4
	Οδηγίες και Προφυλάξεις Σίτισης και Κατάποσης	OE 09-1
	Πρωτόκολλο διαδικασίας μελέτης κατάποσης σε εσωτερικούς ασθενείς	OE 09-3
Εγγ 10 Εγχειρίδιο Νευροψυχολόγου		
Εγγ 12 Εγχειρίδιο Διαιτολογίας	Δίαιτες Θησέας-Κουζίνα	E 12-11
	Ενημερωτικό Σημείωμα Εξόδου	E 12-9
	Διαιτολόγιο Ασθενούς Ανοιχτής Νοσηλείας	E 12-8
	Πρωτόκολλο Οριστικής Παραλαβής	E 12-7
	Φόρμα Λιπομετρήσεων	E 12-6
	Φόρμα Ζύγισης Ασθενών	E 12-5
	Σημείωμα Προς Κουζίνα	E 12-4
	Κωδικοποίηση Διαιτών Θησέα	E 12-3
	Δύναμη Ασθενών Δίαιτες	E 12-2

	Διατροφική Εκτίμηση	E 12-1
	Θερμοκρασίες Τροφίμου Πριν Τη Μερικοποίηση	E 12-13
	Τεστ Κατάποσης Από Λθ	E 12 -12
	Δίαιτες Κουζίνας	E 12 -10
	Αρχείο καταγραφής Ικανοποίησης φαγητού	-
Eγγ 13 Εγχειρίδιο Τεχνικής Υπηρεσίας	Αρχεία Συντηρήσεων	E13-1
	Επαλήθευση Θερμομέτρου	E 13-2
Eγγ 14 Εγχειρίδιο Αποθήκης	Έλεγχος Φαρμακευτικής Αγωγής Ασθενών ΚΑ-Α Θησείας	E14-1
	Πρότυπο Παραγγελίας	E14-2
	Αίτημα Προμ. Γενικά	E14-3
	Παράδοσης Παραλαβής Υλικών	E14-4
	Αίτημα Προμήθειας - Υγειονομικό Υλικό	E14-5
	Δελτίο Παραγγελίας Υλικού	-
Eγγ 15 Εγχειρίδιο Καθαριότητας	Πρόγραμμα καθαριότητας	E 15-1
	Ημερήσιες Εργασίες Καθαρισμού	E 15-2
	Έλεγχοι καθαριότητας	E 15-3
	Πλάνο δειγματοληψίας χώρων	E 15-4
Eγγ 16 Εγχειρίδιο Αρχιεοθέτησης Ιατρικού φακέλου	Αρχείο Ιατρικών Φακέλων	E 16-1
	Κατάσταση Κίνησης Φακέλων Αρχείου	E 16-2
	Αίτηση Χορήγησης Ιατρικού Φακέλου	E 16-3
	Checklist φακέλου	E16-4
	Checklist φακέλου για θεραπευτές	-
Eγγ 17 Εγχειρίδιο Διαχείρισης Προσωπικού	Αξιολόγηση υποψηφίου	E 17-1
	Ερωτηματολόγιο αξιολόγησης εργαζομένου	E 17-2
	Ατομικές Συμβάσεις	-
	Οδηγία Χορήγησης Αδείας	-
	Αίτηση χορήγησης αδειών	-
Γενικά Έντυπα	Υπεύθυνη Δήλωση	-
	Αίτηση Διεύρυνσης Ωραρίου Επισκεπτηρίου	-
	Βεβαίωση Επιβάρυνσης Ασθενούς Για Διενέργεια Ιατρικής Εξέτασης	-
	Οδηγία Εξόδου ασθενή	-
	Δελτίο άρνησης	-

Παράρτημα II Διαδικασία διαχείρισης κινδύνων

Σκοπός Η διαδικασία περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο αναγνωρίζονται, αξιολογούνται και αντιμετωπίζονται οι κίνδυνοι που επηρεάζουν τις υπηρεσίες του κέντρου.

Στάδια

**Ανάλυση
Σταδίων**

Στάδιο 1 : ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Υπεύθυνος: Επιστημονικός Ιατρικός Διευθυντής, Προϊστάμενοι Τμημάτων, Υπεύθυνος Ποιότητας

Αρχείο: Ε 1.2 Διαχείριση κινδύνων

Ο Υπεύθυνος Ποιότητας σε συνεργασία με τον Επιστημονικό Ιατρικό Διευθυντή και τους Προϊσταμένους των Τμημάτων προσδιορίζουν τους πιθανούς κινδύνους που ενδέχεται να επηρεάσουν τις διαδικασίες που ακολουθεί το κέντρο για την παροχή των υπηρεσιών της. Οι κίνδυνοι μπορεί να προέρχονται από το εξωτερικό ή εσωτερικό περιβάλλον του κέντρου. Οι πιθανοί κίνδυνοι καταγράφονται στο έντυπο Ε 1.2 «Διαχείριση κινδύνων». Για κάθε κίνδυνο καταγράφονται επιπρόσθετα τα προληπτικά μέτρα που εφαρμόζει το κέντρο ανά αναγνωρισμένο κίνδυνο και καταγράφονται στο έντυπο Ε 1.2 «Διαχείριση κινδύνων».

Στάδιο 2 : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Υπεύθυνος: Επιστημονικός Ιατρικός Διευθυντής, Προϊστάμενοι Τμημάτων, Υπεύθυνος Ποιότητας

Αρχείο: Ε 1.2 Διαχείριση κινδύνων

Κάθε κίνδυνος αξιολογείται ως προς δύο παραμέτρους:

- Πιθανότητα εμφάνισης
- Σοβαρότητα επιπτώσεων

Το γινόμενο των δύο παραμέτρων αποτυπώνουν την επικινδυνότητα του κάθε κινδύνου:

Επικινδυνότητα = Πιθανότητα x Σοβαρότητα

Η πιθανότητα εμφάνισης του κινδύνου υπολογίζεται ακολουθώντας την παρακάτω κλίμακα:

1	Χαμηλή	Δεν έχει συμβεί ποτέ
2	Μεσαία - Χαμηλή	Δεν έχει συμβεί τα τελευταία 5 έτη
3	Μεσαία	Έχει συμβεί μία φορά τα προηγούμενα 5 έτη
4	Μεσαία - Υψηλή	Έχει εμφανιστεί μέσα στο έτος μία φορά
5	Υψηλή	Έχει εμφανιστεί μέσα στο έτος παραπάνω από μία φορά

Η σοβαρότητα επιπτώσεων υπολογίζεται ακολουθώντας την παρακάτω κλίμακα:

1	Χαμηλή	Αμελητέα σοβαρότητα
2	Μεσαία - Χαμηλή	Μπορεί να οδηγήσει σε παράπονο ασθενούς
3	Μεσαία	Απαιτούνται πρώτες βοήθειες στον ασθενή
4	Μεσαία - Υψηλή	Πρόκληση σοβαρής σωματικής βλάβης
5	Υψηλή	Πρόκληση μόνιμης σωματικής βλάβης, θανάτου

Με βάση το γινόμενο των δύο παραμέτρων οι κίνδυνοι κατηγοριοποιούνται με βάση τον παρακάτω πίνακα:

Σοβαρότητα κινδύνου ↑	5 Πολύ σοβαρή	5	10	15	20	25
	4 Σοβαρή	4	8	12	16	20
	3 Μέτρια	3	6	9	12	15
	2 Μικρή	2	4	6	8	10
	1 Ασήμαντη	1	2	3	4	5
		1 Εξαιρετικά μικρή πιθανότητα	2 Μικρή Πιθανότητα	3 Μέτρια πιθανότητα	4 Μεγάλη πιθανότητα	5 Κοινό περιστατικό

Πιθανότητα εμφάνισης του κινδύνου →

Κίνδυνοι που έχουν αξιολογηθεί με τιμή πάνω από 12 χαρακτηρίζονται ως μη αποδεκτοί και χρήζουν αντιμετώπισης μέσω ορισμού ενεργειών αντιμετώπισης. Η αξιολόγηση των κινδύνων και οι βαθμολογίες που λαμβάνουν ανά παράμετρο καταγράφονται στο έντυπο Ε 1.2 «Διαχείριση κινδύνων».

Στάδιο 3 : ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Υπεύθυνος: *Επιστημονικός Ιατρικός Διευθυντής, Προϊστάμενοι Τμημάτων, Υπεύθυνος Ποιότητας*

Αρχείο: *Ε 1.2 Διαχείριση κινδύνων, eQual Suite*

Ο Υπεύθυνος Ποιότητας σε συνεργασία με τον Επιστημονικό Ιατρικό Διευθυντή και τους Προϊσταμένους των Τμημάτων προσδιορίζουν τις ενέργειες αντιμετώπισης για τους κινδύνους που έχουν αξιολογηθεί με τιμή πάνω από 12. Οι ενέργειες αντιμετώπισης καταγράφονται από τον Υπεύθυνο Ποιότητας στο eQual Suite. Για κάθε ενέργεια αντιμετώπισης, καταγράφεται στο eQual Suite ο υπεύθυνος και η προθεσμία υλοποίησης ακολουθώντας την αντίστοιχη διαδικασία. Ο Υπεύθυνος Ποιότητας αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των ενεργειών εφαρμογής και παρακολουθεί κατά πόσο μειώθηκε ή εξαλείφθηκε ο πιθανός κίνδυνος.

Στάδιο 4 : ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Υπεύθυνος: *Επιστημονικός Ιατρικός Διευθυντής, Προϊστάμενοι Τμημάτων, Υπεύθυνος Ποιότητας*

Αρχείο: *Ε 1.2 Διαχείριση κινδύνων*

Σε ετήσια βάση και όπου κρίνεται απαραίτητο ο Υπεύθυνος Ποιότητας σε συνεργασία με τον Επιστημονικό Ιατρικό Διευθυντή και τους Προϊσταμένους των Τμημάτων επαναξιολογεί του κινδύνους, τις βαθμολογίες και τις ενέργειες αντιμετώπισης. Ως βασικούς τομείς για την επαναξιολόγηση λαμβάνει υπόψη του τα εξής στοιχεία:

- Κίνδυνοι που δεν είχαν αναγνωρισθεί
- Αλλαγή των ορίων αποδοχής επικινδυνότητας
- Αλλαγή της νομοθεσίας
- Πληροφορίες που προέκυψαν από τους ασθενείς
- Πληροφορίες από προμηθευτές

Με βάση την επαναξιολόγηση καθορίζονται όπου κρίνεται απαραίτητο, νέα μέτρα αντιμετώπισης τα οποία καταγράφονται στο έντυπο Ε 1.2 «Διαχείριση κινδύνων».

Αρχεία

Κωδικός / Τίτλος	Τρόπος τήρησης		Χρόνος φύλαξης	Υπεύθυνος τήρησης
				
Ε 1.2 «Διαχείριση κινδύνων»		✓	Επ' άπειρον	Υπεύθυνος Ποιότητας
eQual Suite		✓	Επ' άπειρον	Υπεύθυνος Ποιότητας

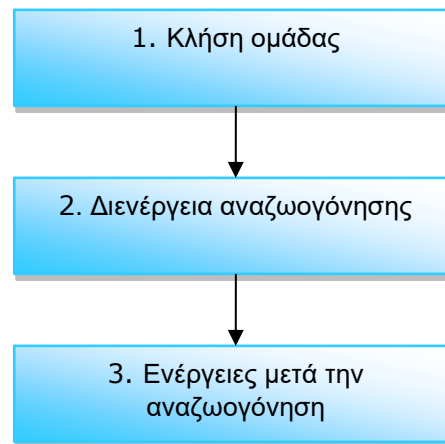
Παράρτημα ΙΙΙ Διαδικασία Μπλε Κωδικού

Μια Υγειονομική Μονάδα ένας από τους κινδύνους που έχει να αντιμετωπίσει και να λάβει τα κατάλληλα προληπτικά μέτρα είναι η επείγουσα ανάγκη ασθενούς και πιο συγκεκριμένα η ανακοπή ασθενούς. Το πρώτο βασικό μέτρο είναι να οριστεί και να διανεμηθεί σε όλους τους εργαζομένους η διαδικασία Μπλέ Κωδικού).

Σκοπός

Η παρούσα οδηγία εργασίας περιγράφει τον τρόπο με το οποίο το προσωπικό και η Ομάδα Μπλε Κωδικού αντιμετωπίζει περιστατικά με καρδιακή ανακοπή και διενεργεί Καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση (ΚΑΡΠΑ).

Στάδια

Ανάλυση Σταδίων

Στάδιο 1 : ΚΛΗΣΗ ΟΜΑΔΑΣ

Υπεύθυνος: *Εκάστοτε εργαζόμενος*

Αρχείο:

Εάν κάποιο μέλος του προσωπικού της κλινικής αντιληφθεί ότι ένας ασθενής εμφανίζει ανακοπή καλεί σε βοήθεια και αναγγέλλει δυο φορές από τα μεγάφωνα το σύνθημα «Μπλε Κωδικός», **τον αριθμό δωματίου ή την ακριβέστερη δυνατή θέση του επεισοδίου** και αρχίζει αμέσως βασική ΚΑΑ.

Σημείωση:

Σε περίπτωση ΚΑ εντός της πισίνας, ο τραυματιοφορέας αναγγέλλει δυο φορές από τα μεγάφωνα το σύνθημα «Μπλε Κωδικός και στη συνέχεια απομακρύνεται άμεσα το θύμα από το νερό με σωστικό μέσο. Ο θεραπευτής αρχίζει αμέσως βασική ΚΑΑ.

Τα μέλη της C.P.R κατευθύνονται το ταχύτερο προς τη περιοχή της ανακοπής και σε λιγότερο από 2-3 λεπτά.

1. ΟΜΑΔΑ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗΣ

Αποτελείται από:

Πρωινή βάρδια

1. *Ιατρός Παθολόγος - Αρχηγός*
2. *Φυσιάτρος*
3. *Προϊστάμενος Νοσηλευτής*
4. *Νοσηλευτής ορόφου*

Απογευματινή - Νυχτερινή βάρδια και Αργίες

1. *Εφημερεύων Ιατρός - Αρχηγός*
2. *Προϊστάμενος Νοσηλευτής*
3. *Νοσηλευτής ορόφου*

Όσοι ΔΕΝ ανήκουν στην ομάδα ανακοπής υποχρεούνται να αποσυρθούν αμέσως μόλις προσέλθουν τα άτομα της ανακοπής.

2. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΒΟΧ ΑΝΑΚΟΠΗΣ:

- Φάρμακα
- Υλικά ενδοφλέβιας πρόσβασης
- Υλικά ενδοτραχειακής διασωλήνωσης
- Οροί και συσκευές ορού
- Υλικά ατομικής προστασίας
- Μη αναλώσιμο εξοπλισμό {λαρυγγοσκόπιο, στηθοσκόπιο, πιεσόμετρο, αυτοκόλλητα ηλεκτρόδια(pads), αναπνευστήρας}

3. ΑΛΛΟΣ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

- Μάσκα AMBU
- Απινιδωτής
- Monitor σε λειτουργία
- Φορείο

Να σημειωθεί ότι ο Νοσηλευτής του 1 και 2 ορόφου μεταφέρουν το σάκο επειγόντων και τροχήλατο εκτατού στο σημείο του επεισοδίου.

Στάδιο 2 : ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗΣ

Υπεύθυνος: Ομάδα C.P.R

Αρχείο: ΟΕ 05-1.1 Δελτίο καρδιακής ανακοπής

Επί μη άφιξης όλων των μελών της C.P.R, η διαδικασία ΚΑΑ ξεκινά αμέσως με τα λιγότερα μέλη, ο «αρχηγός», στη συνέχεια, κατανέμει τους ρόλους των υπολοίπων μελών με τις υπόλοιπες διακριτές δραστηριότητες.

- Φροντίδα αεραγωγού , διασωλήνωση και αερισμός .
- Θωρακικές συμπίεσεις
- Τοποθέτηση ηλεκτροδίων, έλεγχος ρυθμού και απινίδωση .
- Εξασφάλιση γραμμών, παρασκευή και χορήγηση φαρμάκων .

Μετά το τέλος της ΚΑΑ είναι υποχρεωτική η συμπλήρωση του δελτίου καρδιακής ανακοπής το οποίο αρχειοθετείται στον ιατρικό φάκελο του ασθενούς.

Όπου απαιτείται γίνεται επικοινωνία με ΕΚΑΒ ώστε να διακομιστεί ο ασθενής σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας.

Όλες οι διενεργούμενες πράξεις καθώς και η κατάσταση του ασθενούς καταγράφονται στο ΟΕ 05-1.1 «Δελτίο καρδιακής ανακοπής».

Στάδιο 3 : ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ

Υπεύθυνος: Θεράπων ιατρός, νοσηλευτικό προσωπικό

Αρχείο: Ιατρικές Οδηγίες, Φαρμακευτική Αγωγή

Μετά την αναζωογόνηση παρακολουθείτε εντατικά:

- Τα ζωτικά σημεία και το ΗΚΓ
- Τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά για τον έλεγχο της νεφρικής λειτουργίας. Συνήθως τοποθετείται καθετήρας κύστεως για την ακριβή μέτρηση των ούρων.
- Την πιθανή εμφάνιση σπασμών, ένδειξη βλάβης του εγκεφάλου
- Τους ηλεκτρολύτες του αίματος και την οξεοβασική ισορροπία
- Τις τιμές τάσεως των αερίων αίματος PO₂, PCO₂, PH, HB ιδιαίτερα σε ασθενείς με αναπνευστικά προβλήματα.

Αρχεία

Κωδικός / Τίτλος	Τρόπος τήρησης		Χρόνος φύλαξης	Υπεύθυνος τήρησης
				
ΟΕ 05-1.1 Δελτίο καρδιακής ανακοπής	✓		20 έτη	Υπεύθυνος αρχείου

Ορισμοί

ΚΑΡΔΙΟΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗ ΑΝΑΚΟΠΗ (ΚΑ): Αιφνίδια διακοπή της κυκλοφορίας αίματος στα ζωτικά όργανα και κυτταρικός θάνατος.

ΚΑΡΠΑ(ΚΑΑ): Αλληλουχία των ενεργειών που αποσκοπούν στην επαναφορά του πάσχοντος στη ζωή.

ΜΠΛΕ ΚΩΔΙΚΟΣ :Αποτελεί ένδειξη ότι ένας ασθενής χρήζει άμεσης ανάγκης από προκαθορισμένη Ιατρονοσηλευτική Ομάδα Καρδιοαναπνευστικής Ανάνηψης (C.P.R) .

Σημαντικές Επισημάνσεις

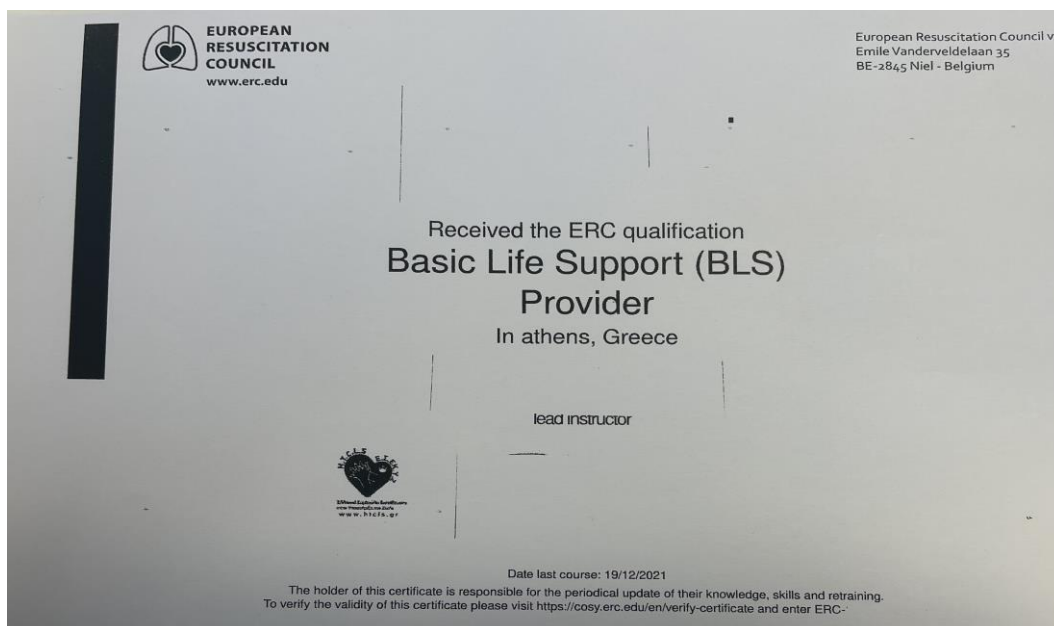
- Σε σπάνια περίπτωση δύο ταυτόχρονων «κωδικών Μπλε», ο Αρχηγός της ΟΚΑΑ αποφασίζει ποια άτομα θα φύγουν για να ανταποκριθούν στον 2ο «Κωδικό Μπλε».
- Ο Υπάλληλος της Ασφάλειας βοηθά για την γρήγορη προσέλευση των μελών της ομάδας και τη δέσμευση του ανελκυστήρα 2.
- Στο χώρο της ανακοπής απομακρύνονται συγγενείς και όλοι όσοι δεν έχουν σχέση με την ανακοπή. Ακολουθεί κάθε οδηγία ή εντολή που θα του δοθεί από τον Αρχηγό της Ομάδας.

Σχετικά έγγραφα

Εγχειρίδιο Τμημάτων Νοσηλείας
Λίστα περιεχομένου

Στη συνέχεια το επόμενο μέτρο είναι να διασφαλιστεί ότι όλο το προσωπικό γνωρίζει τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο την έγκαιρη αναγνώριση των κυριότερων απειλητικών για τη ζωή περιστατικών καθώς και την αντιμετώπισή τους. Πιστοποιημένοι φορείς παρέχουν εκπαίδευση στο υγειονομικό προσωπικό και να πιστοποιηθούν στην Βασική Υποστήριξη της Ζωής όπου περιλαμβάνεται η Καρδιοπνευμονική Αναζωογόνηση (Κ.Α.Ρ.Π.Α.).

Υπόδειγμα πιστοποιητικού:

Παράρτημα IV Καταγραφή Κινδύνων ΚΑΑ

Πιθανότητα			Σοβαρότητα				
1	Δεν έχει συμβεί ποτέ		1	Αμελητέα σοβαρότητα			
2	Δεν έχει συμβεί τα τελευταία 5 έτη		2	Μπορεί να οδηγήσει σε παράπονο ασθενούς			
3	Έχει συμβεί μία φορά τα προηγούμενα 5 έτη		3	Απαιτούνται πρώτες βοήθειες στον ασθενή			
4	Έχει εμφανιστεί μέσα στο έτος μία φορά		4	Πρόκληση σοβαρής σωματικής βλάβης			
5	Έχει εμφανιστεί μέσα στο έτος παραπάνω από μία φορά		5	Πρόκληση μόνιμης σωματικής βλάβης, θανάτου			
Στάδιο	Κίνδυνος	Προληπτικά μέτρα	Πιθανότητα	Σοβαρότητα	Σημαντικότητα κινδύνου	Αξιολόγηση κινδύνου	Ενέργειες βελτίωσης
Αρχική επαφή με πελάτες	Μη ορθή αξιολόγηση	1. Επικοινωνία Γραφείου κίνησης με συνοδό 2. Επικοινωνία φυσιάτρου/παθολόγου με τον θεράποντα ιατρό του ασθενούς 3. Επικοινωνία φυσιάτρου/παθολόγου με τον ασθενή/ συνοδό	2	2	4		
	Καθυστερημένη επαφή με πελάτη	1. Η επικοινωνία με τον πελάτη γίνεται αυθημερόν 2. Συμπληρώνεται έντυπο επαφής	2	2	4		
	Προσφορά μη συμβατή με ανάγκες ασθενούς	1. Έλεγχος προσφοράς από Υπεύθυνη Γραφείου Κίνησης	2	2	4		
Εισαγωγή ασθενούς	Λανθασμένα στοιχεία σε πληροφοριακό σύστημα	1. Διασταύρωση στοιχείων με βιβλιάριο υγείας και ταυτότητα	3	2	6		
	Μη ορθή αξιολόγηση	1. Αξιολόγηση ασθενούς από Φυσιάτρο ,παθολόγο και Θεραπευτές 2. Επικοινωνία φυσιάτρου με θεράποντα ιατρό του ασθενούς 3. Έλεγχος των συνοδευτικών εγγράφων του ασθενούς	2	4	4		
	Μη καταλληλότητα ασθενούς για αποκατάσταση	1. Αξιολόγηση ασθενούς από Φυσιάτρο ,παθολογο και θεραπευτές που θα 2. Επικοινωνία φυσιάτρου με θεράποντα ιατρό του ασθενούς 3. Έλεγχος των συνοδευτικών εγγράφων του ασθενούς	2	2	4		

	Μη ορθή χρήση εργαλείων αξιολόγησης	1. Δίδονται οδηγίες από Φυσιάτρο 2. Οι μετρήσεις διενεργούνται παρουσία του Προϊσταμένου θεραπευτών 3. Παρουσίαση αποτελεσμάτων αξιολόγησης κατά τις συναντήσεις της Ομάδας 4. Συνεχής εκπαίδευση προσωπικού στη χρήση εργαλείων	2	4	8		
	Ελλιπές πλάνο αποκατάστασης	1. Κατάρτιση και αξιολόγηση πλάνου κατά τις συναντήσεις της Ομάδας	2	4	8		
	Καθορισμός μη εφικτών στόχων αποκατάστασης	1. Κατάρτιση και αξιολόγηση πλάνου κατά τις συναντήσεις της Ομάδας 2. Παρακολούθηση ασθενούς κατά τις επισκέψεις Φυσιάτρου, Προϊσταμένου Νοσηλευτικού Τμήματος και Προϊσταμένου θεραπευτών 3. Έντυπο συναίνεσης	2	3	6		
Θεραπείες	Μη ορθή εκτέλεση ασκήσεων	1. Υλοποίηση ασκήσεων από καταρτισμένο προσωπικό 2. Συνεχής εκπαίδευση προσωπικού 3. Επιτήρηση θεραπευτών από Προϊστάμενο	2	4	8		
	Μη ορθή υλοποίηση προγράμματος	1. Υλοποίηση ασκήσεων από καταρτισμένο προσωπικό 2. Συνεχής εκπαίδευση προσωπικού 3. Επιτήρηση θεραπευτών από Προϊστάμενο	2	4	8		
	Καθυστέρηση κατά την υλοποίηση του προγράμματος	1. Καθορισμός προγράμματος συνεδριών 2. Επικοινωνία προγράμματος με εμπλεκόμενα Τμήματα 3. Συνεχής επικοινωνία μεταξύ Προϊσταμένων Τμημάτων	2	2	4		
	Τραυματισμός ασθενούς	1. Υλοποίηση ασκήσεων από καταρτισμένο προσωπικό 2. Συνεχής εκπαίδευση προσωπικού 3. Επιτήρηση θεραπευτών από Προϊστάμενο	2	4	8		

	Μη ορθή ένδυση/ προετοιμασία ασθενούς	1. Ενημέρωση ασθενούς για απαιτούμενη προετοιμασία 2. Συνεχής επικοινωνία μεταξύ Προϊσταμένων Τμημάτων	2	1	2		
	Μη παρακολούθηση στόχων αποκατάστασης	1. Παρακολούθηση στόχων σε Ομάδα	2	2	4		
	Μη υλοποίηση προγράμματος λόγω βλάβης σε εξοπλισμό	1. Συντήρηση εξοπλισμού 2. Εναλλακτικός εξοπλισμός σε περίπτωση βλάβης	2	2	4		
	Πτώση ασθενούς	1 Επιτήρηση και συνοδεία ασθενών από θεραπευτή 2 Καταγραφή κλίμακας κινδύνου πτώσης για ασθενείς	3	3	9		
	Ασθένεια λόγω μη ορθού ελέγχου νερού πισίνας	1. Εργαστηριακός έλεγχος νερού σε μηνιαία βάση 2. Καθημερινή παρακολούθηση και καταγραφή pH και υπολειπόμενου χλωρίου 3. Τήρηση κανονισμού πισίνας	1	4	4		
Νοσηλεία	Λανθασμένη φαρμακευτική αγωγή	1. Καταγραφή σε ιατρικές οδηγίες 2. Επιβεβαίωση χορήγησης	1	5	5		
	Μη τήρηση ιατρικών οδηγιών	1. Επιβεβαίωση υλοποίησης ιατρικών οδηγιών από Προϊσταμένο Τμήματος 2. Συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού	1	4	4		
	Πρόσκληση αλλεργίας από φαγητό	1. Αξιολόγηση ασθενούς από διαιτολόγο 2. Σήμανση σε δίσκους φαγητού	1	5	5		
	Πρόσκληση αλλεργίας από φάρμακο	1. Λήψη ιατρικού ιστορικού 2. Σήμανση φακέλων	1	5	5		
	Χορήγηση ληγμένων φαρμάκων	1. Μηνιαίος έλεγχος ημερομηνιών λήξεως 2. Έλεγχος φαρμάκων πριν από χορήγηση	1	3	3		
	Ληγμένα υλικά	1. Μηνιαίος έλεγχος ημερομηνιών λήξεως 2. Έλεγχος υλικών πριν από χορήγηση	1	3	3		
	Πτώση ασθενούς	1. Συνοδεία ασθενούς από προσωπικό κατά τις συνεδρίες 2 Διαδικασία εκτίμησης αξιολόγησης κινδύνου πτώσης	2	5	10		
	Δημιουργία κατακλίσεων σε ασθενή	1. Λήψη φωτογραφιών κατά την εισαγωγή σε περίπτωση κατάκλισης και αξιολόγηση 2. Οδηγίες για κίνηση	2	4	8		

		ασθενούς					
	Επιμόλυνση προσωπικού από ασθενείς	1 Εξετάσεις ασθενών 2 Κανονισμός Λοιμώξεων 3 Επιτροπή Λοιμώξεων	1	5	5		
	Νοσηλεία στον ίδιο θάλαμο με άλλους ασθενής, σε περίπτωση ύπαρξης μεταδοτικού νοσήματος ή/και φορέας πολυανθεκτικού μικροβίου	1 Διαδικασία προγραμματισμού εισαγωγών 2 Λήψη καλλιιεργειών ασθενών 3 Απομόνωση ασθενούς σε περίπτωση ύπαρξης μεταδοτικού νοσήματος	2	4	8		
	Επείγουσα ανάγκη ασθενούς πχ Ανακοπή ασθενούς	1 Διαδικασία ΜΠΑΕ ΚΩΔΙΚΟΥ 2 Εκπαίδευση προσωπικού 3 Έλεγχος καροτισιού επειγόντων 4 Εκπαίδευση προσωπικού σε BLS	2	5	10		
	Λάθη στα αποτελέσματα αναλύσεων	1 Συνεργασία με διαπιστευμένο εργαστήριο 2 Τήρηση Οδηγιών	2	4	8		
	Λάθος πόρισμα για λάθος ασθενή	Ταυτοποίηση πορίσματος και ασθενούς	2	4	8		
	Λάθη στον ακτινολογικό έλεγχο	1. Οδηγίες Ιατρικού προσωπικού σε συνεργαζόμενο εργαστήριο	2	4	8		
	Έλλειψη ιατρικών αερίων	1 Παρακολούθηση αποθέματος - spare φιάλες	1	3	3		
	Ελλιπείς ιατρικές οδηγίες	1. Παρακολούθηση ασθενούς κατά τις επισκέψεις Φυσιάτρου, Προϊσταμένης Νοσηλευτικού Τμήματος και Προϊσταμένου θεραπειών	2	4	8		
Εξιτήριο	Μη ορθή τιμολόγηση ασθενούς	1. Έλεγχος χρεώσεων από IASIS από Λογιστήριο ασθενών	2	2	4		
	Μη λήψη οδηγιών εξόδου από ασθενείς	1. Εξιτήριο με οδηγίες εξόδου για τους ασθενείς	2	3	6		
	Απώλεια αποτελεσμάτων	1 Φυλασσόμενος χώρος αποτελεσμάτων 2 Ηλεκτρονικό αρχείο	1	2	2		
	Μη πλήρης ιατρικός φάκελος ασθενούς	1. Έλεγχος φακέλου πριν από αρχειοθέτηση	1	2	2		

Εγκαταστάσεις	Διακοπή ρεύματος	1. Γεννήτρια 2. Δοκιμαστικός έλεγχος σε τακτική βάση	1	4	4		
	Σεισμός	1 Έκπαίδευση προσωπικού 2 Άσκηση εκκένωσης 3 Εκπαίδευση προσωπικού					
	Διασπορά μολυσματικών αποβλήτων	1. Ύπαρξη κανονισμού διαχείρισης μολυσματικών αποβλήτων 2. Εκπαίδευση προσωπικού 3. Σύμβαση με φορέα διαχείρισης μολυσματικών αποβλήτων	1	4	4		
	Βλάβες εξοπλισμού	1. Πρόγραμμα προληπτικής συντήρησης	2	2	4		
	Φοτιά	1. Αναγόμωση πυροσβεστήρων 2. Εκπαίδευση προσωπικού 3. Πιστοποιητικό πυροπροστασίας 4 Άσκηση εκκένωσης	1	5	5		
Εξωτερικό περιβάλλον: COVID -19	Κίνδυνος από επιμόλυνση εργαζομένων από κορωνοϊό (Πανδημία COVID 19) - Διακοπή λειτουργίας λόγω έκτακτης ανάγκης (επιμόλυνσης εργαζομένων/ χώρων).	1 . Αποφάσεις και πρακτικά επιτροπής λοιμώξεων 2 .Εκπαίδευση προσωπικού 3 .Παρακολούθηση νομοθεσίας και εξελίξεων μέσω των επίσημων site (ΕΟΔΥ, ΕΛΙΝΥΑΕ)4 .Υιοθέτηση πρακτικών για την αποφυγή κρουσμάτων- διασποράς εντός του κέντρου 5 Χρήση μέσων ΜΑΠ6 .Οδηγίες απο τεχνικό ασφαλείας 7.Θερμομέτρηση προσωπικού και ασθενών 8 Λήψη Ιστορικού 9 Εμβολιασμός προσωπικού	1	5	5		
	Κίνδυνος από επιμόλυνση ασθενών από κορωνοϊό (Πανδημία COVID 19) - Διακοπή λειτουργίας λόγω έκτακτης ανάγκης (επιμόλυνσης ασθενών/ χώρων).	1 . Αποφάσεις και πρακτικά επιτροπής λοιμώξεων 2 .Εκπαίδευση προσωπικού 3 .Παρακολούθηση νομοθεσίας και εξελίξεων μέσω των επίσημων site (ΕΟΔΥ, ΕΛΙΝΥΑΕ) 4 .Υιοθέτηση πρακτικών για την αποφυγή κρουσμάτων- διασποράς εντός του κέντρου 5 Χρήση μέσων ΜΑΠ 6 .Οδηγίες απο τεχνικό	1	5	5		

		ασφαλείας 7.Θερμομέτρηση προσωπικού και ασθενών 8 Λήψη Ιστορικού					
--	--	--	--	--	--	--	--

Παράρτημα V Οδηγίες διαχείρισης λοίμωξης από SARS-cov-2

Εργασιακό Περιβάλλον

1. Εισαγωγή – Γενικά Στοιχεία για τον ιο sars-cov-2 και τη λοίμωξη Covid-19
2. Βασικά στοιχεία σχεδίου αντιμετώπισης πανδημίας από λοίμωξη νοσήματα
3. Συστάσεις προς εργαζομένους
4. Συστάσεις προς εργοδότες
5. Σχέδιο διαχείρισης εργαζομένων που εμφανίζουν συμπτώματα εκτός εργασίας
6. Σχέδιο διαχείρισης εργαζομένων που εμφάνισαν συμπτώματα κατά την εργασία
7. Σχέδιο διαχείρισης υπόπτων επαφών κατά την εργασία
8. Οργανωτικά μέτρα - καθαρισμός & απολύμανση χώρων εργασίας
9. Τελικές παρατηρήσεις

Παράρτημα I: Ευπαθείς ομάδες

Παράρτημα II: Οξεία λοίμωξη αναπνευστικού

Παράρτημα III: Ορισμός κρούσματος

Παράρτημα IV: Ερωτηματολόγιο εισόδου επισκεπτών

Παράρτημα v: Οδηγίες ΕΟΔΥ

Λήψη μέτρων διασφάλισης της δημόσιας υγείας από ιογενείς και άλλες λοιμώξεις κατά τη χρήση κλιματιστικών μονάδων

10. Γενικά
11. Μέτρα προστασίας
12. Λοιπές οδηγίες

Απολυμάνσεις

Βιβλιογραφία

1. Εισαγωγή- Γενικά Στοιχεία

Στα τέλη του 2019, ένα νέο στέλεχος κορονοϊού αναγνωρίστηκε ως αίτιο κρουσμάτων πνευμονίας στο Wuhan, μια πόλη της επαρχίας Hubei, στην Κίνα. Η μετάδοση του ιού υπήρξε ραγδαία και οδήγησε αρχικώς σε επιδημία σε όλη την Κίνα, στη συνέχεια εξαπλώθηκε παγκοσμίως, πλήττοντας πλέον σχεδόν όλες τις ηπείρους. Ο ιός μπορεί να μεταδοθεί από μολυσμένα ζώα (το πιθανότερο σενάριο είναι πως ξεκίνησε από την κατανάλωση άγριων ζώων στην Κίνα), αλλά επίσης είναι δυνατή η μετάδοση από άνθρωπο σε άνθρωπο. Όπως κάθε άλλος ιός του αναπνευστικού, μεταδίδεται μέσω σταγονιδίων που βγαίνουν από το στόμα των μολυσμένων ατόμων κατά την ομιλία, τον βήχα και το φτέρνισμα. Ο ιός μπορεί να επιβιώσει στο περιβάλλον από μερικές ώρες μέχρι και μερικές ημέρες (ανάλογα με την επιφάνεια και τις περιβαλλοντολογικές συνθήκες), ενώ πιθανός τρόπος μετάδοσης θεωρείται το άγγιγμα μιας μολυσμένης επιφάνειας και στη συνέχεια το άγγιγμα τον ματιών ή του στόματος.

Οι άνθρωποι που μολύνονται από τον κορονοϊό SARS-CoV-2 μπορεί να εμφανίσουν πυρετό, βήχα, δύσπνοια (δυσκολία στην αναπνοή), να αισθάνονται κουρασμένοι και να έχουν μυϊκούς πόνους. Διαταραχές στην όσφρηση και στη γεύση επίσης έχουν αναφερθεί. Τα προβλήματα με την αναπνοή συμβαίνουν όταν η λοίμωξη προσβάλλει τους πνεύμονες, προκαλώντας πνευμονία. Τα συμπτώματα συνήθως εμφανίζονται λίγες ημέρες μετά τη λοίμωξη με τον ιό, στις περισσότερες περιπτώσεις αυτό το χρονικό διάστημα είναι 3-7 ημέρες (μέσος όρος 5,2 ημέρες) μετά την έκθεση. Όμως, σε κάποιους ανθρώπους τα συμπτώματα εμφανίζονται μετά από μεγαλύτερο διάστημα (έως και 14 ημέρες).

Συνήθως πρόκειται για μια ήπια νόσο και το 98% των ανθρώπων που μολύνονται επιβιώνουν. Η πλειονότητα των περιπτώσεων (>80%) είναι ήπιες (με λίγα συμπτώματα, όμοια του κοινού κρυολογήματος) και μπορούν να αναρρώσουν στο σπίτι. Όμως σε κάποιες περιπτώσεις, προκαλείται σοβαρή νόσος (περίπου στο 14%) και σε ένα μικρότερο ποσοστό (περίπου στο 5%) πολύ σοβαρή νόσος. Κάποιοι άνθρωποι δεν εμφανίζουν καθόλου συμπτώματα, ή έχουν μόνο ήπια συμπτώματα κοινού κρυολογήματος. Σε άλλους ανθρώπους, η λοίμωξη με τον COVID-19 μπορεί να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα, όπως πνευμονία ή ακόμα και θάνατο. Αυτό συμβαίνει συχνότερα σε ανθρώπους που έχουν κι άλλα προβλήματα σοβαρά προβλήματα υγείας και στους ηλικιωμένους.

Τα επιστημονικά δεδομένα και η κατανόηση αυτού του νεότερου κορονοϊού SARS- CoV-2 και της νόσου (COVID-19) που προκαλεί, βρίσκονται ακόμη υπό εξέλιξη.

2. Βασικά στοιχεία σχεδίου αντιμετώπισης πανδημίας από Λοιμώδη Νοσήματα

- Προσδιορίστε τους κινδύνους που σχετίζονται με την εργασία και τους κινδύνους για την υγεία των υπαλλήλων σας, περιλαμβανομένης και της απειλής από την έκθεση στον COVID-19.
- Επανεξετάστε τις πολιτικές ανθρώπινου δυναμικού ώστε να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές και οι πρακτικές είναι σύμφωνες με τις συστάσεις των επίσημων φορέων δημόσιας υγείας.
- Ελαχιστοποιήστε την έκθεση μεταξύ των εργαζομένων αλλά και μεταξύ των εργαζομένων και του κοινού.
- Εξετάστε και καθορίσετε πολιτικές και πρακτικές, όπως εργασία από το σπίτι - τηλεργασία και ευέλικτες ώρες εργασίας (π.χ. κλιμακωτές βάρδιες) για να αυξήσετε τη φυσική απόσταση μεταξύ των εργαζομένων.
- Βεβαιωθείτε ότι διαθέτετε την τεχνολογία και την υποδομή που απαιτείται για να υποστηρίξετε πολλούς υπαλλήλους που μπορεί να εργάζονται από το σπίτι.
- Προσδιορίστε τις βασικές επιχειρηματικές λειτουργίες, τις βασικές εργασίες ή τους ρόλους και τα κρίσιμα στοιχεία στις αλυσίδες εφοδιασμού σας (π.χ. πρώτες ύλες, προμηθευτές, υπηρεσίες/προϊόντα υπεργολάβου και υλικοτεχνική υποστήριξη) που απαιτούνται για τη διατήρηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Σχεδιάστε τον τρόπο με τον οποίο θα λειτουργήσει η επιχείρησή σας εάν υπάρχει αυξανόμενη απουσία ή οι εν λόγω αλυσίδες εφοδιασμού διακόπτονται.
- Δημιουργήστε μια διαδικασία μετάδοσης πληροφοριών στους υπαλλήλους και τους επιχειρηματικούς συνεργάτες σχετικά με τα σχέδια απόκρισης των μολυσματικών ασθενειών και τις τελευταίες πληροφορίες για τον COVID-19. Προβλέψτε τον φόβο των εργαζομένων, το άγχος, τις φήμες και την παραπληροφόρηση και σχεδιάστε τον τρόπο επικοινωνίας ανάλογα.
- Ορίστε σαφώς τις διαδικασίες της εταιρείας για την ενεργοποίηση και τον τερματισμό του σχεδίου αντιμετώπισης πανδημίας από τις λοιμώδεις νόσους ανάλογα με την μεταβολή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ανά περιοχή (π.χ.

ενδεχόμενη αλλαγή ή κλείσιμο επιχειρήσεων σε πληγείσες περιοχές) και μεταφορά επιχειρηματικών γνώσεων σε βασικούς υπαλλήλους.

- Εξετάστε το ενδεχόμενο ακύρωσης μη βασικών επαγγελματικών ταξιδιών σε άλλες χώρες ανά γεωγραφικό προορισμό. Περιορισμοί ταξιδιού μπορούν να τεθούν σε ισχύ από άλλες χώρες, οι οποίοι ενδέχεται να περιορίσουν την ικανότητα των εργαζομένων να επιστρέψουν στην πατρίδα τους εάν αρρωστήσουν ενώ βρίσκονται σε καθεστώς ταξιδιού.
- Εξετάστε το ενδεχόμενο ακύρωσης μεγάλων συναντήσεων ή γεγονότων που σχετίζονται με την εργασία.

3. Συστάσεις προς εργαζομένους

Οι εργαζόμενοι εισέρχονται στους χώρους εργασίας όταν:

- ΔΕΝ εμφανίζουν συμπτώματα οξείας λοίμωξης αναπνευστικού (βήχα, πυρετό, πονόλαιμο, ρινική καταρροή, δύσπνοια)
- ΔΕΝ αποτελούν στενή επαφή επιβεβαιωμένου κρούσματος Covid-19 (ΔΕΝ βρίσκονται στο χρονικό διάστημα απομόνωσης για 14 ημέρες)
- ΔΕΝ ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες καθ' υπόδειξη του θεράποντος ιατρού
- ΔΕΝ υπάρχει σοβαρό πρόβλημα υγείας που καθιστά επικίνδυνη την άσκηση των καθηκόντων τους

Συστάσεις εντός χώρου εργασίας:

- Αυστηρή τήρηση όλων των κανόνων υγιεινής
  - Πλένουμε τα χέρια μας τακτικά και σχολαστικά με σαπούνι και νερό ή με αλκοολούχο διάλυμα και αποφεύγουμε την επαφή των χεριών με το πρόσωπο (μάτια, μύτη, στόμα).
  - Καλύπτουμε τον βήχα ή το φτέρνισμα με χαρτομάντιλο το οποίο απορρίπτουμε άμεσα στα απορρίμματα. Αν αυτό δεν είναι διαθέσιμο, καλύπτουμε με το εσωτερικό του αγκώνα.
- Χρήση των μέσων ατομικής προστασίας (μάσκα, γάντια)
- Αποφυγή επαφών και συναθροίσεων με άλλους εργαζόμενους, διατήρηση αποστάσεων αν είναι δυνατόν >2μ από το συνάδελφο τους.
- Ενημέρωση των ανωτέρων για τον τόπο και χρόνο εργασίας τους
- Χρήση του ιατρείου εργασίας:
  - για σοβαρό και επείγον λόγο
  - να προηγείται τηλεφωνική επικοινωνία
- Γενικές συστάσεις σε περίπτωση λοίμωξης του αναπνευστικού:
  - παραμονή στο σπίτι
  - επί υποψίας νόσου, καθημερινή παρακολούθηση της υγείας τους
  - καθημερινή θερμομέτρηση (τρεις φορές την ημέρα) και καταγραφή των μετρήσεων
  - αποφυγή κοινωνικών συναναστροφών

- αποφυγή επαφών με ευπαθείς ομάδες
- τήρηση όλων των κανόνων υγιεινής και κυρίως
  - τακτικό πλύσιμο των χεριών
  - απολύμανση των επιφανειών και των κινητών
  - καλό αερισμό των χώρων

4. Συστάσεις προς εργοδότες

Στα πλαίσια της πρόληψης και προαγωγής υγείας των εργαζομένων, οι επιχειρήσεις καλούνται να λάβουν τα ακόλουθα μέτρα:

- Σύσταση για απομάκρυνση των ευπαθών ομάδων από την εργασία ή, εάν είναι εφικτό, τροποποίηση των καθηκόντων τους καθ' υπόδειξη του ιατρού εργασίας ώστε να μην κινδυνεύσει η υγεία τους
- Απομάκρυνση εργαζομένων με συμπτώματα λοίμωξης αναπνευστικού
- Δυνατότητα ευέλικτου σχεδιασμού διαχείρισης ειδικών αδειών και αναρρωτικών
- Λειτουργία με το ελάχιστο δυνατό προσωπικό
- Δυνατότητα εργασιών σε βάρδιες (προτείνεται εβδομαδιαία εναλλαγή), κατά τέτοιο τρόπο ώστε ανάμεσα στις βάρδιες να μεσολαβεί ικανός χρόνος για σχολαστικό καθαρισμό, με τα κατάλληλα μέσα, των κοινών εργαλείων, μέσων ή οχημάτων)
- Αποφυγή άμεσης επαφής με το ευρύ κοινό, περιορισμός συναλλαγών με το κοινό στο ελάχιστο δυνατό
- Αποφυγή συνάθροισης εργαζομένων, ειδικά σε κλειστούς χώρους
- Σύσταση για τηλεργασία και εργασία από το σπίτι
- Διακοπή εργασιών και κλείσιμο κτηρίων μη απαραίτητων για την παραγωγική διαδικασία όπως κυλικεία, εστιατόρια, γυμναστήρια, συνεδριακοί χώροι
- Διακοπή εκπαιδευτικών σεμιναρίων, εκδηλώσεων, ταξιδιών και περιορισμός μετακινήσεων των εργαζομένων
- Διαχωρισμός εργαζομένων ει δυνατόν σε ομάδες που δεν συναντιόνται μεταξύ τους στον ίδιο εργασιακό χώρο και χρόνο
- Συχνός καθαρισμός και απολύμανση επιφανειών
- Συχνός αερισμός εργασιακών χώρων
- Αποφυγή χρήσης κλιματιστικών, καθαρισμός φίλτρων
- Εξασφάλιση όλων των μέσων ατομικής προστασίας (μάσκες, γάντια)

- Προμήθεια και χρήση αντισηπτικών διαλυμάτων χεριών
- Ενημερωτικά φυλλάδια για την πανδημία του Covid-19
- Έλεγχος των επισκεπτών με χρήση ειδικού ερωτηματολογίου και τήρηση του σχετικού αρχείου (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV)
- Ορισμός υπεύθυνου με αποκλειστικό αντικείμενο την προστασία των εργαζομένων από την επιδημία

5. Σχέδιο διαχείρισης εργαζομένων που εμφανίζουν συμπτώματα εκτός εργασίας

A. Εργαζόμενοι που εμφανίζουν ήπια συμπτώματα οξείας λοίμωξης αναπνευστικού (όπως καταρροή, πταρμός, δεκατική πυρετική κίνηση, μυϊκή αδυναμία):

1. Δεν προσέρχονται στην εργασία
2. Ειδοποιούν τον προϊστάμενό τους
3. Ειδοποιείται ο Ιατρός Εργασίας της επιχείρησης
4. Επικοινωνούν με το θεράποντα ιατρό τους και λαμβάνουν οδηγίες
5. Επιστρέφουν στην εργασία τους μόνο όταν:
  - Είναι 7ημέρες ελεύθεροι συμπτωμάτων*
  - Έχουν αναρρώσει πλήρως και είναι ικανοί προς εργασία

Σε επιδείνωση ή εμμονή των συμπτωμάτων αναζητούν ιατρική εξέταση λαμβάνοντας προληπτικά μέτρα μη διασποράς της νόσου (μάσκα, γάντια κ.λπ.).

B. Εργαζόμενοι που εμφανίζουν πυρετό, βήχα ή και δυσκολία στην αναπνοή:

1. Δεν προσέρχονται στην εργασία
2. Ειδοποιούν τον προϊστάμενό τους
3. Ειδοποιείται ο Ιατρός Εργασίας της επιχείρησης
4. Αναζητούν άμεσα ιατρική βοήθεια
5. Επικοινωνούν με τον ΕΟΔΥ και λαμβάνουν οδηγίες (εργαστηριακός έλεγχος για COVID-19 σύμφωνα με τις οδηγίες και τα εκάστοτε κριτήρια του ΕΟΔΥ)
6. Υποχρεωτική ενημέρωση του ιατρού εργασίας σε επιβεβαίωση κρούσματος.
7. Επιστρέφουν στην εργασία τους μόνο όταν:
  - Είναι 7ημέρες ελεύθεροι συμπτωμάτων*

- Έχουν αναρρώσει πλήρως και είναι ικανοί προς εργασία
- Έχουν συμπληρώσει διάστημα 14ημερών απομόνωσης κατόπιν οδηγιών του ΕΟΔΥ και δεν έχουν εμφανίσει συμπτώματα**.

*Δεν υπάρχει επίσημο και ασφαλές χρονικό όριο επιστροφής στην εργασία μετά την εκδήλωση της νόσου. Οι 7 ημέρες χωρίς συμπτώματα είναι ένα σχετικά ασφαλές όριο και ενδέχεται να τροποποιηθεί.

**Οι 14 μέρες αφορούν περίοδο επώασης, δηλαδή τον μέγιστο χρόνο από την έκθεση στον ιό μέχρι την εκδήλωση νόσου. Η νόσος μπορεί να ξεκινήσει με πολύ ήπια συμπτώματα αλλά μία εβδομάδα μετά, να εκδηλωθεί με βαριά συμπτωματολογία και κλινική εικόνα πνευμονίας (πυρετός, βήχας, δύσπνοια).

6. Σχέδιο διαχείρισης εργαζομένων που εμφάνισαν συμπτώματα κατά την εργασία

Όλοι οι εργαζόμενοι με οξεία εμφάνιση συμπτωμάτων λοίμωξης αναπνευστικού:

- Απομονώνονται από τους υπόλοιπους εργαζόμενους
- Ειδοποιούν τον προϊστάμενό τους
- Ειδοποιείται ο Ιατρός Εργασίας της επιχείρησης
- Αποχωρούν άμεσα από την εργασία
- Ακολουθούν τις παραπάνω οδηγίες (παράγραφος 5) και τις οδηγίες του θεράποντα ιατρού τους

Α. Εργαζόμενοι που δεν εμφανίζουν βαριά συμπτωματολογία (χωρίς δυσκολία στην αναπνοή ή απώλεια συνείδησης ή άλλη βαριά κλινική εικόνα):

- Αποφεύγουν την επαφή με τους άλλους εργαζόμενους
- Αποχωρούν με δικό τους ιδιωτικό μέσο (όχι χρήση μέσων μαζικής κυκλοφορίας)
- Εάν δεν έχουν, μεταφέρονται με υπηρεσιακό όχημα ή άλλο όχημα. Φέρουν μάσκα μιας χρήσης, απόσταση τουλάχιστον ενός μέτρου από τον οδηγό

- Γίνεται απολύμανση όλων των επιφανειών και χώρων του εργαζόμενου με διάλυμα χλωρίνης ή και με αλκοολούχο αντισηπτικό.
- Εφαρμόζεται καλός αερισμός των εργασιακών χώρων

B. Εργαζόμενοι που χρήζουν επείγουσας ιατρικής αντιμετώπισης (δυσκολία στην αναπνοή, απώλεια συνείδησης, βαριά κλινική εικόνα):

- Ενημερώνεται το ιατρείο
- Επικοινωνία με ΕΟΔΥ για λήψη περαιτέρω οδηγιών, ο ασθενής μεταφέρεται άμεσα με ασθενοφόρο ή σύμφωνα με οδηγίες του ΕΟΔΥ
- Τηρούνται όλα τα μέτρα ατομικής προστασίας των οδηγών και νοσηλευτών
- Γίνεται απολύμανση όλων των επιφανειών και χώρων (χρήση 0,5% υποχλωριώδους νατρίου δηλ. αραίωση 1:10 αν χρησιμοποιείται οικιακή χλωρίνη αρχικής συγκέντρωσης 5%, μετά από τον καθαρισμό με ουδέτερο απορρυπαντικό. Για επιφάνειες που είναι πιθανόν να καταστραφούν από τη χρήση υποχλωριώδους νατρίου, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αιθανόλη συγκέντρωσης 70% κατόπιν καθαρισμού με ουδέτερο απορρυπαντικό).
- Εφαρμόζεται καλός αερισμός των εργασιακών χώρων

7. Σχέδιο διαχείρισης ύποπτων επαφών κατά την εργασία

Εργαζόμενος που ήρθε σε στενή επαφή* με εργαζόμενο που εμφάνισε συμπτώματα οξείας λοίμωξης αναπνευστικού

- Αποχωρεί άμεσα από την εργασία
- Παραμένει σε απομόνωση στο σπίτι του
- Παρακολουθεί την υγεία του για 14 ημέρες
- Σε μη εκδήλωση συμπτωμάτων επιστρέφει στην εργασία του
- Σε εκδήλωση συμπτωμάτων ακολουθείται το σχέδιο της παραγράφου 5 από την ημερομηνία έναρξης των συμπτωμάτων.

*Σε κρίσιμους τομείς της παραγωγής με κίνδυνο διακοπής λειτουργίας τους, οι επαφές των πιθανών κρουσμάτων μπορούν να απομονωθούν για 7 ημέρες αντί 14 (μετά και από σύμφωνη γνώμη του ΕΟΔΥ). Με την επιστροφή του λαμβάνει υποχρεωτικά μέτρα προστασίας (μάσκα γάντια) μέχρι τη συμπλήρωση 14 ημερών.

Η συγκεκριμένη τακτική εφαρμόζεται στα νοσοκομεία από 17/03/2020 λόγω

- αδυναμίας διακοπής λειτουργίας τους
- εκδήλωσης συμπτωμάτων στις πρώτες 5 με 7 ημέρες από την επαφή στην πλειοψηφία των περιπτώσεων

Σε κάθε περίπτωση, το μέγιστο επίπεδο ασφάλειας, παραμένουν οι 14 ημέρες, ειδικά εάν πρόκειται για παρατεταμένη κοντινή επαφή, χωρίς την χρήση μέσων ατομικής προστασίας (γάντια, μάσκα) και χωρίς την εφαρμογή περιβαλλοντικών κανόνων υγιεινής (καθαρισμός, απολύμανση επιφανειών).

Εργαζόμενος που διαχειρίστηκε ύποπτο κρούσμα (οδηγός, νοσηλεύτης, συνάδελφος) και τήρησε όλα τα μέσα ατομικής προστασίας (γυαλιά, φόρμα, μάσκα, γάντια μιας χρήσης) και τις οδηγίες που του έχουν δοθεί, θεωρείται χαμηλού κινδύνου για εκδήλωση νόσου.

Εργαζόμενος με μικρή διάρκεια (<15 λεπτά) ή και μεγάλη απόσταση επαφής (>2 μέτρα) θεωρείται χαμηλού κινδύνου για εκδήλωση νόσου.

Οι περιβαλλοντικοί κανόνες υγιεινής μειώνουν την επικινδυνότητα μετάδοσης νόσου.

Τα αυστηρά μέτρα υγιεινής του προσωπικού μειώνουν περαιτέρω την επικινδυνότητα.

(*) βλέπε παράρτημα ΙΙΙ : Ορισμός στενής επαφής

8. Οργανωτικά μέτρα - καθαρισμός & απολύμανση χώρων εργασίας

1. Χωροταξικός σχεδιασμός θέσεων εργασίας σύμφωνα με τις οδηγίες του Ιατρού Εργασίας και του Τεχνικού ασφαλείας για να τηρούνται οι αποστάσεις (ιδανικά >2m) μεταξύ των εργαζομένων
2. Οι νιπτήρες και οι τουαλέτες να διαθέτουν υγρό σαπούνι και χειροπετσέτες μιας χρήσης
3. Οι κάδοι απορριμμάτων να είναι ποδοκίνητοι και να περιέχουν σακούλα μιας χρήσης που κλείνει ερμητικά
4. Συχνός καθαρισμός αντικειμένων όπως πληκτρολόγιο, ποντίκι, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, κλπ.
5. Έλεγχος συστήματος ύδρευσης αποχέτευσης
6. Έλεγχος κλιματιστικών και αλλαγή φίλτρων. Να αποφεύγεται η χρήση των κλιματιστικών και των συστημάτων εξαερισμού.

Γενικές οδηγίες καθαρισμού και απολύμανσης σε επίπεδο πρόληψης ή σε εμφάνιση κρούσματος

Πότε και πως πρέπει να κάνουμε καθαρισμό και απολύμανση στους χώρους εργασίας

Ως καθαρισμό ενός εργασιακού χώρου ορίζουμε την απομάκρυνση κάθε βρωμιάς, όπως λόγω χάρη της σκόνης, υπολειμμάτων τροφών ή ξένων σωμάτων, που προκαλούν αύξηση των μικροοργανισμών. Ως απολύμανση ορίζεται η μείωση του αριθμού των μικροοργανισμών, που είναι ζωντανά κύτταρα. Με την καθαριότητα και απολύμανση των χώρων εργασίας, βελτιώνεται το περιβάλλον εργασίας και μειώνονται οι επιμολύνσεις, καθώς και η ανάπτυξη μικροβιακών και άλλων σχετικών κινδύνων.

"Οδηγίες για τον έκτακτο καθαρισμό χώρων εργασίας που έχουν πιθανά μολυνθεί από το νέο κορονοϊό"

Λόγω της πιθανής επιβίωσης του ιού SARS-CoV-2 στο περιβάλλον για αρκετές ημέρες, οι χώροι και οι περιοχές που έχουν πιθανά μολυνθεί από τον ιό πρέπει να απολυμαίνονται πριν την επαναχρησιμοποίησή τους. Παρ' ότι δεν υπάρχουν ακόμα επαρκή δεδομένα για την αποτελεσματικότητα των διάφορων απολυμαντικών μέσων κατά του συγκεκριμένου ιού, είναι απαραίτητη η χρήση προϊόντων που περιέχουν αντιμικροβιακούς παράγοντες αποτελεσματικούς κατά των κορονοϊών.

Ο νέος κορονοϊός (SARS-CoV-2), είναι ένας RNA ιός που μεταδίδεται κυρίως μέσω μεγάλων αναπνευστικών σταγονιδίων και επαφής, αλλά ενδεχομένως να υπάρχουν και άλλοι τρόποι μετάδοσης. Ο χρόνος επιβίωσης και οι συνθήκες που επηρεάζουν την επιβίωση του SARS-CoV-2 στο περιβάλλον είναι αυτή τη στιγμή άγνωστες, ωστόσο σύμφωνα με μελέτες που εκτιμούν την σταθερότητα άλλων κορονοϊών, εκτιμάται ότι ο SARS-CoV-2 μπορεί να επιβιώσει αρκετές ημέρες στο περιβάλλον πάνω σε διαφορετικές επιφάνειες.

Παρακάτω αναφέρονται οδηγίες για δύο περιπτώσεις: 1) οδηγίες για τον περιοδικό καθαρισμό των χώρων εργασίας, χωρίς να υπάρχει υποψία ότι έχει μολυνθεί από τον SARS-CoV-2 και 2) οδηγίες για τον έκτακτο καθαρισμό χώρων εργασίας που έχουν πιθανά μολυνθεί από το νέο κορονοϊό, δηλαδή χώρου στον οποίο κινήθηκε ύποπτο, στενό ή επιβεβαιωμένο κρούσμα. Και στις δύο περιπτώσεις, αφήστε το καθαριστικό ή/ και απολυμαντικό που έχει χρησιμοποιηθεί να στεγνώσει στο φυσικό αέρα και ακολουθήστε τις οδηγίες του κατασκευαστή.

1. Οδηγίες για τον περιοδικό καθαρισμό των χώρων εργασίας

Συστηματικός και επαρκής αερισμός όλων των χώρων ανά τακτά χρονικά διαστήματα.

- Χρήση γαντιών μιας χρήσης και στολής εργασίας από το προσωπικό καθαριότητας. Τα γάντια μετά τη χρήση τους πρέπει να απορρίπτονται αμέσως στις πλαστικές σακούλες των κάδων απορριμμάτων και να μη γίνονται προσπάθειες καθαρισμού τους, πχ. πλύσιμο των γαντιών μιας χρήσης και επαναχρησιμοποίησή τους. Επισημαίνεται ότι, η χρήση γαντιών μιας χρήσης δεν αντικαθιστά σε καμιά περίπτωση το πλύσιμο των χεριών.

- Σχολαστική εφαρμογή των τυπικών εργασιών καθαρισμού, δίνοντας έμφαση στο συχνό καθαρισμό των λείων επιφανειών που χρησιμοποιούνται συχνά (π.χ. πόμολα, χερούλια, κουπαστή από σκάλες ή κιγκλίδωμα, ανελκυστήρες, διακόπτες, βρύσες κλπ) με κοινά καθαριστικά, δηλαδή υγρό σαπούνι και νερό, ή διάλυμα οικιακής χλωρίνης 10% (1 μέρος οικιακής χλωρίνης αραιωμένο σε 10 μέρη νερό) ή αλκοολούχο αντισηπτικό.
- Οι πλαστικές σακούλες των κάδων, όταν γεμίζουν, πρέπει να δένονται σφικτά και να απομακρύνονται αμέσως.

2. Οδηγίες για τον έκτακτο καθαρισμό χώρων εργασίας που έχουν πιθανά μολυνθεί από το νέο κοροναϊό

Λόγω της πιθανής επιβίωσης του ιού SARS-CoV-2 στο περιβάλλον για αρκετές ημέρες, οι χώροι και οι περιοχές που έχουν πιθανά μολυνθεί από τον ιό πρέπει να απολυμαίνονται πριν την επαναχρησιμοποίησή τους. Παρ' ότι δεν υπάρχουν ακόμα επαρκή δεδομένα για την αποτελεσματικότητα των διάφορων απολυμαντικών μέσων κατά του συγκεκριμένου ιού, είναι απαραίτητη η χρήση προϊόντων που περιέχουν αντιμικροβιακούς παράγοντες αποτελεσματικούς κατά των κοροναϊών. Αρκετοί αντιμικροβιακοί παράγοντες έχουν ελεγχθεί κατά διαφόρων κορονοϊών (Παρακάτω Πίνακας). Κάποια από τα ενεργά συστατικά, π.χ. το υποχλωριώδες νάτριο (που περιέχεται στην οικιακή χλωρίνη) και η αιθανόλη, χρησιμοποιούνται ευρέως σε μη υγειονομικές και μη εργαστηριακές μονάδες.

Αντιμικροβιακοί παράγοντες με αποτελεσματικότητα κατά διαφόρων κοροναϊών

Αντιμικροβιακός παράγοντας	Συγκέντρωση	Ελεγμένος κορονοϊός
Αιθανόλη	70%	HCoV-229E, MHV-2, MHV-N, CCV, TGEV
Υποχλωριώδες νάτριο	0.1-0.5%	HCoV-229E
	0.05-0.1%	SARS-CoV
Ιωδιούχος ποβιδόνη	10% (1%)	HCoV-229E
Γλουτεραλδεΐδη	2%	HCoV-229E
Ισοπροπανόλη	50%	MHV-2, MHV-N, CCV,
Χλωριούχοβενζαλκόλιο	0.05%	MHV-2, MHV-N, CCV
Χλωριώδες νάτριο	0.23%	MHV-2, MHV-N, CCV
Φορμαλδεΐδη	0.7%	MHV-2, MHV-N, CCV

Παρόλο που δεν υπάρχουν δεδομένα για την αποτελεσματικότητα των παραπάνω αντιμικροβιακών παραγόντων κατά του συγκεκριμένου ιού SARS-CoV-2, προτείνεται η χρήση 0.1% υποχλωριώδους νατρίου (αραίωση 1:50 αν χρησιμοποιείται οικιακή χλωρίνη αρχικής συγκέντρωσης 5%) μετά από τον καθαρισμό με ουδέτερο απορρυπαντικό. Για επιφάνειες που είναι πιθανόν να καταστραφούν από τη χρήση υποχλωριώδους νατρίου, είναι απαραίτητη η χρήση αιθανόλης με συγκέντρωση 70% κατόπιν του καθαρισμού με ουδέτερο απορρυπαντικό.

Όλες οι επιφάνειες που έχουν ενδεχομένως μολυνθεί, όπως τοίχοι και παράθυρα, η λεκάνη της τουαλέτας και οι επιφάνειες του μπάνιου, πρέπει να καθαρίζονται προσεκτικά. Όλα τα υφάσματα (κουρτίνες, σεντόνια, κλπ) πρέπει να πλένονται με καυτό νερό (90oC) και προσθήκη απορρυπαντικού. Εάν κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό λόγω της φύσης των υφασμάτων, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ειδικά προϊόντα που περιέχουν υποχλωριώδες νάτριο ή απολυμαντικά μέσα ειδικά για τα υφάσματα αυτά.

Ο προστατευτικός ατομικός εξοπλισμός για το προσωπικό καθαριότητας στην περίπτωση χώρων εργασίας που έχουν πιθανά μολυνθεί από το νέο κορονοϊό περιλαμβάνει:

- Μάσκες υψηλής αναπνευστικής προστασίας FFP2 ή FFP3
- Προστατευτικά γυαλιά

- Προστατευτική φόρμα, αδιάβροχη, με μακριά μανίκια, στις χρήσης
- Γάντια στις χρήσης

Ο απορριπτόμενος εξοπλισμός πρέπει να αντιμετωπίζεται ως πιθανό μολυσματικό υλικό και να απορρίπτεται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Εφόσον χρησιμοποιηθεί προστατευτικός εξοπλισμός που δεν είναι στις χρήσης, επιβάλλεται η απολύμανσή του με τα κατάλληλα απολυμαντικά (π.χ. 0.1% υποχλωριώδες νάτριο

ή 70% αιθανόλη) μετά από κάθε χρήση. Στην περίπτωση που χρησιμοποιηθούν άλλα απολυμαντικά, πρέπει να ακολουθούνται οι οδηγίες του κατασκευαστή. Κατά τη χρήση των απολυμαντικών πρέπει ο χώρος να είναι καλά αεριζόμενος.

Οι δημόσιοι χώροι από όπου έχει απλώς περάσει το συμπτωματικό άτομο, στις οι διάδρομοι, συστήνεται να καθαρίζονται σύμφωνα με στις συνήθεις διαδικασίες καθαρισμού του φορέα και πάντα σύμφωνα με στις οδηγίες του κατασκευαστή του απορρυπαντικού/απολυμαντικού και τη σχετική εθνική νομοθεσία. Οι επιφάνειες με στις οποίες έχει έρθει σε επαφή το συμπτωματικό άτομο θα πρέπει να πλένονται και να απολυμαίνονται σύμφωνα με στις παραπάνω οδηγίες. Αυτές οι επιφάνειες περιλαμβάνουν:

- αντικείμενα που είναι εμφανώς λερωμένα/μολυσμένα με σωματικά υγρά
- στις επιφάνειες που έχουν πιθανώς μολυνθεί στις μάνια, τουαλέτες, πόμοια, τηλέφωνα, θρανία, υπολογιστές κ.α.

Για τον καθαρισμό και την απολύμανση όλων των σκληρών επιφανειών, των πατωμάτων, των καρεκλών, των πόμολων, κ.α., πρέπει να χρησιμοποιούνται πανάκια/υφάσματα στις χρήσης ή χαρτί καθαρισμού καθώς και σφουγγαρίστρες με αποσπώμενες κεφαλές. Τα πανάκια/υφάσματα, το χαρτί και οι κεφαλές από στις σφουγγαρίστρες θα πρέπει να απορρίπτονται μετά από κάθε χρήση σε ειδικές σακούλες και να αντιμετωπίζονται ως μολυσματικά απόβλητα στην περίπτωση που ο καθαρισμός αφορά χώρους από όπου έχει περάσει επιβεβαιωμένο κρούσμα. Πρέπει να αποφεύγεται το πιτσίλισμα και ο ψεκασμός κατά τη διάρκεια του καθαρισμού και στις απολύμανσης.

Στην περίπτωση που κάποια αντικείμενα δεν μπορούν να καθαριστούν, πλυθούν ή/και απολυμανθούν στις περιγράφεται παραπάνω, στις π.χ. έπιπλα επικαλυμμένα με ταπετσαρία ή στρώματα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί καθαρισμός με ατμό.

Παρ' ότι είναι ακόμα άγνωστο σε ποιο χρονικό σημείο μηδενίζεται ο κίνδυνος μετάδοσης στις λοιμώξεις από το περιβάλλον, εκτιμάται ότι στις θα μειωθεί με την πάροδο του χρόνου. Μελέτες που έχουν γίνει με στις ιούς SARS-CoV και MERS-CoV δείχνουν ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, ο κίνδυνος είναι πιθανό να μειωθεί σημαντικά μέσα σε 72 ώρες. Για τον λόγο αυτό, σε περίπτωση που ο χώρος δεν χρησιμοποιείται, συστήνεται να γίνει ο καθαρισμός 72 ώρες μετά από την παρουσία του πιθανού ή επιβεβαιωμένου κρούσματος στο χώρο, γιατί το υϊκό φορτίο αναμένεται ότι θα έχει μειωθεί σημαντικά μέσα σε αυτό το χρονικό διάστημα. Συστήνεται να κρατούνται τα στοιχεία επικοινωνίας του προσωπικού καθαριότητας στις περιπτώσεις πιθανού ή επιβεβαιωμένου κρούσματος, για πιθανή ιχνηλάτηση επαφών και παρακολούθηση για 14 ημέρες μετά τον καθαρισμό.

9. Τελικές παρατηρήσεις

Όλες οι ενέργειες απαιτούν διακριτικότητα, τήρηση απορρήτου των ιατρικών δεδομένων και αποφυγή παντός τύπου διακρίσεων (φύλου, φυλής ή χρώματος) στο χώρο εργασίας.

Μην κάνετε οποιοδήποτε αυθαίρετο προσδιορισμό με βάση τη φυλή ή τη χώρα προέλευσης και βεβαιωθείτε ότι διατηρείτε την εμπιστευτικότητα των ατόμων με επιβεβαιωμένη μόλυνση από κορονοϊό. Δεν στιγματίζουμε άτομα.

Όλες οι παραπάνω πληροφορίες και συστάσεις βρίσκονται σε μια δυναμική εξελικτική πορεία και ενδέχεται να τροποποιηθούν στο μέλλον.

Απαιτείται διαρκής ενημέρωση από αξιόπιστους φορείς Δημόσιας και Επαγγελματικής Υγείας.

Επισημαίνεται εκ νέου ότι καθώς η επιδημία εξελίσσεται οι ορισμοί και οι οδηγίες ενδέχεται να τροποποιηθούν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

A. Ισχύουσες διατάξεις

1. Βαριά πνευμονοπάθεια
2. Βαριά καρδιοπάθεια
3. Αρρυθμιστος σακχαρώδης διαβήτης
4. Κακοήθεια υπό ενεργό χημειοθεραπεία, ακτινοθεραπεία ή ανοσοθεραπεία
5. Μεταμόσχευση υπό ενεργό ανοσοκαταστολή

ΦΕΚ 928/18.03.2020 (για το δημόσιο) και προφορική ανακοίνωση του λοιμωξιολόγου κ.Τσιόρδα (17/03/2020):

B. Διευρυμένος κατάλογος ασθενειών

Ενήλικες που παρουσιάζουν έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω επιβαρυντικούς παράγοντες ή χρόνια νοσήματα:

1. Χρόνια νοσήματα του **αναπνευστικού συστήματος** όπως χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια, χρόνιο βρογχικό άσθμα, πνευμονική ίνωση (όλοι θα πρέπει να είναι υπό καθημερινή φαρμακευτική αγωγή)
2. **Χρόνια καρδιαγγειακή νόσο** όπως στεφανιαία νόσος, καρδιακή ανεπάρκεια,
3. **Σακχαρώδη διαβήτη**
4. **Χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου** (υπό αιμοκάθαρση ή περιτοναϊκή διάλυση)
5. **Χρόνια ηπατική νόσος** (Child Pughscore B ή C)
6. **Χρόνια νευρολογικά ή νευρομυϊκά νοσήματα**
7. Δρεπανοκυτταρική αναιμία και άλλες **αιμοσφαιρινοπάθειες** (π.χ. ομόζυγη θαλασσαιμία)
8. **Ανοσοκαταστολή** (κληρονομική ή επίκτητη)
9. **Κακοήθεια** (αιματολογική κακοήθεια ή συμπαγούς οργάνου)
10. **Μεταμόσχευση** οργάνων ή αρχέγονων αιμοποιητικών κυττάρων
11. Έγκυες γυναίκες ανεξαρτήτως ηλικίας κύησης, λεχωΐδες και θηλάζουσες
12. **Αρρυθμιστη αρτηριακή υπέρταση**
13. **Ασθενείς υπό αγωγή με ανοσοκατασταλτικά φάρμακα.**

(Ο κατάλογος είναι ενδεικτικός και βασίστηκε στις οδηγίες από το υπουργείο υγείας της Κύπρου).

Η ένταξη ενός εργαζομένου στην κατηγορία των ευπαθών ομάδων για λοίμωξη COVID-19 θα πρέπει να εξατομικεύεται και να βεβαιώνεται από τον θεράποντα ιατρό ή από επίσημο υγειονομικό φορέα/επιτροπή. Δύναται να συμβάλει στην διαδικασία αυτή και ο ιατρός εργασίας της εταιρείας, εφόσον κρίνει ο ίδιος κατά περίπτωση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΟΞΕΙΑ ΛΟΙΜΩΞΗ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ

Κάθε αιφνίδια έναρξη συμπτωμάτων:

1. Καταρροή, Πταρμός (χαμηλή πιθανότητα)
2. Φαρυγγαλγία (μέση πιθανότητα)
3. Πυρετός, Βήχας, Δυσκολία στην ανάσα (υψηλή πιθανότητα)

Άλλα συμπτώματα:

- Μυϊκή αδυναμία, καταβολή
- Δεκατική πυρετική κίνηση
- Διάρροια, εμετός
- Απώλεια όσφρησης και γεύσης

Η τυπική κλινική εικόνα της νόσου είναι ιογενής πνευμονία η οποία χαρακτηρίζεται από πυρετό, βήχα και δυσκολία στην ανάσα.

Κάθε ιογενής πνευμονία με την συγκεκριμένη κλινική τριάδα όπως και κάθε βαριά λοίμωξη του αναπνευστικού που οδηγεί σε υποξυγοναιμία, θα πρέπει να διερευνάται εργαστηριακά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΡΟΥΣΜΑΤΟΣ

Ορισμός ύποπτου κρούσματος

Ασθενής με οξεία λοίμωξη του αναπνευστικού (αιφνίδια έναρξη νόσου, πυρετός και τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω συμπτώματα: Γενική κακουχία / καταβολή, ή/και Ξηρός βήχας, ή/και, δύσπνοια) ΚΑΙ χωρίς άλλη αιτιολογία που να εξηγεί πλήρως την κλινική εικόνα ΚΑΙ με ιστορικό ταξιδιού ή διαμονής σε χώρα/περιοχή, σύμφωνα με τον επικαιροποιημένο κατάλογο του ΕΟΔΥ, εντός των τελευταίων 14 ημερών πριν από την έναρξη των συμπτωμάτων

Ή Ασθενής με οποιαδήποτε οξεία νόσο του αναπνευστικού ΚΑΙ ιστορικό στενής επαφής με επιβεβαιωμένο ή πιθανό κρούσμα COVID-19 εντός των τελευταίων 14 ημερών πριν από την έναρξη των συμπτωμάτων

Ή Ασθενής με σοβαρή οξεία λοίμωξη αναπνευστικού (Severe Acute Respiratory Illness) η οποία απαιτεί νοσηλεία και για την οποία δεν έχει τεκμηριωθεί άλλη αιτιολογία

Ή Ασθενής με οξεία λοίμωξη του αναπνευστικού (αιφνίδια έναρξη νόσου, πυρετός και τουλάχιστον ένα από τα παρακάτω συμπτώματα: βήχας, δύσπνοια) που διαμένει ή επισκέφτηκε περιοχές με αυξημένο αριθμό επιβεβαιωμένων κρουσμάτων σύμφωνα με τον επικαιροποιημένο κατάλογο του ΕΟΔΥ

Πιθανό κρούσμα

Ύποπτο κρούσμα με αποτέλεσμα εργαστηριακού ελέγχου για τον νέο κορονοϊό SARS- CoV-2:

Αδιευκρίνιστο, ή Θετικό, αλλά με εργαστηριακή μέθοδο που ανιχνεύει γενικά ιούς που ανήκουν στην οικογένεια των κορονοϊών και όχι ειδικά τον νέο κορονοϊό SARS- CoV-2

Επιβεβαιωμένο κρούσμα

Άτομο με εργαστηριακά επιβεβαιωμένη λοίμωξη από το νέο κορονοϊό SARS-CoV-2, ανεξαρτήτως κλινικών συμπτωμάτων και σημείων

Ορισμός στενής επαφής

Άτομο με διαμονή στην ίδια οικία με ασθενή με COVID-19

Άτομο με άμεση σωματική επαφή με ασθενή με COVID-19 (π.χ. χειραγία)

Άτομο με απροφύλακτη επαφή με μολυσματικές εκκρίσεις ασθενή με COVID-19

Άτομο με επαφή πρόσωπο με πρόσωπο με ασθενή με COVID-19 σε απόσταση <2 μέτρα και για >15 λεπτά

Παραμονή σε κλειστό χώρο (π.χ. αίθουσα διδασκαλίας ή συσκέψεων, χώρο αναμονής νοσοκομείου, κλπ.) σε απόσταση <2 μέτρα και για >15 λεπτά

Επαγγελματίας υγείας ή άλλο άτομο που παρείχε φροντίδα υγείας ή εργαζόμενος που χειρίστηκε κλινικό δείγμα ασθενή με COVID-19 χωρίς τη λήψη ή επί αστοχίας των ενδεδειγμένων μέτρων ατομικής προστασίας

Συνταξιδιώτης στο ίδιο αεροσκάφος, ο οποίος καθόταν εντός απόστασης δύο σειρών θέσεων (προ κάθε κατεύθυνση) από τον ασθενή με COVID-19, άτομα που ταξίδευαν μαζί ή φρόντισαν τον ασθενή, και μέλη του πληρώματος που εξυπηρέτησαν το συγκεκριμένο τμήμα του αεροσκάφους όπου καθόταν ο ασθενής (επί ύπαρξης σοβαρών συμπτωμάτων ή μετακινήσεων του ασθενούς εντός του αεροσκάφους, που ενδέχεται να συνεπάγονται περισσότερο εκτεταμένη έκθεση, οι επιβάτες που κάθονταν στο ίδιο τμήμα του αεροσκάφους ή ακόμη και όλοι οι επιβάτες της πτήσης μπορεί να θεωρηθούν στενές επαφές).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΙΣΟΔΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ

Αγαπητέ επισκέπτη, σε καλωσορίζουμε και παρακαλούμε να μας βοηθήσεις στο να συμβάλουμε στον περιορισμό της μετάδοσης του κορονοϊού στην εταιρεία μας.

Σε παρακαλούμε να απαντήσεις στα ακόλουθα (κυκλώστε ότι ισχύει):

- 1 ΕΧΕΤΕ ΠΥΡΕΤΟ 37,50C ή ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ; ΝΑΙ ΟΧΙ
- 2 ΕΧΕΤΕ ΒΗΧΑ;ΝΑΙ ΟΧΙ
- 3 ΔΥΣΚΟΛΕΥΕΣΤΕ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΝΟΗ;ΝΑΙ ΟΧΙ
- 4 ΕΠΙΣΤΡΕΨΑΤΕ ΠΡΟΣΦΑΤΑ (ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ 14 ΗΜΕΡΕΣ) ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ;
ΝΑΙ ΟΧΙ
- 5 ΗΡΘΑΤΕ ΣΕ ΕΠΑΦΗ (ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ 14 ΗΜΕΡΕΣ) ΜΕ ΑΤΟΜΑ ΠΟΥ
ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΑ ΝΟΣΗΣΑΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΡΟΝΟΙΟ; ΝΑΙ ΟΧΙ

Ίσως χρειαστεί ο Ιατρός της εταιρείας στη συνέχεια να επικοινωνήσει μαζί σας. Θα τηρηθεί πλήρως το ιατρικό απόρρητο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V: ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΟΔΥ

A. Οδηγίες για φροντίδα ύποπτου κρούσματος στο σπίτι(06/03/2020)

<https://eody.gov.gr/neos-koronoios-covid-19-odigies-gia-frontida-ypoptoy-kroysmatos-sto-spiti/>

B. Οδηγίες για απομόνωση επαφών στο σπίτι(13/03/2020)

<https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2020/03/covid-19-apomonosi-spiti.pdf>

Γ. Οδηγίες για τον περιβαλλοντικό καθαρισμό μη υγειονομικών μονάδων που έχουν εκτεθεί στον ιό SARS-CoV-2(03/03/2020)

<https://eody.gov.gr/odigies-gia-ton-perivallontiko-katharismo-mi-ygeionomikon-monadon-poy-echoyn-ektethei-ston-io-sars-cov-2/>

Δ. Κριτήρια για εργαστηριακό έλεγχο(16/03/2020)

<https://eody.gov.gr/neos-koronoios-covid-19-kritiria-gia-ergastiriako-elegcho/>

Λήψη μέτρων διασφάλισης της δημόσιας υγείας από ιογενείς και άλλες λοιμώξεις κατά τη χρήση κλιματιστικών μονάδων

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας από ιογενείς και άλλες λοιμώξεις κατά τη χρήση κλιματιστικών μονάδων

- Σχετ:**
1. Η Δ1(δ)/ ΓΠ οικ.19957/20-03-2020 «Λήψη μέτρων διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας από ιογενείς και άλλες λοιμώξεις κατά τη χρήση κλιματιστικών μονάδων στις Μονάδες Υγείας (ΑΔΑ: 9ΙΥΧ465ΦΥΟ-9ΗΣ)
  2. Πληροφορίες του ECDC σχετικά με τον τρόπο διάδοσης του ιού SARS-CoV-2 (Ιστοσελίδα: <https://www.ecdc.europa.eu/en/novel-coronavirus-china/questions-answers>)
  3. Το τεχνικό κείμενο «How to operate and use building services in order to prevent the spread of the coronavirus disease (COVID-19) virus (SARS-CoV-2) in workplaces, April 03 2020» της REHVA (Federation of European Heating, Ventilation and Air Conditioning Associations)
  4. Εσωτερική επικοινωνία με τη Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών του Υπ. Υγείας

10. Γενικά

Σε συνέχεια της (1) σχετ. εγκυκλίου με αφορμή την εξάπλωση του ιού SARS CoV-2 στη χώρα μας και λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω 2, 3 και 4 σχετικά, σας ενημερώνουμε για τα ακόλουθα:

Οι **κορωνοϊοί** είναι μία ομάδα ιών που συνήθως προκαλούν αναπνευστικές λοιμώξεις, η σοβαρότητα των οποίων ποικίλλει στον άνθρωπο και στα ζώα. Εκτιμάται ότι περίπου το ένα τρίτο των λοιμώξεων ανώτερου αναπνευστικού στον άνθρωπο μπορεί να προκαλείται από κορωνοϊούς. Ο κορωνοϊός SARS CoV-2 είναι στέλεχος που απομονώνεται για πρώτη φορά στον άνθρωπο.

Με βάση τα διαθέσιμα επιδημιολογικά δεδομένα, φαίνεται ότι ο κορωνοϊός SARS CoV-2 πιθανότατα μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο μέσω σταγονιδίων που αποβάλλονται από άτομο που νοσεί, μέσω βήχα ή πταρμού ή με άμεση ή έμμεση επαφή με εκκρίσεις αναπνευστικού (δηλαδή μέσω μολυσμένων χεριών). Ο χρόνος επώασης της νόσου, υπολογίζεται σε 2-14 ημέρες με μέσο χρόνο επώασης τις 5 ημέρες

Οι μηχανισμοί μετάδοσης έκθεσης του ιού SARS CoV-2 μέσω του αέρα είναι οι ακόλουθοι:

Η μετάδοση μέσω μεγάλων σταγονιδίων / σωματιδίων (>10 microns) σε κοντινή επαφή κατά την οποία τα σταγονίδια που απελευθερώνονται προσπίπτουν σε επιφάνειες σε απόσταση 1-2 μέτρα το

πολύ από το μολυσμένο άτομο. Οι άνθρωποι μπορούν να μολυνθούν αφού ενώ έχουν αγγίξει τις μολυσμένες επιφάνειες αγγίζουν στη συνέχεια τα μάτια, τη μύτη ή το στόμα τους. Μπορούν όμως να μολυνθούν και από την εισπνοή απευθείας μολυσμένων σταγονιδίων που προέρχονται από φτάρνισμα ή βήχα ή από εκπνοή μολυσμένου ατόμου, εφόσον στέκονται σε απόσταση 1-2 μέτρα από αυτό.

Η αερογενής μετάδοση μέσω μικρών σωματιδίων (<5 microns), τα οποία μπορεί να παραμείνουν στον αέρα για ώρες και μπορούν να μεταφερθούν σε μεγάλες αποστάσεις. Αυτά δημιουργούνται επίσης από βήχα, φτέρνισμα και ομιλία. Τέτοια μικρά σωματίδια ιού παραμένουν αερομεταφερόμενα και μπορούν να ταξιδεύουν σε μεγάλες αποστάσεις και μεταφέρονται από ροές αέρα στα δωμάτια ή στους αγωγούς εξαγωγής των συστημάτων εξαερισμού

11. Μέτρα Προστασίας

Σκοπός

Τα προτεινόμενα μέτρα προστασίας αποσκοπούν στον περιορισμό της μηχανικής διάδοσης του ιού μέσω των ρευμάτων αέρα που αναπτύσσονται κατά τη λειτουργία των κλιματιστικών μονάδων. Διευκρινίζεται ότι δεν έχει τεκμηριωθεί ότι οι κλιματιστικές μονάδες αυτές καθαυτές δεν λειτουργούν ως εστίες ανάπτυξης και πολλαπλασιασμού του ιού (για το λόγο αυτό σε ένα σπίτι/γραφείο που οι διαμένοντες ή εργαζόμενοι είναι όλοι υγιείς δεν υφίσταται κίνδυνος μόλυνσης). Οι κλιματιστικές μονάδες ενδέχεται όμως υπό προϋποθέσεις να διευκολύνουν την αερογενή μετάδοση με μηχανικό τρόπο από άτομα που είναι ήδη φορείς. Ανάλογα με τον τύπο της μονάδας τα προτεινόμενα μέτρα ενδέχεται να διαφέρουν.

Συστάσεις τεχνικών μέτρων

Αποσκοπώντας στην κατά το δυνατόν μείωση του χρόνου παραμονής του αέρα σε ένα δωμάτιο, επισημαίνονται τα κατωτέρω σε ό,τι αφορά τη χρήση των κλιματιστικών μηχανημάτων σε κτίρια, όπου αυτό είναι εφικτό:

- Αύξηση της παροχής του νωπού αέρα σε όλες τις κεντρικές κλιματιστικές μονάδες (ΚΚΜ)
- Πλήρης αποφυγή της ανακυκλοφορίας του αέρα
- Συνεχής λειτουργία των ΚΚΜ (24/7) ακόμη κι αν δεν λειτουργεί το τμήμα το οποίο τροφοδοτούν (για λόγους αποφυγής πολλαπλασιασμού μικροοργανισμών)

- Στις ΚΚΜ με περιστροφικούς εναλλάκτες αέρα θα πρέπει να σταματήσει η περιστροφή τους και αν είναι δυνατόν να απορρίπτεται ο αέρας χωρίς να διέρχεται από τον εναλλάκτη. Οι ΚΚΜ με πλακοειδείς εναλλάκτες να τίθενται εκτός λειτουργίας εφόσον είναι εφικτό (παρότι δεν τεκμηριώνεται επαρκώς ο βαθμός επικινδυνότητάς τους)
- Στις ΚΚΜ με ανακυκλοφορία αέρα θα πρέπει να κλείσουν τους ρυθμιστές ροής (damper) ανάμειξης και να απορρίπτεται ο αέρας επιστροφής κατ' ευθείαν στον εξωτερικό περιβάλλοντα χώρο
- Οι αεραγωγοί απόρριψης να έχουν τη μεγαλύτερη δυνατή απόσταση από τα σημεία αναρρόφησης φρέσκου αέρα
- Οι μονάδες fan coil (FCU) όπου είναι εφικτό, να τίθενται εκτός λειτουργίας ή όταν αυτό δεν είναι εφικτό να τίθενται σε συνεχή λειτουργία 24/7 (για λόγους αποφυγής της επαναϊώρησης των ιών σε περίπτωση διακοπής και επαναλειτουργίας των μονάδων)
- οι μονάδες οικιακού τύπου (split units) όπου είναι εφικτό, να τίθενται ομοίως εκτός λειτουργίας ή όταν αυτό δεν είναι εφικτό να τίθενται σε συνεχή λειτουργία 24/7 με παράλληλη λειτουργία φυσικού αερισμού
- Ρύθμιση του εξαερισμού στην ταχύτητα που υποδεικνύεται από τον κατασκευαστή τουλάχιστον 2 ώρες πριν από το χρόνο χρήσης του κτιρίου και αλλαγή σε χαμηλότερη ταχύτητα 2 ώρες μετά το χρόνο χρήσης του κτιρίου
- Τις νύχτες, τα σαββατοκύριακα και τις αργίες δεν συνιστάται η απενεργοποίηση του εξαερισμού, αλλά η διατήρηση των συστημάτων εξαερισμού σε λειτουργία αλλά με χαμηλότερη ταχύτητα
- Αποφυγή αλλαγής των καθορισμένων επιπέδων θέρμανσης, ψύξης και πιθανής υγρασίας
- Αποφυγή προγραμματισμού για τον καθαρισμό των αγωγών αυτήν την περίοδο. Θα πρέπει να ενθαρρύνεται ο καθαρισμός των αεραγωγών εφόσον γίνεται με μηχανικά μέσα (robots)
- Για τις ΚΚΜ και τις μονάδες οικιακού τύπου μονάδες οικιακού τύπου (split units) η αντικατάσταση των φίλτρων θα γίνεται σύμφωνα με την κανονική διαδικασία σύμφωνα με την προγραμματισμένη συντήρηση. Οι τακτικές εργασίες αντικατάστασης και συντήρησης φίλτρων θα εκτελούνται με χρήση και λήψη όλων των προστατευτικών μέτρων (ατομική προστασία, αερισμός χώρου, ασφαλής αποκομιδή των φίλτρων που αντικαθίστανται) συμπεριλαμβανομένης της αναπνευστικής προστασίας.

- Εξασφάλιση του επαρκούς αερισμού όλων των χώρων με εξωτερικό αέρα

12. Λοιπές Οδηγίες

Στο πλαίσιο της ευρύτερης προστασίας της υγείας επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- Σύσταση στους χρήστες του κτιρίου να εκκενώνουν τις λεκάνες αποχωρητηρίου με κλειστό το καπάκι. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται ο περιορισμός της μετάδοσης μέσω του αερολύματος από την τουαλέτα κατά τη στιγμή της εκκένωσης
- Συνεχής λειτουργία των ανεμιστήρων των χώρων αποχωρητηρίου (WC). Στην περίπτωση όπου η λειτουργία του ανεμιστήρα είναι συνδεδεμένη με τη λειτουργία του διακόπτη φωτισμού, να αποσυνδεθεί, εφόσον αυτό είναι εφικτό
- Συστηματική λήψη όλων των κατάλληλων μέτρων για τη σωστή λειτουργία των κλιματιστικών εγκαταστάσεων και αποφυγή δημιουργίας εστιών μόλυνσης και από άλλους μικροοργανισμούς

Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται εκ νέου ότι θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τον συνεχή ή τουλάχιστον συστηματικό φυσικό αερισμό του χώρου μέσω ανοιγμάτων (παράθυρα, εξωτερικές θύρες) ακόμη και με παράλληλη χρήση κλιματιστικών μηχανημάτων.

Απολυμάνσεις

Οι απολυμάνσεις-μικροβιοκτονίες στοχεύουν στην καταπολέμηση του μικροβιακού φορτίου που παρουσιάζεται σε ένα χώρο δημόσιο ή μη και που εγκυμονεί κινδύνους για τη δημόσια υγεία, όπως και την εξάπλωση του με όποιες συνέπειες. Σε εξάρσεις της γρίπης Α, της γρίπης Β, του Η1Ν1 και του νέου κορονοϊού, αποτελεί σημαντική ανάγκη η περιοδική εφαρμογή απολυμάνσεων σε σχολεία, νοσοκομεία, μέσα μαζικής μεταφοράς, γραφεία και άλλους δημόσιους χώρους που χρησιμοποιούνται από πλήθος ανθρώπων. Είναι γνωστό ότι οι ιοί μεταφέρονται εύκολα ακόμα και από τον αέρα με τα σταγονίδια του βήχα ή του φταρνίσματος, με προσωπική επαφή (άγγιγμα χεριών), άγγιγμα μολυσμένων επιφανειών (πόμολο πόρτας), κ.α., ενώ μπορούν να ζήσουν σε επιφάνειες από λίγες ώρες μέχρι αρκετές εβδομάδες! Ο νέος κορονοϊός μάλιστα μεταφέρεται πολύ εύκολα συγκριτικά με άλλους ιούς και για αυτό η εξάπλωση του είναι ταχεία. Σχετικά με την καταπολέμηση, τα καλύτερα αποτελέσματα εμφανίζει η χρήση βενζινοκίνητου (για μεγάλους χώρους) ή ηλεκτροκίνητου ψυχρού εκνεφωτή εξαιτίας της ομοιογενούς και καθολικής κάλυψης ενός χώρου και μάλιστα σε μικρό χρόνο.

Οι απολυμάνσεις είναι απαραίτητες, σε σημεία παρασκευής τροφίμων, εγκαταστάσεις επεξεργασίας τροφίμων (ιδιαίτερα όπου γίνεται κατεργασία και προετοιμασία ωμού κρέατος) τουαλέτες, νοσοκομεία καθώς και σημεία όπου μπορεί να υπάρχουν παράσιτα. Πέρα από προληπτική εφαρμογή σε κάποιες περιπτώσεις παρουσίας εντόμων ή τρωκτικών κρίνεται απαραίτητο να απολυμανθούν οι χώροι που διαμέσου των παρασίτων έχουν μολυνθεί. Τα τρωκτικά είναι γνωστό ότι μεταφέρουν μηχανικά ή με τα ούρα και περιττώματα τους αρκετούς παθογόνους μικροοργανισμούς. Κάποιες ασθένειες που συνδέονται με τα τρωκτικά είναι η λεπτοσπείρωση, η σαλμονέλωση και η πανώλη. Οι κατσαρίδες μεταφέρουν και αυτές αρκετά μικρόβια που ευθύνονται για αρκετές ασθένειες τις περισσότερες φορές όχι τόσο σοβαρές. Ένα μεγάλο ποσοστό από τροφικές δηλητηριάσεις τους καλοκαιρινούς μήνες οφείλεται σε μικροοργανισμούς που μεταφέρονται με τα έντομα με το μεγαλύτερο ποσοστό να καταλαμβάνει το είδος *blatella americana* (κοινή κατσαρίδα).

Όταν ολοκληρώνεται πετυχημένα μία εφαρμογή καταπολέμησης εντόμων ή τρωκτικών και εκτιμάται η παρουσία μικροβιακού φορτίου, ακολουθεί η εφαρμογή της απολύμανσης που μπορεί να πραγματοποιηθεί με ψεκασμό ή εκνέφωση (fogging). Με την εκνέφωση ή U.L.V (Ultra Low Volume) επιτυγχάνεται η καλύτερη διασπορά του απολυμαντικού στο χώρο με σκοπό την άμεση θανάτωση όλου του μικροβιακού φορτίου. Τέτοιες εφαρμογές καθολικής απολύμανσης απαιτούν και τα διεθνή πρότυπα ποιότητας για χώρους και μηχανές παραγωγής, μεταποίησης ή συσκευασίας τροφίμων

Τα απολυμαντικά σκευάσματα που χρησιμοποιούνται είναι χημικοί παράγοντες που σκοτώνουν τους παθογόνους οργανισμούς κατά την επαφή, χωρίς να προκαλούν αλλοιώσεις ή άλλες φθορές σε επιφάνειες ή αντικείμενα. Κατά τη διαδικασία της απολύμανσης λαμβάνεται υπόψη το άμεσο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της παρουσίας ανθρώπων, κατοικίδιων και τροφίμων. Τα απολυμαντικά σκευάσματα που χρησιμοποιούνται είναι υψηλής τεχνολογίας και αποτελεσματικότητας, ενώ έχουν έγκριση από τον ΕΟΦ (Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων) για χρήση σε κατοικημένους χώρους όπως και χώρους υγειονομικού ενδιαφέροντος.

Βιβλιογραφία

- Κόττας Σπυρίδων, Θανασιάς Ευθύμιος, Νταβέλος Αθανάσιος, Πανταζή Ευγενία, *Ειδική Ιατροί Εργασίας*
- Τσιάκαλος Αριστοτέλης, Παθολόγος-Λοιμωξιολόγος
- Ελληνική Δημοκρατία Υπουργείο Υγείας, Γενική Δ/νση Δημόσιας Υγείας & ποιότητας ζωής, Δ/νση Δημόσιας Υγείας & Υγιεινής Περιβάλλοντος

Παράρτημα VI Ανάλυση Επιχειρησιακού Περιβάλλοντος

Ενδιαφερόμενα Μέρη/Λόγος ενδιαφέροντος	Παράγοντες/Απαιτήσεις	Αξιολόγηση	Τρόπος ένταξης στο ΣΔΠ		
			ΠολιτΠοι ότ	Διαδικασία	KPIs
Πελάτες/Ασθενείς/Συνοδοί/Ιατροί					
	Βελτίωση καθημερινότητας	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Εγχειρίδιο Ποιότητας	Μέτρηση ικανοποίησης /Αριθμός παραπόνων
	Επικοινωνία ασθενών με ιατρικό,νοσηλευτικό προσωπικό	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Εγχειρίδιο Ποιότητας ,Εγχειρίδιο Ιατρικού προσωπικού	Μέτρηση ικανοποίησης /Αριθμός παραπόνων
	Επιλογή κατάλληλων θεραπειών για κάθε ασθενή / εξατομικευμένα πρωτόκολλα	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Διαδικασία κατάρτισης ατομικού πλάνου αποκατάστασης	Μέτρηση ικανοποίησης /Αριθμός παραπόνων
	Οι ασθενείς νιώθουν οικεία στο χώρο. Σαν οικογένεια	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ		Μέτρηση ικανοποίησης /Αριθμός παραπόνων
	Parking	Αδυναμία			Μέτρηση ικανοποίησης /Αριθμός παραπόνων
	Διαχείριση προσωπικών δεδομένων των ασθενών /συνοδών	Απειλή	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Συμμόρφωση με GDPR , Καθορισμός DPO, Οδηγός Συμμόρφωσης	Μέτρηση ικανοποίησης /Αριθμός παραπόνων ,Αριθμός αστοχιών
	Χρόνος αναμονής για πραγματοποίηση Ιου ραντεβού	Πλεόνεκτημα		Εγχειρίδιο Γραφείου Κίνησης	
	Διαχείριση ασθενών λόγω COVID 19	Πλεόνεκτημα		Συμμόρφωση με οδηγίες ΕΟΔΥ και Νομοθεσία , Υιοθετητη πρωτοκόλλων ΕΟΔΥ και ΙΣΑ	
	Επικοινωνία ιατρών με τμήμα προώθησης πωλήσεων	Ευκαιρία			
Προμηθευτές/Υπεργολάβου/Συνεργάτες	Συμμόρφωση με προδιαγραφές	Πλεόνεκτημα		Εγχειρίδιο Υποστηρικτικών διαδικασιών Διαδικασία αξιολόγησης προμηθευτών	Μ.Ο Αξιολόγησης προμηθευτών
	Επιχειρησιακή συνέχεια, διακοπή δικτύων	Πλεόνεκτημα		Εγχειρίδιο Τεχνικής Υπηρεσίας ,Συντήρηση Υποδομών	
	Συνεργασία με πιστοποιημένους συνεργάτες	Πλεόνεκτημα		Εγχειρίδιο Υποστηρικτικών διαδικασιών Διαδικασία αξιολόγησης προμηθευτών - Συλλογή πιστοποιητικών προμηθευτών	
	Αξιοπιστία Αναλύσεων	Πλεόνεκτημα		Συνεργασία με διαπιστευμένο εργαστήριο	
	Επάρκεια-capacity	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Εγχειρίδιο ποιότητας	
Ανταγωνιστές	Τήρηση κανόνων υγιούς ανταγωνισμού	Ευκαιρία	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Εγχειρίδιο ποιότητας ,παρακολούθηση ανταγωνισμού	
Κανονιστικές απαιτήσεις	Τήρηση Νομοθεσίας	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Εγχειρίδιο ποιότητας ,εξωτερικός συνεργάτης νομικός σύμβουλος	
	Τήρηση Οδηγιών ΕΟΔΥ	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Παρακολούθηση νομοθεσίας και τήρηση οδηγιών ΕΟΔΥ	

Ηγεσία/Μέτοχου/Διοίκηση/ΕΟΔ Υ/Πατρικός Σύλλογος	Ομαλοποίηση πληρωμών από ΕΟΠΠΥ	Αδυναμία			
	Κερδοφορία	Πλεόνεκτημα			Παρακολούθηση οικονομικών στοιχείων Πληρότητα Κέντρου Αριθμός συνεδριών
	Πιστοποιήσεις	Πλεόνεκτημα		Εγχειρίδιο ποιότητας ,Πιστοποίηση με EN 15224	Αριθμός ευρημάτων από εξωτερικές επιθεωρήσεις
	Τήρηση Νομοθεσίας	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ		
	Τήρηση διαδικασιών	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ		αριθμός ευρημάτων από εσωτερικές επιθεωρήσεις
	Τήρηση Οδηγιών ΕΟΔΥ	Πλεόνεκτημα		Συμμόρφωση με οδηγίες ΕΟΔΥ και Νομοθεσία , Υιοθετηση πρωτοκόλλων ΕΟΔΥ και ΙΣΑ	
	Φήμη εταιρείας	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ		Μέτρηση ικανοποίησης /Αριθμός παραπόνων
Έργαζόμενοι	Προδόντα-Ικανότητες	Ευκαιρία	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Εγχειρίδιο Διαχείρισης προσωπικού	Μέτρηση ικανοποίησης /Αριθμός παραπόνων,Αριθμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων,Αριθμός ατόμων με χαμηλή αξιολόγηση
	Συμμετοχή σε συνέδρια - εκπαίδευση προσωπικού	Ευκαιρία	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Εγχειρίδιο Διαχείρισης προσωπικού	Μέτρηση ικανοποίησης /Αριθμός παραπόνων,Αριθμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων
	Ασφάλεια εργαζομένων	Απειλή	Εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου	Εγχειρίδιο Διαχείρισης προσωπικού/Οδηγίες ΕΟΔΥ και ΕΛΙΝΥΑΕ	Αριθμός ατυχημάτων,αριθμός εργαζομένων που εμβολιάστηκαν
	Ετοιμότητα σε πιθανό έκτακτη κατάσταση (πυρκαγιά, σεισμός)	Απειλή	Εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου	Άσκηση εκκένωσης κτιρίου , ομάδες πυρασφάλεια , Διαδικασία εκκένωσης εκτάκτων καταστάσεων	
Τοπική Κοινωνία	Καλή επικοινωνία με τοπική κοινότητα	Πλεόνεκτημα	Ενταγμένη στην Πολιτ Ποιτ	Συμμετοχή σε ενέργειες το τμήμα marketing	
Αγορά (Πολιτικό--Οικονομικό-Κοινωνικό περιβάλλον-Τεχνολογία)	Ιατρικός Τουρισμός	Ευκαιρία		Ενέργειες τμήματος marketing	
	Οικονομική αβεβαιότητα ΕΟΠΠΥ	Απειλή			
	Ιδιωτικές Ασφαλείες	Ευκαιρία		Κάλυψη από buba	Αύξηση % ασθενών με ιδιωτικές ασφάλειες
	social media	Ευκαιρία		Συνεργασία με εταιρεία διαφημιστική	
	Ελάττωση κερδοφορίας λόγω ελάττωσης Κλινών και εξωτερικών περιστατικών λόγω COVID 19	Απειλή		Συμμόρφωση με οδηγίες ΕΟΔΥ και Νομοθεσία , Υιοθετηση πρωτοκόλλων ΕΟΔΥ και ΙΣΑ	

Εξωτερικό περιβάλλον: COVID-19	Κίνδυνος από επιμόλυνση εργαζομένων - ασθενών από κορωνοϊό (Πανδημία COVID 19) - Διακοπή λειτουργίας λόγω έκτακτης ανάγκης (επιμόλυνσης εργαζομένων/ ασθενών/χώρων).	Απειλή		1 . Αποφάσεις και πρακτικά επιτροπής λοιμώξεων 2 .Εκπαίδευση προσωπικού 3 .Παρακολούθηση νομοθεσίας και εξελίξεων μέσω των επίσημων site (ΕΟΔΥ, ΕΛΙΝΥΑΕ) 4 .Υιοθέτηση πρακτικών για την αποφυγή κρουσμάτων- διασποράς εντός του κέντρου 5 Χρήση μέσων ΜΑΠ 6 .Οδηγίες απο τεχνικό ασφαλείας 7.Τεστ covid 8 Λήψη Ιστορικού 9 Εμβολιάσμος προσωπικού	
---------------------------------------	--	--------	--	---	--

Παράρτημα VII Δείκτες – Στόχοι

Έτος :2022							
Είδος Δείκτη	Περιγραφή Δεικτών	Τρόπος Υπολογισμού	Στόχος Έτους 2022	Τιμή 2022	Υπ. Παρακολούθησης	Συχνότητα Παρακολούθησης	Απολογισμός
ΔΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΛΑΤΩΝ	Μ.Ο ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ	>4,4		Υπ. Ποιότητας	Μηνιαία	
ΔΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ	ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΛΑΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	<12		Υπ. Ποιότητας	Μηνιαία	
ΔΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ	ΤΗΡΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ	5		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΔΕΚΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ	ΤΗΡΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ/ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΕΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΦΟΡΕΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ	3		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΤΩΣΕΙΣ ΑΣΘΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΠΤΩΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ	Συνεχής Μείωση		Επιστημονικά Υπεύθυνος	Μηνιαία	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ	2		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ ΛΟΙΜΩΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΛΟΙΜΩΣΗ ΜΙΚΟΒΙΑΜΙΑΣ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΡΙΘΜΟ ΑΣΘΕΝΩΝ	Συνεχής Βελτίωση		Επιτροπή Ενδοσοκομειακών Λοιμώξεων	Ετήσια	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΤΟΣ ΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΙΣΤΩΣΗΣ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΙΣΤΩΣΗΣ	0		Προστάσιμος Τεχνικός Διεύθυνσης	Μηνιαία	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΚΑΤΑΚΛΙΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΚΛΙΣΕΩΝ ΣΕ ΕΠΟΥΛΩΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	Συνεχής Αύξηση		Επιστημονικά Υπεύθυνος	Εξάμηνη	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΧΩΡΗΓΗΤΗΣ ΑΝΤΙΒΙΩΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΜΧΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ ΟΥΣΙΑΣ	Με βάση τα περιστατικά		ΕΝΛ	Ετήσια	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΒΑΡΤΗΛ	ΠΡΟΟΔΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ	Συνεχής Βελτίωση Β.Ι. Εξόδου		Προστάσιμος Θεραπευών	Ετήσια	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΝΑΔΙΚΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ	Συνεχής Αύξηση (μέχρι πληρώσεως)		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΙΤΗΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΙΤΗΡΙΩΝ ΜΕ ΒΕΛΤΩΣΗ - ΙΑΣΗ	Συνεχής Αύξηση		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΙΤΗΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΙΤΗΡΙΩΝ ΑΜΕΤΑΒΑΗΤΑ	Συνεχής Μείωση		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΙΤΗΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΒΙΩΤΗΡΙΩΝ	Συνεχής Μείωση		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΙΤΗΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΞΙΤΗΡΙΩΝ ΜΕ ΕΠΙΔΕΙΝΩΣΗ	Συνεχής Μείωση		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ	>=9000		Γρ. Κίνησης	Μηνιαία	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΛΙΝΩΝ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΛΙΝΩΝ	87%		Γρ. Κίνησης	Μηνιαία	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	>10		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΣΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΧΑΜΗΛΗ ΑΣΙΟΛΟΓΗΣΗ	<=4		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΧΩΡΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΧΩΡΗΣΕΩΝ	Συνεχής Μείωση		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΛΥΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΛΥΣΕΩΝ	Συνεχής Μείωση		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ	ΑΣΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ	Μ.Ο ΑΣΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ	>16		Υπ. Προμηθειών	Ετήσια	
ΥΓΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΧΩΡΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΑΠΟ ΧΩΡΟΥΣ ΤΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ	0		ΕΝΛ	Εξάμηνη	
ΥΓΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΜΟΛΥΣΜΑΤΙΚΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΜΟΛΥΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	Συνεχής Βελτίωση		Προστάσιμος Τεχνικός Διεύθυνσης	Ετήσια	
ΥΓΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΕΜΒΟΛΙΑΣΤΗΚΑΝ	Συνεχής Βελτίωση		Νοσηλευτική Διεύθυνση	Ετήσια	
ΥΓΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ ΣΕ ΤΡΟΦΙΜΑ ΤΗΣ ΚΛΙΝΙΚΗΣ	0		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΥΓΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ ΔΙΑΛΥΜΑΤΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΩΝ ΔΙΑΛΥΜΑΤΩΝ	Συνεχής Βελτίωση		Επιτροπή Λοιμώξεων	Ετήσια	
ΥΓΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΡΥΠΗΜΑΤΑ)	0		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	
ΥΓΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	ΚΡΟΥΣΜΑΤΑ Covid	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΡΟΥΣΜΑΤΩΝ	0		Υπ. Ποιότητας	Ετήσια	